

INSTITUT „IVAN ANTUNOVIĆ”

br. 1/96. ZP

SUBOTICA
KNJIŽNICA „IVAN KUJUNDŽIĆ”

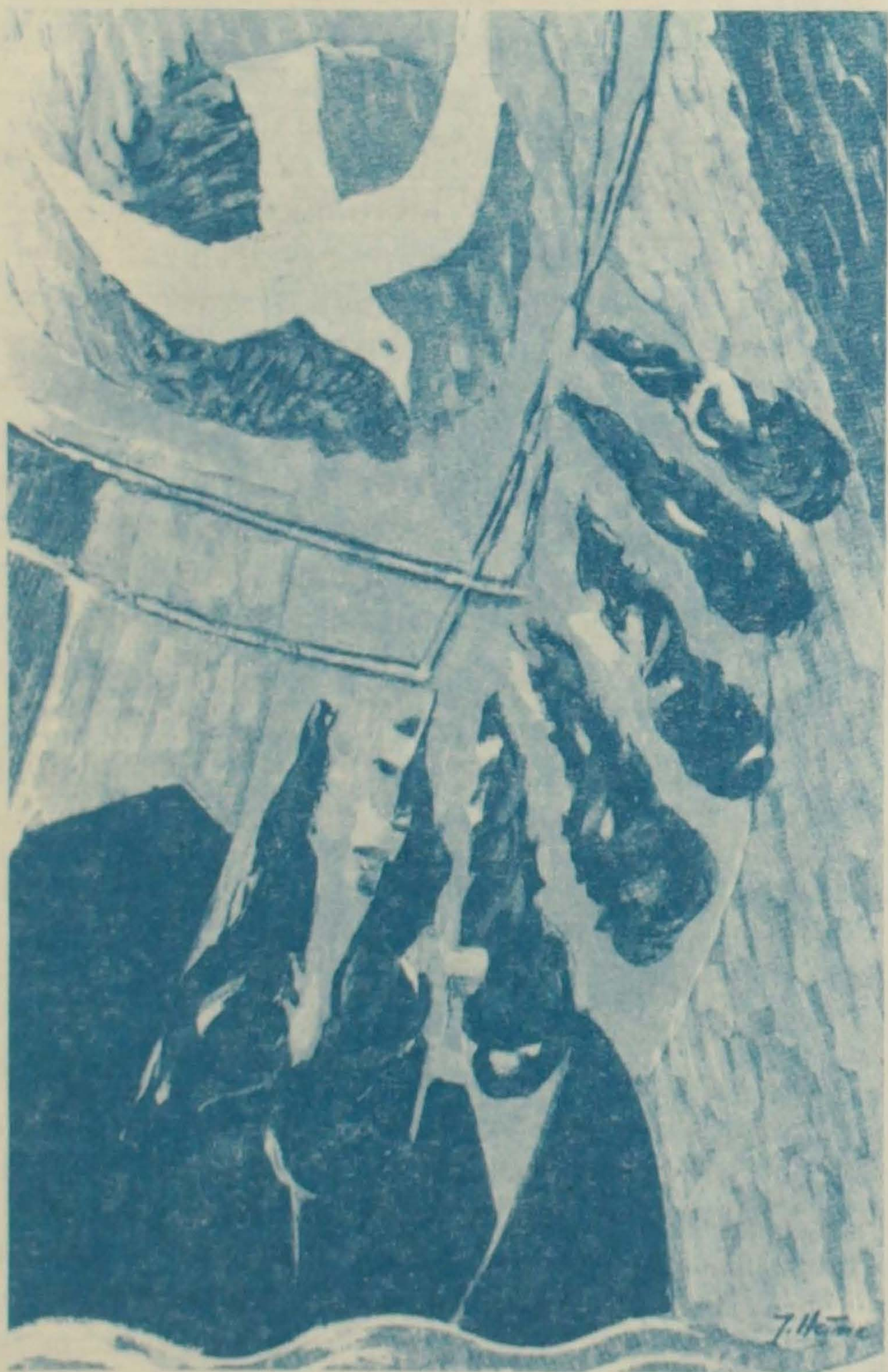
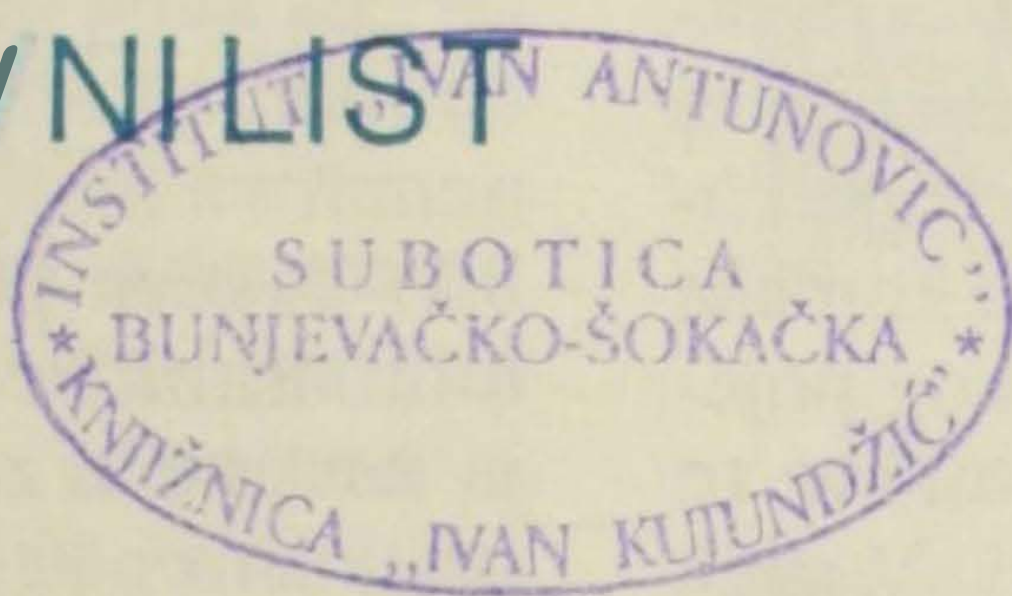
Bačko klasijske

VJERSKO-INFORMATIVNI LIST

GOD. XXII. BR. 3 (69)

svibanj-lipanj 1992.

CIJENA: 300 dinara

POSLJEDNICA

*Dodi duše Presveti,
sa neba nas posjeti
zrakom svoje milosti.*

*Dodi, Oče ubogih,
djelitelju dara svih,
dodi, srca svjetlosti.*

*Tješitelju tako blag,
ti nebeski Goste drag,
pun miline, hlade tih.*

*Umornima odmore,
u vrućini lahore,
razgovore žalosnih.*

*Sjaju svjetla blaženog,
sjaj u srcu puka svog,
napuni nam dušu svu.*

*Bez Božanstva tvojega
čovjek je bez ičega,
tone sav u crnom zlu.*

*Nečiste nas umivaj,
suha srca zalivaj,
vidaj rane ranjenim.*

*Mekšaj čudi kamene,
zagrij grudi ledene,
ne daj nama putem zlim.*

*Svim što vjeru imaju,
što se u te ufaju,
sedam svojih dara daj.*

*Daj nam krepost zaslužnu,
i smrt lijepu, blaženu,
daj vjekovit svima raj.*

Amen, aleluja!

S VJEROM U BOŽJI ZAHVAT PO MARIJINU ZAGOVORU

Veoma je teško u ovaj povjesni trenutak pohvati sve valne dužine koje dodiruju izranjeno biće hrvatskog naroda, koje se tako čudno miješaju i smjenjuju; od radosnih trenutaka za kojima su čeznula pokoljenja čestitih hrata, kao što je međunarodno priznanje samostalnosti Hrvatske i njezino učlanjenje u društvo Ujedinjenih naroda, kao najviše svjetske organizacije, pa uspostava diplomatskih odnosa sa Svetom Stolicom, što je također vjekovni san svakog vjerničkog hrvatskog srca, da se time konačno potvrdi trajna naklonost apostolske Stolice hrvatskom narodu, koja u ovom Papi doživjela svoju kulminaciju. Ali istovremeno taj narod dan za danom osjeća svu tragičnost gorke i krvave svakidašnjice. Granate po mirnim gradovima, stotine tisuća prognanika sa svojih vjekovnih ognjišta sa kojima treba podijeliti ono malo životnog prostora i korice kruha, a da se ne govori o stravičnim prizorima klanja i masakriranja ljudi koji čekaju da kupe komad kruha ili još bolnije, žena koje se porađaju. Sve se komeša u eteru oko nas ali i u svijesti cijeloga naroda i svakog pojedinca. Što se pak nas sa ove strane Dunava tiče i mi sve to proživljavamo, zahvaljujući Bogu, da su nam domovi još cijeli (uz nekoliko iznimaka!) da smo još pošteđeni od masovnih umiranja, što povremeno prekidaju lijesovi u kojima se vraćaju naši sinovi sa besmislenih ratišta, ali u našim srcima ruje crv sumnje i zle slutnje koje svako toliko ponovno probude ekstremne izjave i prijetnje a čuju se ponekad i sa najslužbenijih mjesta. tu uzne-mirenost potenciraju neki nepromišljenici i u samoj zajednici naroda i Crkve, koji su za neke przoplete poteze, a još više prežalosno nesnalaženje i izgubljenost Crkve u ovim sudbinskim trenucima. Kao u priči o Trnoružici kao da tone sve dublje u neki čudan letargijski san. Evangelizacija se svodi na minimum, ono malo karitativne inicijative ostaje u rukama nekoliko entuzijasta, nikakovih smjernica ili ohrabrenja koje bi osokolile one, koji se u narodu trude nadljudskim silama da se psasi što se spasiti dadne i ono malo kulturne inicijative što još tinja, sve se to pritište i guši, a narod stoji izgubljen i smeten. Zaglušna buka sredstava priopćivanja debelo koristi ovu smetenost i smušenost i sa nečuvenom dozom drskosti udara po svemu i po samim temeljima ljudskog, kršćanskog i narodnog identiteta. Ohrabrena najprije našim takozvanim katoličkim internacionalizmom, koji nam je branio desetljećima i govoriti riječ "hrvatski" i pod svodovima hramova, dovelo je do žalosne činjenice, da bismo i mi mogli propjevati poput one makedonske narodne budnice iz prošlog stoljeća: "Narode makedonski sa kakvim mislima si ti? Ne znaš tko si što si? A druge te poznaju! Sram velik je za tebe, sam da se ne poznaješ!" A onda su partijski kvaziznanstvenici nastavili staru otuđivačku politiku Austro-ugarske monarhije, svojim "znanstvenim" tezama o "bunjevštini", koja može biti sve i može pripadati svakoj etničkoj skupini jedino hrvatskoj ne. Možemo biti i ilirskog i vlaškog i morlačkog i naravno srpskog podrijetla, samo hrvatskog nikako. Pa i samo ime Bunjevac, može poticati i od zemunice zvane "bunja" i od bune tj. pobune, ali nikako ne od rijeke Bune. Ta je drskost zavojevača bila podupirana "teorijama" niskih kvilinga, koji su dobre novce ili karijeru bili spremni bunjevačkim Hrvatima zaniijekati ne samo nacionalnu pripadnost nego i vjersku, proglasivši nas "pokatoličenim pravoslavicima", prog-

lašavajući sasvim proizvoljno, bez ikakova dokaza, vjersku pripadnost jednog od dvojice kapetana, koji su vodili veliku seobu Hrvata u ove prostore, proglasivši "Juru" Vidakovića (tako naime stoji u austrijskom dokumentu na njemačkom jeziku" za pravoslavca, kad već Dujma Markovića, radi imena nisu mogli. To su teze koje nemaju veze, ne samo sa znanošću i intelektualnim poštenjem, nego ni sa najosnovnijim načelima razumnog razmišljanja. I kada su niski politički ciljevi iziskivali proglasili su Bunjevce kao "autoktoni narod" jedinstven u svijetu (osim u Lici, Dalmatinskoj zagori i sve gore do Budima) ali to ništa ne umanjuje dokaznu snagu te teorije. Sada je već sasvim jasno, zašto je bilo potrebno prošle godine, kod popisa, podijeliti hrvatski živalj na "Hrvate", "Bunjevce" i "Šokce", pa kada tomu dodamo "Jugoslovene", onda nam je jasno, da nam se drsko u lice rekne; pa što hoćete vi ste jedna zanemariva manjina i nemate nikakove pravne osnove da tražite bilo kakova prava, osim jedinog prava da budete čim prije asimilirani. Pokušaj likvidacije zgrade Matice subotičke samo je ilustracija za to. I zato naši ljudi u društvenim i političkim strukturama trebaju biti proskribirani i proglašeni uzročnicima nemira u ovim prostorima,

a oni zapravo traže ono na što svaki čovjek i narod imaju prava, ne na temelju milosti jedne političke partije ili čovjeka pojedinca, nego ga dobivaju svojim radanjem i dolaskom na svijet. ta skupina hrvatskih intelektualaca koja svojim poštenim i nadasve zauzetim radom zaslužuje svako priznanje, jer su postali proročki znak u ovom vremenu za ovaj dio hrvatskog življa u Bačkoj pa i šire. Njihovi istupi i na domaćoj i međunarodnoj sceni zaslužuju najviše ocjene, a njihova politička mudrost, uvažavanje i podršku. Nastojanja oko internacionalizacije naše problematike i oko osiguranja osnovnih ljudskih prava koje bi trebala osigurati kulturna autonomija u okviru jednog istinski demokratskog društva, treba biti prihvaćena i podržana od svakog poštenog hrvatskog čovjeka i na poseban način kršćanina, jer je залог jednog istinskog suživota na ovim prostorima, što je preduvjet ulaska u Evropu.

U ovakvoj situaciji na postulatima kršćanskog vjervovanja imamo puno pravo očekivati od Boga potpunu zaštitu i oslonac, jer smatramo da su konstruktivni elementi u Crkvi i Narodu iskoristili sva sredstva i sve mogućnosti da i preko svojih sila pomognu svome narodu i budući da nemaju više ljudskih mogućnost svoju sudbinu i sudbinu naroda stavljamo direktno u Božje ruke, očekujući i "zahtijevajući" da Bog uzme stvar u svoje ruke. No mi smo vjernici - katolici, koji znademo da je u sudbini našeg naroda presveta Bogorodica, toliko puta i čudesno intervenirala, pa zato ovu svoju odluku stavljamo u njezine materinjske ruke sa molbom da ih ona proslijedi svome Sinu i cijelom presvetom Trojstvu, a mi joj obećajemo, ako nas u ovim teškim trenucima sačuva, kako je to prije 48 godina učinila sa našim šokačkim selom Bačkim Monoštorom, njezina svetišta u biskupiji učiniti mjestima trajne zahvale; u Baču, u Subotici, u Doroslovu, na Bunariću i napose u Bačkom Monoštoru, gdje bismo zavjet sela učinili zavjetom cijelog hrvatskog puka u Bačkoj pa i šire, a proslavljali bismo ga svake godine 13. listopada, počev od ove godine. U čvrstoj vjeri da smo ono što molimo, već i dobili.

IZMEĐU PRVE PRIČESTI I TIJELOVA

Kad sam ovih dana, nakon prve pričesti, razgovarao s onom istom djecom koja su prije par dana bila zaokupljena samo bijelom haljinom itd... ostao sam iznenađen. Imao sam utisak da se trebam brzo sabrati i uozbiljiti pred tom djecom, da ne bih nešto pokvario.

Iz ove djece, po glasu i nutranjem raspoloženju, kao da je do mene dolazio jedan glas s visine. Određena duhovna staloženost i odlučnost - ranije meni nepoznata, jasniji osjećaj što je dobro a što nije - kao da je izbijala iza njihovih riječi i čavrljanja. Otkuda tolika kvalitativna promjena?!

I prije smo na vjeronauku učili da je Isusu najdraže kad vidi da smo naučili najvažniji zadatak: voljeti jedni druge. No nakon pričesti, kao da je ovaj zadatak olakšan: Isus je sam postao učitelj i to iz dubine njihove duše.

Sada mali trenuci ljubavi prema drugima, kao na pr. "oprala sam suđe, da se mama može odmarati jer ima bebu", nisu kao nešto naučeno, nego imam utisak da je u tom "činu ljubavi" sadržan cijeli jedan mali život. Isto tako izražena želja ponekih da što prije prime prvu sv. pričest: "Isuse, ne mogu već dočekati dan kad ću te susresti", otkriva jednu stvarnost. Isus, naime, svako dijete potiče i vodi iznutra i upravo taj lični odnos prema Bogu mnogo dijete iskaže u prvoj pričesti.

Pomislio sam na odrasle: mnogi te dane nevinosti smatraju samo prolaznom epizodom koja se više nikad neće ponoviti, a mnogi pak, to smatraju vremenom "naivnosti" za kojim niti ne treba čeznuti u odraslim godinama. Međutim, o nečem drugom se radi. Ako je lični odnos s Isusom jedanko stvaran i u djetinjim danima, kao i u doba mladosti ili starosti, koliko smo onda osiromašeni mi odrasli ako nam u danima prvih pričesti po našim crkvama ostaje skriven za neše oči Onaj koji progovara kroz djetinje oči i srce, te se naslađujemo samo vanjskom ljepotom?!

No Isusov poziv: "Ako ne postanete kao djece, nećete ući u Kraljevstvo nebesko" odnosi se upravo na ovu realnost, poput djece izgrađivati i gajiti lični odnos s Isusom, Marijom, Bogom Ocem i Duhom Svetim. Pođimo zato putem ovih "bisera" djetinjeg odnosa prema Bogu, da se naučimo neposrednosti tog odnosa "per tu" s Bogom: "Dragi Isuse, ja te puno volim i osjećam da i ti mene voliš". Iako odrasla osoba osjeća da riječi moraju biti ukorijenjene u određena djela, mislim da se Isus ne bi ljutio ovakvom izričaju, nego bi ga, dapače, nagradio. Preko ovih spontanijih dječjih izraza Isus evangelizira čak i odrasle ako su pažljivi na taj lahor duše: "Nastavnica me pitala, zašto si sad drugačija, prije si se pravila važna..." "Odgovorila sam da se sad trudim gledati Isusa u mojim prijateljicama" iznosi Valerija.

Ono što je najbitnije, a provlači se kroz izričaje vjere svih uzrasta jest taj lični odnos s Bogom.

Pogledajmo sada drugi momenat kršćanskog života u kojem također oči treba usmjeriti iznad onog vanjskog blještavila Tijelova.

Isus se rodio, živio, trpio i umro - iz ljubavi. Otkupio je čovječanstvo i vraća se Ocu. No, koje žalosti za čovječanstvo, za čovjeka: otkupljen je, ali zar će sam morati prevaliti napor povratka k Ocu u svoju izgublenu domovinu? Bio bi to težak uspon, i dug put, a možda i nedostižan cilj.

Upravo takvo shvaćanje potiče Isusa da izmisli neko sredstvo po kojem će vidljivo biti prisutan među ljudima

- i izmislio je Euharistiju. Došavši na zemlju, Isus je od učenika stvorio jednu obitelj. Zar da ih sada ostavi kao siročad? Šta da uradi? Kad bi Isus morao birati između dva slučaja: vratiti se poslije uskrsnuća na nebo, ili ostati na zemlji, možda bi izabrao ovaj drugi, jer je toliko ljubio ljude.

I onda je izmislio treći način: ostati u obliku kruha i vina. Ljubav, dakle, ne poznaje zapreka i ne uzmiče pred žrtvama. To je, dakle, Euharistija: neizmjerljiva ljubav Isusova prema čovječanstvu koje je suotkupio; ljubav prema Crkvi koju je osnovao kao jednu obitelj svojih učenika, svojih miljenika, i ne može ih sada ostaviti kao siročad (usp. Iv 14, 18).

Mi smo zaista slijepi ako iza krinke Hostije, iza vanjskog sjaja blagdana Tijelova ili uhodanog bogoslužja nedjeljne svete Mise ne otkrivamo tu Isusovu osbnu ljubav koji nas ne želi ostaviti siročadima, nego je uvijek baš tu, prisutan i čeka nas u želji da ga prepoznamo i sjedinimo se s njim, porazgovaramo s njim.

O kako je veliki propust i nemar (skoro grijeh), biti užurban ili rastresen i nesabran kod svete Mise. Kako je velika žalost ne prepoznati **ONOGA KOJI NAS JE TOLIKO LJUBIO** i ne primiti ga u svetoj Pričesti ili ne poći za Njim u procesiji oko Crkve na blagdan Tijelova (nego stajati sa strane i komentirati). Mnogo toga odrasli trebaju naučiti

od djece, a posebno taj neposredni odgovor srca na darovanu ljubav.

Ante Kopilović

S PAPOM IVANOM PAVLOM II.

Ovaj odsjek Papina djelovanja vezan je uz proslavu ovogodišnjih vazmenih blagdana. Sveti Otac je koristio i te prilike da ti blagdani osim svoje svrhunaravne poruke, koja je direktna proslava Boga po otajstvima Kristova života i života Crkve te njezinih istaknutih članova, poluče i svoje ovozemaljske ciljeve. To je posvećenje članova Crkve, oplemenjivanje međuljudskih odnosa i rješavanje konkretnih poteškoća i problema u okvirima pojedinih naroda ili u međunarodnim odnosima. A svaki se blagdan svetkuje u određenim vremenskim i društveno-političkim okolnostima. Zato i svaki blagdan ima svoju konkretnu poruku za to vrijeme sa ciljem da pomogne riješiti te poteškoće ili barem potači sudionike, ako ih ne mogu riješiti, da ih znaju riješiti, da ih znaju kršćanski podnijeti. Zato je razumljivo da su Papinu proslavu Uskrsa i sve ovo razdoblje obilježili tragični događaji u Bosni i Hercegovini.

"DAT ĆU VAM PASTIRE PO SRCU SVOJEM"

Sa ovim naslovom izdao je sv. Otac Ivan Pavo II. svoju novu apostolsku pobudnicu, kao konkretni plod rada Sinode biskupa u jesen 1990. godine, koja se bavila problemom odgoja svećenika i svećeničkih kandidata za ovo naše vrijeme.

Praksa je da Sinoda biskupa sva svoja istraživanja i zaključke dostavi sv. Ocu u pismenoj formi, a on ih zatim razradi i izda u obliku apostolske pobudnice. Cilj ovih pobudnica je da konkretni problem, koji su biskupi i teološki stručnjaci proučili na Sinodi i našli stanovita rješenja, postane vlasništvo cijele Crkve i postane putokaz djelovanja svake žive stanice Crkve, svake župe i svake župne zajednice.

No, nažalost moramo priznati da ti materijali redovito ostaju u lijepo izdanim brošurama i eventualno se o njima govori na kojem znanstvenom ili stručnom svećeničkom skupu ili se njima nasladjuju pobožne duše i rijetki stručnjaci, a široki slojevi puka, kojima su te pobudnice upućene, dakako preko redovitog puta, po biskupima i svećenicima, ostaju prikraćeni za njihov divni sadržaj i zato se problemi na terenu ne rješavaju.

Kad je riječ o ovoj pobudnici koja je sva posvećena liku, životu i radu suvremenog svećenika, tu bi se Crkva u Bačkoj trebala temeljito zamisliti, jer smo kao malo koja Crkva u Europi u teškom i nezavidnom položaju. Broj svećeničkih kandidata sveden je minimum, a i što se tiče duhovne, intelektualne i pastoralne razine našega klera nismo na zavidnoj visini. To se osjeća na svakom koraku. Zato bi ovaj dokumenat trebalo solidno protumačiti kako bi nam otvorio oči za ono što nam valja činiti. Sedamdesetih godina bila je moda govoriti o krizi svećeničkog identiteta, a čini se da je to bio rog koji nam je kontestacija, koja svakako nije bila plod djelovanja Božjeg duha u Crkvi, pokušala staviti u ruke, kako bi nas zabavila nama samima, kako bi nas time osujetila u našim evangelizacijskim poslanjima. Čak su i ozbiljni teolozi se pitali: "Svećenik, komu služi?" Ova Sinoda i Papinska pobudnica je odgovorila na tu dilemu sasvim jasno i nedvosmisleno, da svećenik ima svoje točno određeno i nedvosmisleno poslanje, koje mu je odredio sam Isus Krist i dvotisućljetno iskustvo Crkve, koje je ona temeljito proučila na II. Vatikanskom koncilu i, eto, na ovoj Sinodi, a čini to kroz svoje ustanove u redovitom toku stvari.

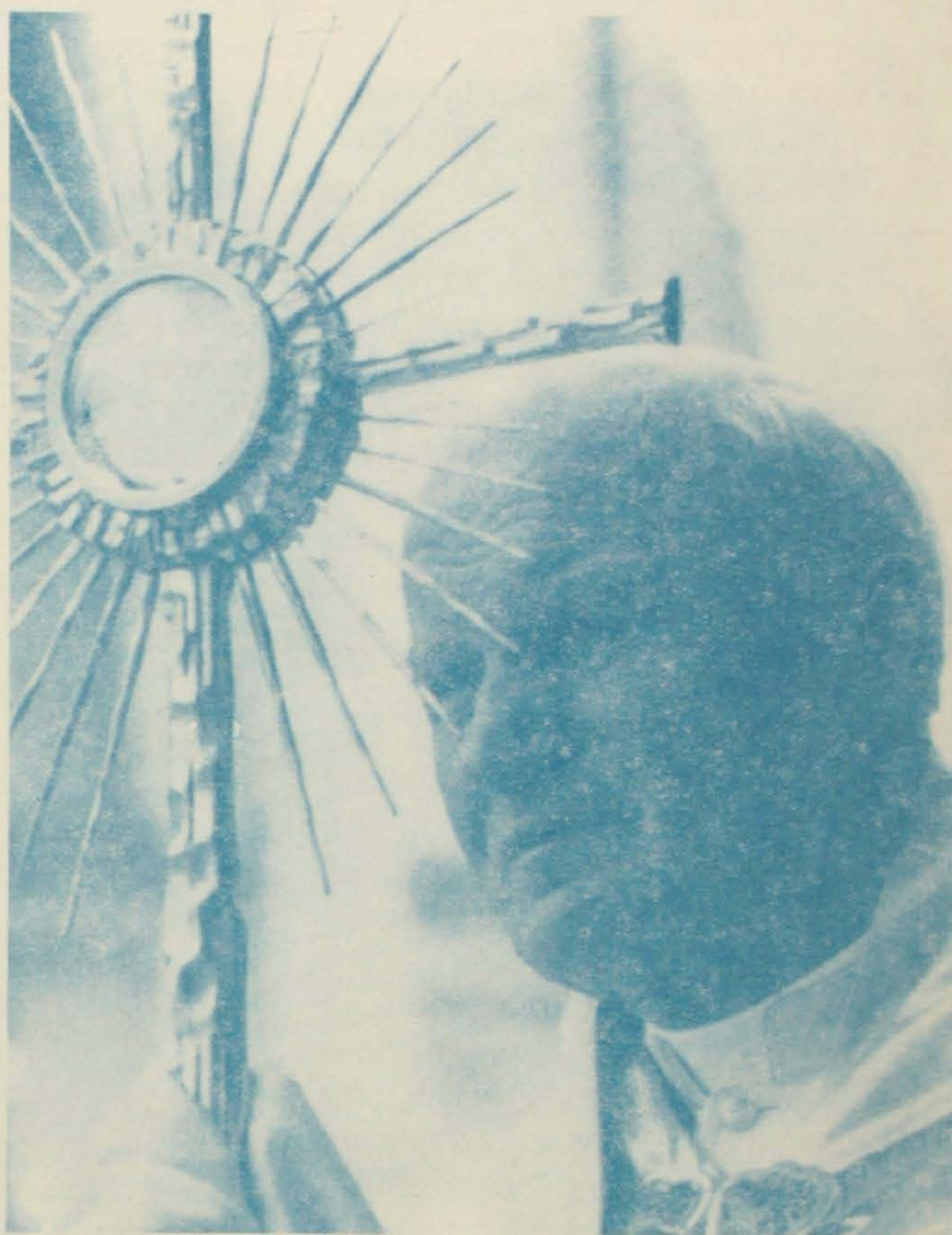
No, ostaje veliki zadatak temeljito proučiti najnovije smjernice koje daje sv. Otac. Po njima se treba ravnati, pa makar to značilo iz temelja mijenjati praksu konkretne mjesne Crkve. Ako odgoj određene ustanove ne daje željene pozitivne rezultate treba mijenjati kadrove, po onoj našoj narodnoj mudrosti: ako bolesniku nije lakše, mijenjaj liječnika! Ima-

ti hrabrosti pogledati u oči konkretnoj situaciji i kada se vidi da određene osobe ne odgovaraju na određenim službama, jer im svojim intelektualnim i moralnim kvalitetama više kvare nego što doprinose rastu dotične zajednice, treba imati hrabrosti povući potrebne konsekvence, jer ćemo u protivnom biti krivci za razaranje tkiva Crkve u pojedinim prostorima.

Čim taj dokumenat stigne u hrvatskom prijevodu treba čitati ga, studirati i razmišljati što učiniti za ozdravljenje naše crkvene situacije. Do tada potičem sve ispravne duše, koje vole svoju Crkvu, da se usredno mole, da nam Gospodin rasvijetli oči te spoznamo što nam je činiti, a zatim dadne snage, da ono što spoznamo i u život provedemo.

IVAN PAVAO II. U POVIJESNOJ AKVIJLEJI

Drugi značajni momenat u djelovanju sv. Oca u proteklom razdoblju, sa naše točke gledišta, jeste 102. Papino apostolsko putovanje u Italiji, u pokrajinu Furlaniju i Julijsku krajinu.

To su pogranični prostori prema Sloveniji i Hrvatskoj. U tim prostorima žive slovenska i hrvatska nacionalna manjina. Zato je razumljivo da će Papa reći koju riječ i na hrvatskom i slovenskom jeziku. To se i dogodilo iako su ekstremni talijanski nacionalisti čak prijetili Papi da će ga izfućkati ako to učini. A on je dosljedan evandjeoskim načelima i u Trstu i u Gorici govori o ljepoti i potrebi suživota u ljubavi, koja životu, osobito vjerskom, daje jednu puninu, ljepotu i širinu.

No, ono što nas posebno interesira, jesu Papine riječi i pobude, koje je uputio iz ovih prostora cijeloj Europi i cijeloj Crkvi. Poznato je da je papa Ivan Pavao II. jedan od graditelja temelja buduće ujedinjene Europe. Ali, on je svjestan da ekonomski interesi, koji su danas glavni motivi ujedinjavanja Europe, nisu dovoljno jaki da Europu ujedine, jer isti ti interesi mogu postati i kamen spoticanja i uzrok razdora ako Europa

ne bude imala dubljih temelja. A to je upravo ono što Papa na svim svojim putovanjima po Europi neprestano ističe: Europa mora otkriti svoje kršćanske korijene, jer to je ono što je duhovno povezuje. Jedva da u Europi ima prikladnijeg mjesta nego što je stari kršćanski centar Akvileje, danas beznačajni gradić ove regije, a nekada drugo mjesto u Rimskom carstvu, iz kojeg je krenula evangelizacija srednje i istočne Europe i na poseban način evangelizacija Slovenaca, Hrvata i drugih slavenskih naroda. Zato je u prvom tisućljeću kršćanstva bila stjecište i susretište kršćanskog Zapada i kršćanskog Istoka. Tu su se suretali interesi i utjecaji rimskog i carigraskog patrijarhata. Dakle, to je vrelo, kojemu se treba vratiti i Europa, jer tu su korijeni i temelji na kojima je ona rasla kroz stoljeća. Crkva u svojim ekumenskim nastojanjima također traži svoje korijenje i dodirne točke. Zato je sv. Otac upravo tu govorio o povratku bistrim izvorima voda tradicije. Ali, kako Papina misao nikada ne ostaje na visinama spekulacije, nego se spušta u konkretnost života, ta je divna načela pretočio u konkretne prijedloge.

Grad Trst pozvao je da bude "prsten spoja" istočne i zapadne Europe, što po svom geografskom položaju već jeste, da bude "domovina dijaloga" i graditeljem nove ujedinjene Europe, ne više podijeljene "nego Europe ponosne na svoje zajedničke korijene i na različitosti svojih tradicija i svojih kultura. Trste, budi domovinom dijaloga, promiči bez straha i slobodnim duhom istinsku i graditeljsku civilizaciju dijaloga". A da to načelo bude još konkretnije i djelotvornije u Pordecone-u u tvornici Zanussi govori sasvim otvoreno o investiranju u istočnoj Europi.

PAPINA SKRB ZA CRKVU I NAROD HRVATA

Kada su otpočeli tragični događaji u Bosni i Hercegovini početkom travnja ove godine, sv. Otac ne propušta priliku, da crkvenu i svjetsku javnost podsjeti na tragične događaje koji potresaju pučanstvom te napaćene samostalne i međunarodno priznate Republike. Od poslanog telegrama predsjedniku Aliji Izetbegoviću, pa preko nagovora mladima na Cvjetnicu, gdje ih je pozvao na molitvu i sućut za republiku "koja praskozorje vlastite neovisnosti vidi krvlju pomučeno!" U svojoj uskršnjoj poruci govoreći o Kristovu miru, koji nije stigao do određenih prostora: "Kako se ne sjetiti drame što je sada proživljavaju pučanstva Bosne i Hercegovine". I na svom pastoralnom pohodu na sjeveru Italije misli na tragična zbivanja u Bosni, kada opominje: "Neka Bog prosvijetli odgovorne naroda da u svjetlu pouke, što dolazi iz povijesti, nikada više ratu ne povjere zadaću rješavanja problema suživota među narodima". I posljednji Papin apel svim odgovornima svijeta sa generalne audijencije srijedom, održane 20. svibnja ove godine, sa koje upozorava "na strahovitu dramu koja se nije vidjela u Europi od II. svjetskog rata", a koja se odvija na teritoriju Bosne i Hercegovine. Papa ih poziva da učine sve što je u njihovoj moći, da se taj krvavi rat što prije zaustavi. No, u svojim apelima i pozdravima nije zaboravio ni "zaboravljeni rat u Hrvatskoj" kako bi se čim prije okončao da bi svi narodi tih prostora mogli živjeti u miru, praštanju i međusobnoj ljubavi. Uistinu, kako je lijepo imati toliko mjesta u Papinu srcu; srcu koje je po svojoj prvoapostolskoj službi najslbližije Srcu Kristovu.

LIK

ŽIVOTNI PUT o.GERARDA STANTIĆA

8) DUGOGODIŠNJI POGLAVAR SOMBORSKOG KARMELA

Od svog dolaska u Sombor 1904. godine pa sve do svoje smrti 24. lipnja 1956. god. o.Gerard je bio utkan u život ne samo grada, nego i u život svoje redovničke zajednice.

U cijelom tom raudbolju on je gotovo neprestano na čelu svoje redovničke zajednice kao poglavar. Obnašao je poglavarску dužnost prvi puta u trogodištu od 1905. do 1908.god. Tako je postao poglavar u dobi od dvadeset devet godina i to samo godinu dana nakon dolaska u Sombor. Poslije trogodišnjeg prekida opet je obnašao poglavarску dužnost od 1912. do 1918.god. Dužnost poglavara 1918.god. je preuzeo o.Ignacije, karmelićanin mađarske narodnosti, ali radi komplikacija s novo srpskom vlašću morao je hitno napustiti Sombor. Zato je o.Gerard ponovo preuzeo dužnost poglavara sve do 1924.god.

Naslijedio ga je 1924.god. mladi i poletni hrvatski karmelićanin o.Ambrozije Bašić, rođeni Somboraca. Međutim, 1929.god. on je naglo obolio i umro.(1) Zato je ponovo na dužnost poglavara imenovan o.Gerard, koji je na toj dužnosti ostao sve do 1945.god.

Do 1924.god. somborska karmelska zajednica je još u sklopu mađarske provincije, ali od te godine, na zahtjev građanske vlasti somborski samosan je izdvojen iz mađarske provincije i podložen neposredno pod vrhovnu upravu Reda. Praktički to znači da je na leđa o.Gerarda pala cijela odgovornost budućnosti Reda u Kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca i kasnije u Kraljevini Jugoslaviji. Vrhov-

ni poglavari posebno određuju da se planira kako bi se proširio i razvio Karmel i u Hrvatskoj. Ta inicijativa je posebno dobila maha u povodu generalne vizitacije oca Vilka od sv.Alberta, vrhovnog poglavara, koji je bio u Somboru 1931.god. Krajem 1940.god. tu je inicijativu o.Gerard htio sprovesti u djelo kada je uz novčanu pomoć svoje sestrice i trećoredice Karmela, Janje Prčić, u dogovoru s blagopokojnim zagrebačkim nadbiskupom, slubom Božjim kardinalom Alojzijom Stepincem kupio zemljište gdje danas prolazi auto-put Zagreb - Ljubljana, na visini nekadašnje zagrebačke tramvajske remize.

Dok je somborski Karmel još bio u sklopu mađarske provincije, o.Gerard je dva puta biran za savjetnika provincije, to jest u trogodištu 1907.-1910. i trogodištu 1917.-1920. Biran je jednom i za predstavnika mađarske provincije za generalni kapitul Karmelskog reda.(2)

Ne treba zaboraviti činjenicu da je somborski samostan bio kuća u kojoj su se odgajali mladi bogoslovi.

Uz ove statističke podatke o poglavarскоj dužnosti o.Gerarda treba spomenuti i njegova načela, kojima se nastojao ravnati u vođenju svoje zajednice.

Mnogobrojni zapisi o.Gerarda svjedoče da je nastojao primijeniti vrlo zdrava načela u vođenju zajednice. Primjerice, smatra da poglavara "treba liječiti svoje rane i rane svojih podanika za koje je odgovoran". Želi biti dobrim poglavarom i zato smatra "(da se) poglavar mora brinuti za sve... Poglavar se mora bojati i strogosti i mekanosti". Treba biti krepstan. "Poglavar, koji nema krepsti, je kao majka koja nema mlijeka". Smatra da poglavar mora uskladiti "pobožnu strogost, a u isto vrijeme blagost". Značajno mu je načelo da kao poglavar mora nastojati da podanici "jaganjci budu veseli". U povodu tridesete obljetnice

svojih zavjeta zapisuje da ga je za cijelo vrijeme "milovala Karmelska Majka i da će od tada nju skupa s Isusom milovati i svakoga njezinog sinka s pobožnošću i slatkoćom". (3) "Nastojat ću biti vrlo uslužan, jer po uslužnosti moju ću braću obradovati, a sebi ću pomoći u samozatajenju". (30.str.)

Treba ipak primijetiti da je ove svoje dobre nakane i programe trebao primjenjivati po konkretnim smjernicama tadašnjeg zakonodavstva Reda, kojem je bilo vrlo vjerman, a tražio je i od subraće da i oni budu vjerni. Ta zahtjevnost je daleko od svake nehumanosti ili grubosti. Između ostalog o tome svjedoči kroničar somborske zajednice koji bilježi da je 3.kolovoza 1909.god. bio dan vanredne rekreacije i kako je bila nesnosna vrućina, o.Gerard je osim vinom, počastio zajednicu također i pivom. Zdravstveno slabijima je dozvoljavao da uzimaju između obroka jaću hranu, jer se u ono doba u zajednici uzimala samo posna hrana. Pisac ovih redova je također primio znakove pažnje i dobivao posebnu hranu poslije jednog kirurškog zahvata 1939.god.

Pored svega, načelno je bio protiv laksizma i dispencija, jer ih smatra "mrazom koji potampljuje ljepotu karmelskoga cvijeća". Kako bi se taj mraz izbjegao "potreba je ugodna rosa molitve i blagodarna kiša samozatajenja". No, on je isto tako spreman svakome ugoditi, jer "strpljenje je nužno, pa iako hoćemo da svakome ugodimo, ipak ne možemo". (4)

Uz pažnju za ljudske potrebe svoje zajednice posebno je nastojao svoju zajednicu izgrađivati kroz samostanske sastanke ili kapitule, na kojima je hranio svoju braću duhovnom hranom.

Slijedećih nekoliko navoda iz njegovih zapisa mogu nam dati konkretnu sliku njegova duhovnog vođenja zajednice.

Smisao karmelskog života on primjerice ovako definira: "Redovnik je vojnik nepovjeditog Isusa. Vazda je ratu, u svemu hrabar, nad strastima gospodar. Program mu je: med u ustima, u oku, u duši, u tijelu. Njegov Kralj zahtijeva da nad sobom blada. Isus mu je čudnovato ogledalo. To ogledalo gleda da se odlično vlada... Redovnikova je živa želja Isusa slijediti, sve poteškoće pobijediti, trpjeti bez želja olakšanja po nauku sv.Ivana od Križa". (5)

Spoj kontemplacije i akcije u Karmelu vidi u liku sv.Ilije proroka i piše: "Tko revnije Iliju nasljeđuje taj gori, taj sebe mora da druge upali". Molitvu, koja je središnja stvarnost Karmela, naziva "dosanjem duše". U odnosu na redovničko zajedništvo nalazimo u njegovim zapisima rekao bih "biser misao" kada zapisuje, da je odmor (rekreacija) "milovanje Isusa sreća svakog redovnika". Na rekreaciju treba donijeti samo žeravu ljubavi i nije teška rekreacija za onoga koji je pun ljubavi. "Ugodniji je trnov krevet nego li riječ bodljikava. Mjesto gdje se održava rekreacija je medena košnica. Tamo nema mrmljanja, nezadovoljstva, tužbe, bockanja, nego u prisutnosti Isusovoj slatki zalogaji". (6)

Smatra da je "redovnik anđeo bez suvišnoga, a da je sa suvišnim sebe mučenik".

Ovim, rekao bih zgusnutim riječima o.Gerard je opisao Karmel i njegove ideale: "Tko Red (karmelski) voli, za njega pati. To je činila sv.Terezija. Karmelski je duh divan stan u kojem prebiva Isus sam. Ovaj ćemo (stan) osvojiti ako

ćemo samoću voliti. Koliko slatkog jela toliko zidova. Koliko milih predmeta, toliko sebičnih kreveta. Ovo treba srušiti, pa ćemo Isusu stan nabaviti. Pomanjkanje posta i samoće je kradljivac karmelske sreće".

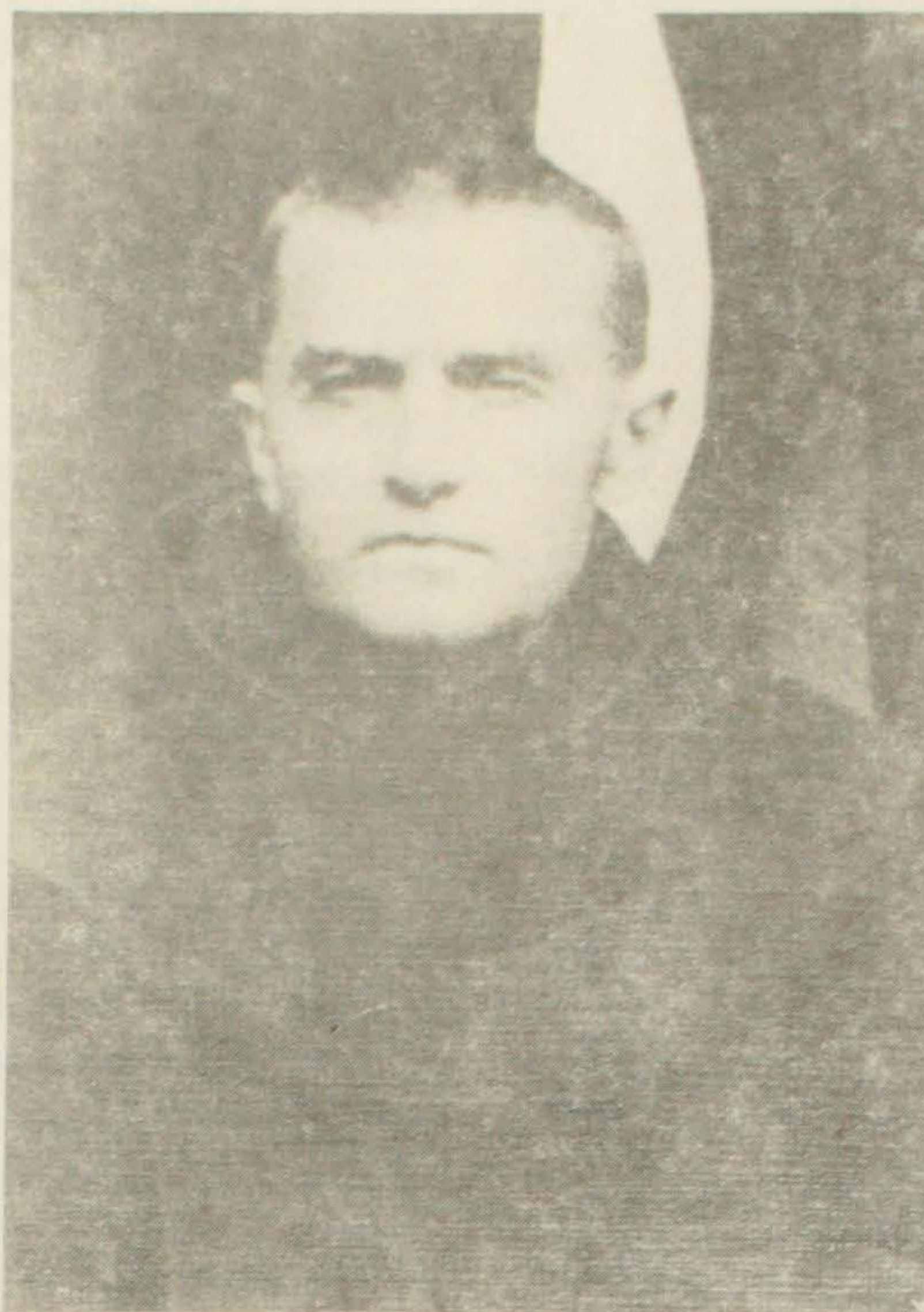
Kada imamo na umu da je njegova zajednica i odgojna zajednica u kojoj se odgajaju novi članovi provincije, moramo posebno vrednovati ovaj zdrav nauk o redovničkom životu što nudi svojoj mladoj braći. Osim toga, on ima duboku svijest odgovornosti za budućnost Karmela očituje se u molitvi "Marijo, pomoz da čuvam baštinu sv.Terezije!" (7)

Uz nagovore, kojima nastoji odgajati i voditi svoju zajednicu, on se pokazuje kao uzor života, tako da životom pokazuje što drugima preporučuje.

On je čovjek vrlo savjestan, tako da kada zahtijeva vjernost pravilu i ustanovama, nitko nikada nije mogao optužiti ga da ne radi po savjesti i da nije dosljedan u zahtjevima.

(nastavit će se)

Ante Stantić, karmelićanin

Sluga Božji Gerard Tomo Stantić
1876 – 1956.

Bilješke:

- 1.) O.Ambrozije Bašić je rođen u Somboru 18.lipnja 1895.god. Sin je Ivana i Marije Bašić. Zareden je za svećenika 13.srpnja 1920.god. Umro je u Somboru 23.siječnja 1929.god.
- 2.) Os.doc.9. i 19.
- 3.) Th.P.str.930. 12, 180.
- 4.) Ondje str.930
- 5.) Ondje
- 6.) B.M. str.21.-23.

*Sva je
moja sreća
u ovom:
BOG
JE MOJ
OTAC,
a ja sam
njegovo
dijete.*

ENCIKLIKA "STOTA GODINA" (2)

KARAKTERISTIČNE CRTE ENCIKLIKE "RERUM NOVARUM", OBJAVLJENE PRIJE STO GODINA.

Postaje nepisano pravilo u papinskim dokumentima, osobito novijima, da se prvim poglavljima novoga dokumenta iznosi kratki historijat papinskog dokumenta ili nauka Crkve o određenoj temi o kojoj se kani pisati.

Sve te podatke nastoji se smjestiti u tadanje društveno, političko, ekonomsko i kulturno stanje tadanjega vremena, dapače, osvrće se i na stanje u samoj Crkvi.

Tako dok komentira kako je nauk pape Lava XIII. bio primljen u samoj Crkvi, upozorava na dvije tendencije koje su imale odraza u životu same Crkve. Dok je jedna isticala da Crkva u ovozemaljskim stvarima, dotle je druga, a ova je prevladala u Crkvi, naglašavala da je poslanje Crkve eshatološko, to jest, da usmjeruje čovjeka prema eshatološkim vrijednostima, zanemarujući "osvjetljavati i usmjeravati čovjekovu pristunost na zemlji" (br. 5.) Te su dvije tendencije prisutne i danas u svijesti naših vjernika, osobito ovdje u našim prostorima, gdje još nije prestala zaglušivati buka manipuliranih sredstava pripočavanja, koja nipošto ne žele pripustiti da se čuje glas koji stvarnost ne bi vidio očima i željama njihovih naredbodavaca.

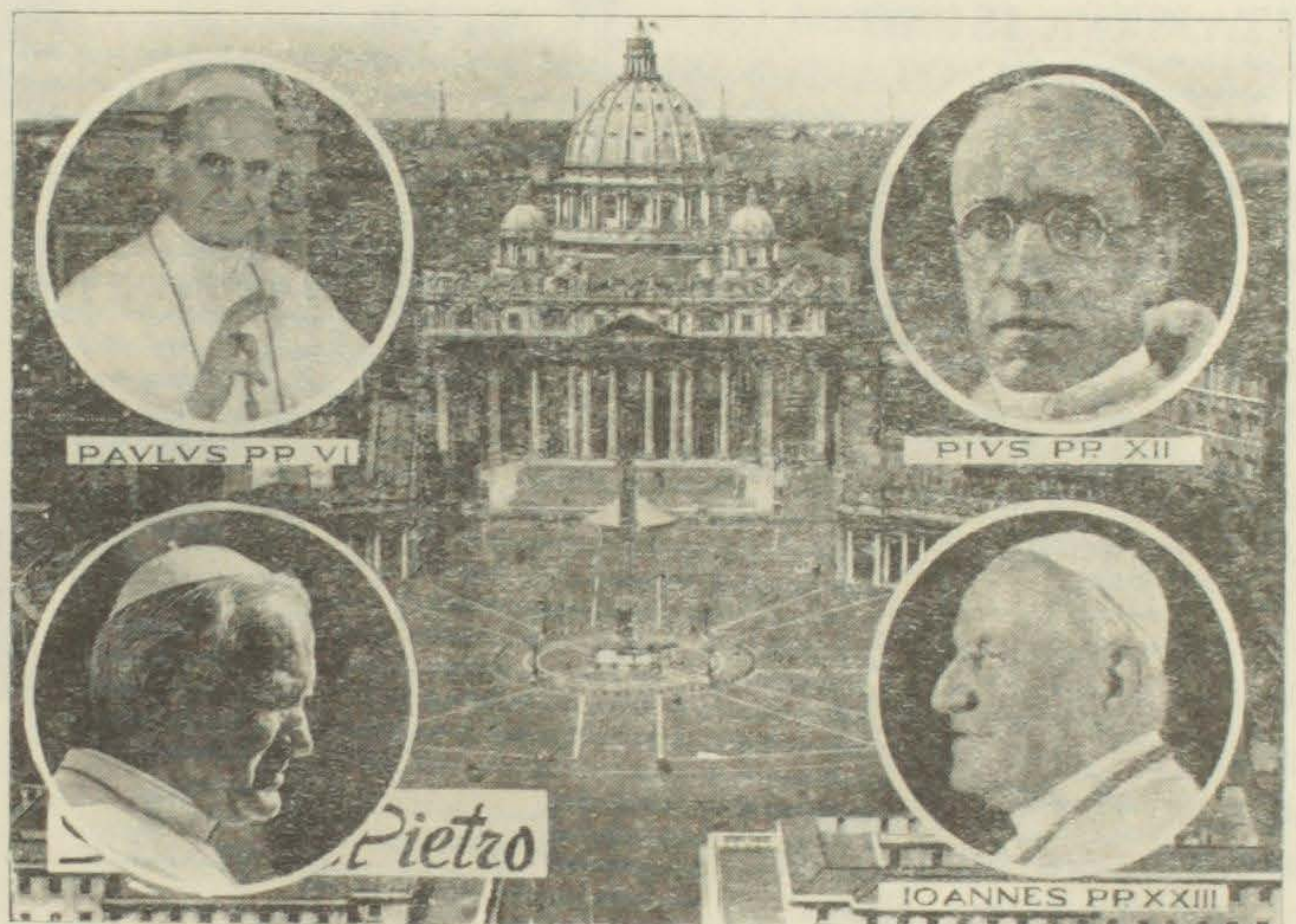
Čovjek se zgraža nad patronatskim izjavama tih sredstava, kako se Crkva miješa u "stvari koje na nju ne spadaju". Tako se i kod naših vjernika stvorilo uvjerenje, da se Crkva nema pravo miješati u neka područja života, dapače, osjećaju se sablažnjeni kada se netko od crkvenih ljudi osmjeli o tim problemima progovoriti. Svakako je jedno od područja, o kojem neki krugovi ne žele da se u Crkvi govori i piše, jest upravo polje društvenih zbivanja. To je mudro shvatio još prije stotinu godina papa Lav XIII. i pozvavši se na svoje poslanje dano od Krista, da "pase jaganje i ovce" (Lv 21,17) da "veže i odrješuje na zemlji", a sve u cilju da pomogne rješavanju nagomilanih problema i uspostavi mira, kao osnovnog preduvjeta života ljudi na zemlji.

Papa Lav XIII. jasno je vidio novonastalu situaciju na političkom, ekonomskom i društvenom polju. Osobito je došlo do promjena na ekonomskom polju. Zahvaljujući novim izumima i primjenom znanosti došlo je postepeno do novih načina u proizvodnji potrošnih dobara. Javlja se novi oblik vlasništva - kapital i novi oblik rada, a to je plaćeni rad. Ta nova stvarnost zahvaćala je onodobno društvo. Profit je bio cilj, a rad sredstvo. Sve su veće mase ljudi počele ovisiti o radu, a što je ponuda bila veća, to su uvjeti za rad bivali teži, a cijene sve niže. Tako se radjalo tzv. "radničko pitanje".

Dok je država svojim zakonima poticala posvećenu slobodu ekonomskog poslovanja, jer je i sama od toga imala velike koristi, dotle je bilo veoma malo sankcija za velike nepravde koje su se činile svijetu rada, osobito prema djeci, ženama i širokim slojevima sve siromašnijeg radništva. Tu su situaciju iskoristile sile, koje su sebe tada na-

zivale "socijalističkima" raspirujući već postojeću mržnju i pozivajući nezadovoljne radničke mase na otvorenu pobunu i revoluciju.

Dalekovidni papa Lav XIII. naglašava, kako je takvo rješenje neprihvatljivo i za same radnike, pa to poglavlje svoje enciklike zaključuje ovako: "Previše je jasno da bi, osim nepravde, iz tog nastala zbrka i pomutnja u svim staležima građana. Bio bi otvoren put međusobnoj zavisti, ogoravanju i neslozi. Nestalo bi privatne inicijacije uma i marljivosti pojedinca. Tako bi nužno presušili izvori bogatstva. Ta zamišljena jednakost ne bi bila drugo nego opća nevolja i bijeda. Iz toga slijedi, da treba odbaciti socijalističko načelo o zajedništvu dobara, jer ono škodi onima kojima bi trebalo pomoći. Ono se protivi naravnom pravu pojedinaca, iskrivljuje dužnost države i muti opći mir". (RN br. 12.)

Kada čovjek čita ove riječi danas nakon što smo se osvjedočili, da su se te riječi do slova obistinile u daleko drastičnijoj mjeri, nego je to sam Papa zapisao, jednostavno se ne može povjerovati da su one napisane prije više od stotinu godina, a tako su stvarne i istinite. Eto to je razlog zašto se Crkvi zamjera da ona progovori o toj problematici, ali ostaje otvoreno pitanje, zašto smo mi kao crkveni krugovi bili tako sramežljivi i sustegnuti u promicanju ovih istina.

Zato sadanji papa Ivan Pavao II. zaključuje, da "nema pravog rješenja socijalnog pitanja izvan evandjelja i da s druge strane 'nove stvari' mogu u njemu naći svoj prostor istine i dužnu moralnu impostaciju" (SG, br. 5.).

U daljnjem tekstu enciklike Papa razradjuje osnovna načela i prava na kojima se treba zasnivati ispravno poimanje čovjeka i njegova odnosa prema radu. Prije svega veoma istaknuto načelo dostojanstva čovjeka kao osobe, a time i dostojanstvo njegova rada, koji je usmjeren da njime čovjek "zbri- ne potrebe života". Rad je poziv svake osobe, dapače ona se u radu izražava i ostvaruje. Rad ima svoju socijalnu dimenziju, jer se njime izdržava obitelj i društvo.

Lazar Ivan Krmpotić

PROŠIRENA KRUNICA

Nakon nekoliko meditacija u Bačkom klasju o 15 otajstava Gospine Krunice koju je čitava Katolička crkva prihvatila, u 64. broju našeg lista od 8. rujna 1991. godine imali smo prilike proširiti svoje razmišljanje na jedno područje iz Isusova života o kojem se često šuti. A to je Isusov skroviti život molitve i rada u tišini obiteljskog doma u Nazaretu. Konstatirali smo da upravo takav život provodi najveći broj ljudi.

Završili smo to svoje razmišljanje s divnom objavom Oca Nebeskoga: "Ovo je Sin moj, koji mi je jako omilio! Njega slušajte!" Sa obala rijeke Jordana sada ćemo pratiti Isusa na Goru molitve i posta, a onda gledati Ga kako odlazi u JAVNOST da izvrši svoje POSLANJE koje mu je Otac povjerio. Promatrat ćemo, dakle, s Gospom:

OTAJSTVA ISUSOVA JAVNOG ŽIVOTA

1. Isus, koji je prije svog javnog nastupa 40 dana molio, postio i bio kušan.

Isus nam je u svemu htio dati primjer. Želio nam je otkriti i tajnu pravog uspjeha u akciji: Njoj mora prethoditi kontakt s Bogom po molitvi. "Bez mene ne možete ništa učiniti", govorio bi svojim. Naš uspjeh u svakom radu

ovisi o milosti. Pogotovo to vrijedi za posao oko širenja "radosne vijesti" spasenja, kamo odlazi Isus.

Svi smo mi poslani da izvršimo svoju ulogu u ovome svijetu na tom planu. Svima nam je potrebna asistencija milosti Božje. Ali to osobito vrijedi za one koji su ODGOVORNI za svijet i za Crkvu. Molimo stoga s Gospom: Da svi koji ODLUČUJU budu SVIJESNI potrebe pomoći Božje.

2. Isus koji je ljudima donio radosnu vijest spasenja.

Zemlja je prezasićena bujicom zvukova i svakakvih riječi. Željni smo tišine, u kojoj se može čuti božanska RIJEČ. Nju nam je Gospodin ostavio u svom Evandjelju. Kako smo sretni što ju nalazimo sigurno zapisanu u sv. Pismu. Po njoj nam se objavljuje jedno novo kraljevstvo istine ljubavi, pravde i mira, kraljevstvo duha i srca.

Molimo Mariju da nam pomogne shvatiti i PRIHVATITI RIJEČ BOŽJU, upućenu svakome od nas.

3. Isus koji je svoje propovijedanje čudesima potvrdjivao.

"Prošao je zemljom čineći dobro", čitamo u svetoj knjizi. Bolesne je liječio, mrtve uskrisivao, grešnicima opraštao... Riječi Evandjelja zvuče našem srcu tako uvjerljivo, jer je Isus svoju nauku svjedočio primjerom i čudesnim djelima.

U jednoj prilici, prije mnogo godina, postavio mi je jedan profesor otprilike ovakvo pitanje: Nije li Isus svoja čudesa vršio nekom čarolijom ili varanjem? Bila sam sretna što sam

mogla spontano odgovoriti: Ne, On je sve to činio javno, pred svima! Zaista, Isus je kao autoritet stajao iza svega što je činio i govorio.

Molimo Gospu, da nam isprosi milost ŽIVOTOM i djelima SVJEDOČITI ono što govorimo i vjerujemo Riječi Božjoj.

4. Isus, koji je sabrao apostole i na njima utemeljio Crkvu.

"Kako će čuti riječ spasenja, ako im nitko ne propovijeda?

A kako će propovijedati ako nisu poslani!" pita se sv. Pavao.

Krist je razmjerno kratko živio, a još kraće naviještao Kraljevstvo Božje. Zato se pobrinuo da se naviještanje nastavi "do konca svijeta" Sabrao je svoje učenike i prenio na njih vlast i dužnost propovijedati i "krstiti sve narode".

Upravo smo u godini nove evangelizacije EUROPE. Zato u ovoj deseci želimo poslušati Isusov nalog: "Molite Gospodara žetve da POŠALJE CRKVI svojoj poslenike" kroz sva vremena i u sve zemlje. Pa i u našu domovinu. Molite: Isuse, nemoj nas ostaviti bez naših svećenika!

5. Isus koji je prije svoje smrti ostavio sebe nama u Euharistiji.

A Isus, "jer je ljubio svoje, do kraja ih je ljubio", raznježeno piše sv. Ivan evandjelista. Nakon što je iz ljubavi oprao noge svojim, njegovo Božansko Srce pronašlo je način kako će ostati stvarno s njima do svršetka svijeta pod prilikama HRANE i PIĆA. Divan je naš Isus kao naš Emanuel - s nama Bog!

To čedesno otajstvo Isusove prisutnosti u obliku Kruha i Vina nadilazi ljudski um. Ono je dostupno samo srcu koje ljubi i vjeruje.

U ovoj deseci molit ćemo Majku Mariju da nas nauči živjeti u OZRAČJU Isusove PRISUTNOSTI u ovoj TAJNI LJUBAVI. Molimo: Ostani s nama Gospodine i budi u našem srcu!

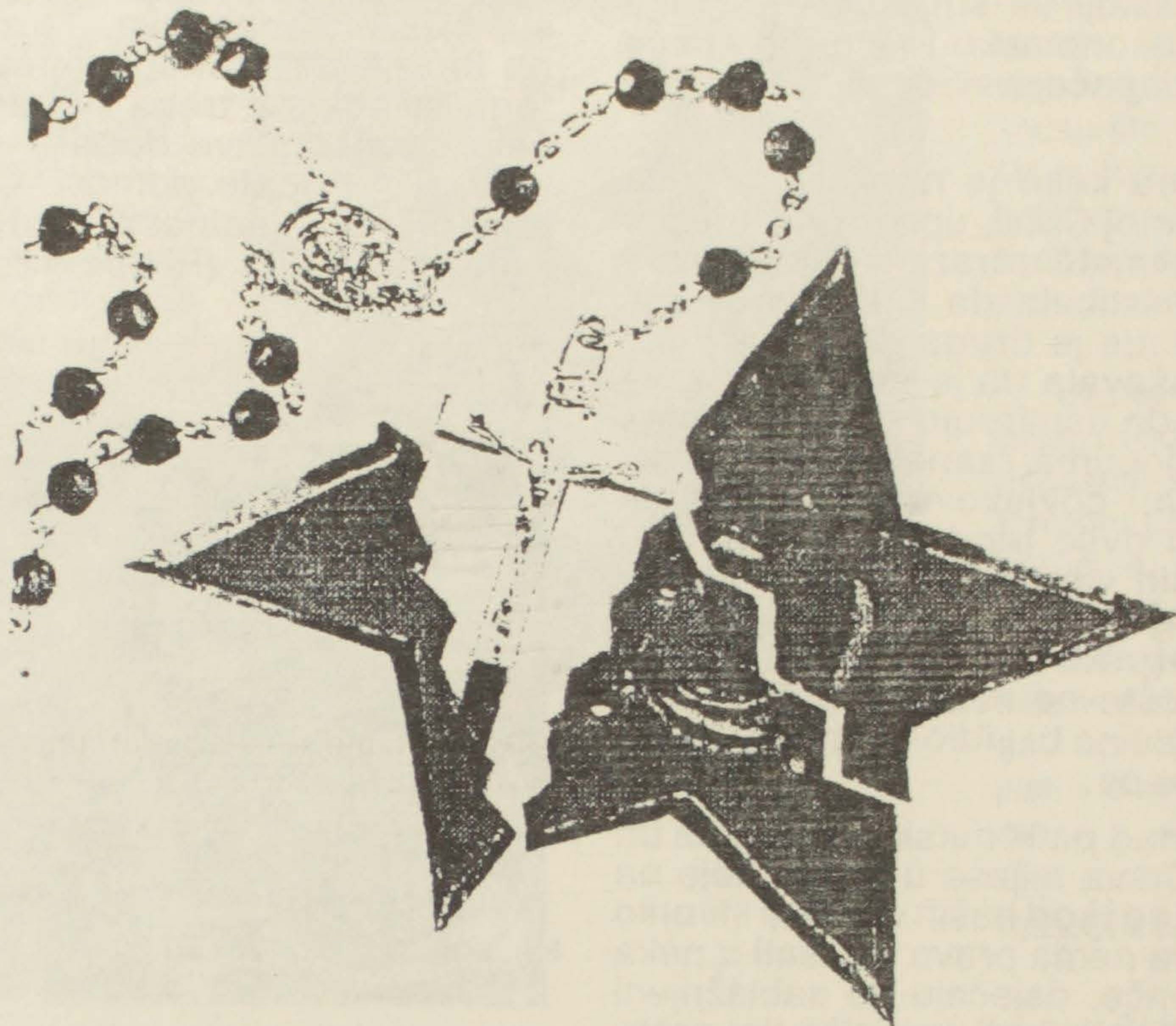
.....

Ovim člankom završavamo ciklus kratkih razmišljanja o Gospinoj Krunici, koju smo proširili na pet područja.

Nižući tako zrnca svoje krunice uz divljenje, zahvaljivanje i prošnju razmatrajući velika otajstva našega Otkupljenja uprisutnjujemo Krista u svom životu i unosimo ga među one za koje molimo i s kojima nastojimo skladno živjeti.

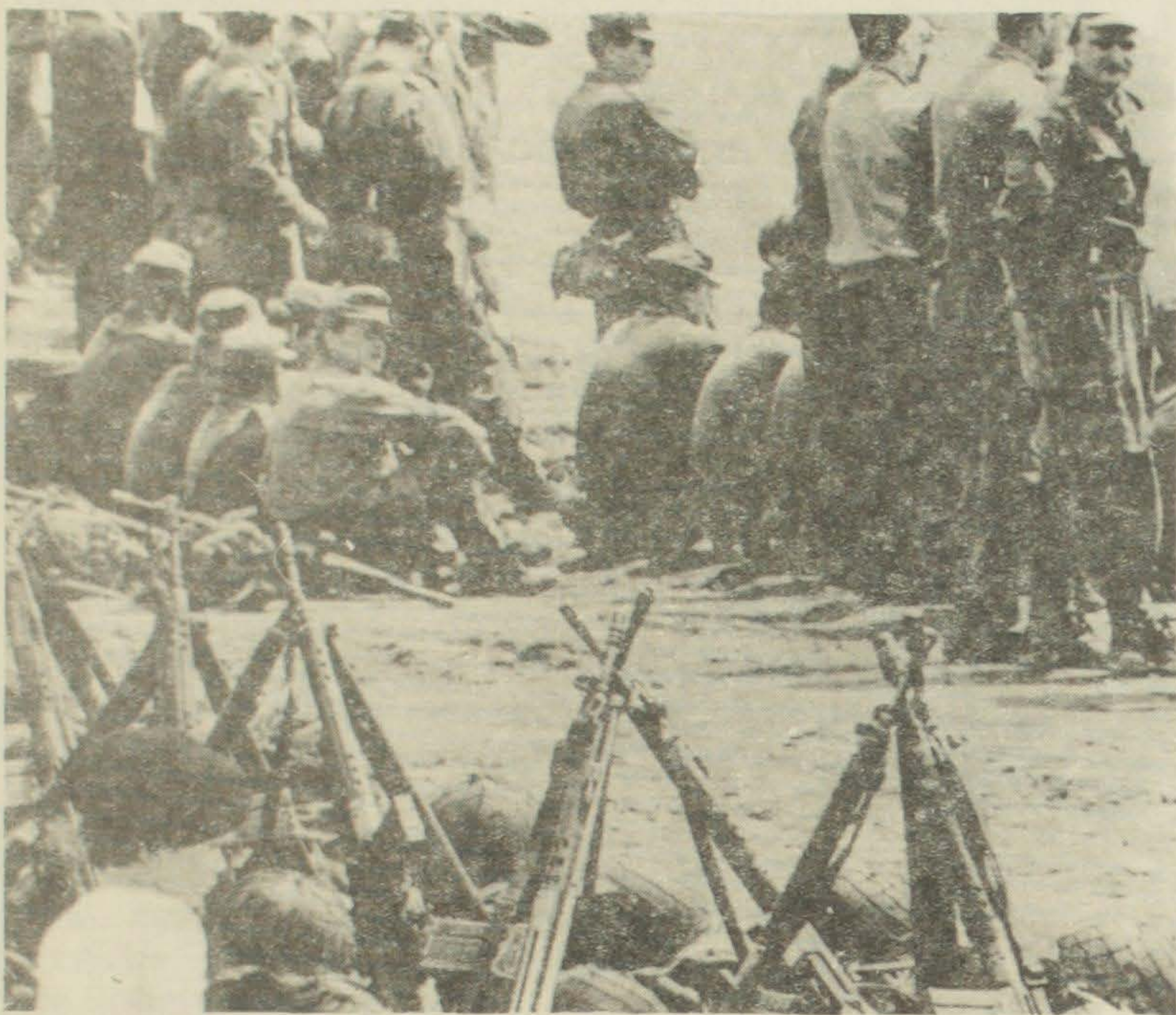
Subotica, svibnja 1992.

s. Marija Andjelina Kujundžić

BUDUĆNOST

Sjedim u kafiću sam za stolom. Oko mene uglavnom sjede i prolaze nepoznati ljudi. A ja samo sjedim sam, sam, beskonačno sam... dok vani polako pada kiša, a kišne kapi padaju na staklo i spuštaju se dolje kao vodopad. Polako pijuckam piće i razmišljam o budućnosti i pitam se da li je kafić pravo mjesto za takvo razmišljanje. Možda jeste a

možda i nije, ne znam ali znam da sam sam. Da možda sjedim s prijateljem, razgovarali bismo o nečem drugom, o drugoj temi... Danas se, pak, sve svodi na rat. Ljudi pričaju samo o ratu. Rat im je najveća preokupacija, mada mi zvanično nismo u ratu. Naravno, to nije ni čudo, kada se na fronti nalaze mnogi ljudi - naši poznanici, prijatelji, rođaci koji će se jednog dana vratiti svojim domovima. Samo tko će taj dan od njih i nas dočekati, to je već drugo pitanje. Koliko će mladih ljudi postati invalidima? Mnogi nikada više neće vidjeti svoje domove, roditelje, sestre, djevojke, žene, djecu. Mnogi od njih će ostati negdje zauvijek kao da nikad nisu postojali, ostat će samo u sjećanjima svojih najbližih i na ponekim fotografijama.

I ja sjedim zbog rata sam. Zbog rata sam ostao bez prijatelja, pravih i iskrenih, s kojima sam mogao razgovarati o raznim temama i problemima, pa tako i o budućnosti. Kad se danas prisjetim tih razgovora, čine mi se kao san. Govoreći o budućnosti nikada nismo pominjali riječi rat, krv, oružje, mržnja. Naši planovi su bili sasvim drugačiji, kao i većine mladih širom Europe i svijeta. Mi smo maštali o životu bez nasilja, mržnje, ubijanja itd. No, sve je to sada samo san. Kao kuća od karata porušeni su moji snovi o životu na malom salašu, s vinogradom.... A život je tek preda mnom.

Mnogi ljudi zbog ovog rata ostali su sami; mnogi su izgubili svoje najmilije; mnogi su izgubili, ni krivi ni dužni, sve što su imali i što su stekli. Kako ti ljudi danas razmišljaju o budućnosti? Kako će o budućnosti razmišljati majka koja je izgubila sina ili dijete koje je izgubilo oca. Da li će ti ljudi o budućnosti razmišljati s mržnjom prema nekim drugim ljudima?!

Razmišljati o budućnosti danas nije lako, jer na osnovu trenutne situacije, ona nije ni najmanje lijepa. Budućnost mi sliči na kakav tmuran, jesenji kišoviti dan.

Možda će netko reći da sam pesimist. Ne znam. Ali znam da sam sam. Znam da sam zbog ovog rata nesretan. Ovaj rat nisam želio kao i mnogi drugi ljudi, ali, ipak, rat je tu. Zbog ovoga rata noćima ne spavam. Muče me noćne more. Strah od poziva u rat, strah da postanem ubojica učinio je svoje - mene i mnoge ljude psihički je deformirao. Strah od poziva da ubijam ljude, zbog čega, za čega, radi čega, ne znam, znam samo da onaj koji ubija jest ubojica. Ja to ne mogu i neću. Ne, ne i ne - vičem i budim se iz sna sav u znoju. Drhtim, okolo mene svuda mrak. Konačno shvaćam da sam kod kuće, dolazi trenutak olakšanja, ali i dalje drhtim i znojim se - bojim se.

Nije isto sada, kao nekad, razmišljati o budućnosti jer situacija je drugačija, a možda ni ljudi nisu isti. U ratu ljudi prvo požele mir, miran dan, miran san, mirnu noć, miran život.

Sjedio sam u kafiću sam, popio sam piće i polako, po kiši, pješice krenuo kući - bez kišobrana. Kad sam došao kući opet sam bio sam. Pomolio sam se Bogu i legao u krevet i ponovo razmišljao o budućnosti, o budućnosti ovog rata i o budućnosti poslije rata. Kiša je vani sve jače i jače padala, i pitao sam se kako je sad biti na ratištu - strašno, užasno - mislio sam u sebi.

Znam - ono nekad i sad nije isto. Razmišljam o budućnosti... Želim samo mir. Želim živjeti na svom salašu i u svom vinogradu. A u ovom trenutku mogu samo sanjati... Ako mi ovaj rat oduzme i taj san - ja više ne mogu živjeti...

Mir bi omogućio svakom da ostvari svoje snove. Mirom bismo svi puno dobili a u ratu svi gubimo.

Naša zajednička budućnost je mir, a rat je zajednička propast. Bolje zajedno u miru nego zajedno u ratu.

Vrlo čudna situacija: razmišljamo o miru, a nismo u ratu. Dosta čudno! No kod nas je sve moguće i tim je naša tragedija veća.

Martin Juraj

NETKO
je uz tebe,
i nisi sam!

NETKO
razumije tvoju
tjeskobu
i patnju:

ISUS-
vječna ljubav.

DIJETE - "KUĆNI LJUBIMAC"

Ovog puta htjela bi s Vama razmišljati o ljubavi prema životinjama - "tim divnim stvorenjima" Božjim.

Što me je potaklo na to? Ovog proljeća sretala sam i vidjela mnoge mlade i starije osobe u šetnji sa psima. Vidjela sam čak i ovakve prizore: mlada žena s psom u naručju! Sve me je to malo zdrmalo. Pri pomisli da tolika djeca nemaju roditelje, da su osamljena, bezimena, željna ljubavi... (U slijedećem brojU predstaviti ću Vam jednu takvu osobu zove se: "DJEČAK NIKAKO"). Zato sam počela razmišljati kakav mora biti moj (naš) odnos prema životinjama.

Mnogi se prema životinjama odnose kao prema osobama. "Razgovaraju" s njima, kupaju ih, hrane ih, maze i paze, baš kao da su djeca. I još više. Pripremaju im ili kupuju specijalnu hranu. U kući im daju poseban životni prostor. Prave im posebne krevetiće...

Mnogi od tih osoba su mladi roditelji bez djece, djedovi i bake bez unuka - a tolika djeca samuju, željni ljubavi, ljudske riječi, topline, blizine, nježnosti. Mnoga djeca željna su obiteljske atmosfere, svog krevetića, pa i komada kruha... Ali za njih nitko nema razumijevanja, nitko nema vremena, ni strpljivosti. Za njih nitko nema ljubavi.

Ljudi osvijestite se! Čovjek Vam mora biti prije životinje. Briga za čovjeka - prva briga... Pomislite da sam ja protiv životinja, a nisam.

Što o životinjama misli Bog

Bog je stvorio životinje, zato one i jesu "divna stvorenja": "Tada Jahve, Bog, načini od zemlje sve životinje u polju i sve ptice u zraku, i predvede ih čovjeku da vidi kako će koju nazvati, pa kako koje stvorenje čovjek prozove, da mu tako

bude ime. Čovjek nadjene imena svoj stoci, svim pticama u zraku i životinjama u polju. No čovjeku se ne nade pomoć kao što je on" (Post 219-20). Tako govori Biblija o stvaranju životinja. Iz tog teksta je jasno da su i životinje Božja stvorenja, ali isto tako da je čovjek daleko iznad životinja. On im nadjeva imena. On živi s njima, ali društvo s njima nije mu dostatno, ne usrećuje ga. Tek kad je čovjek ugledao ženu, koja je ista kao on - on se is-

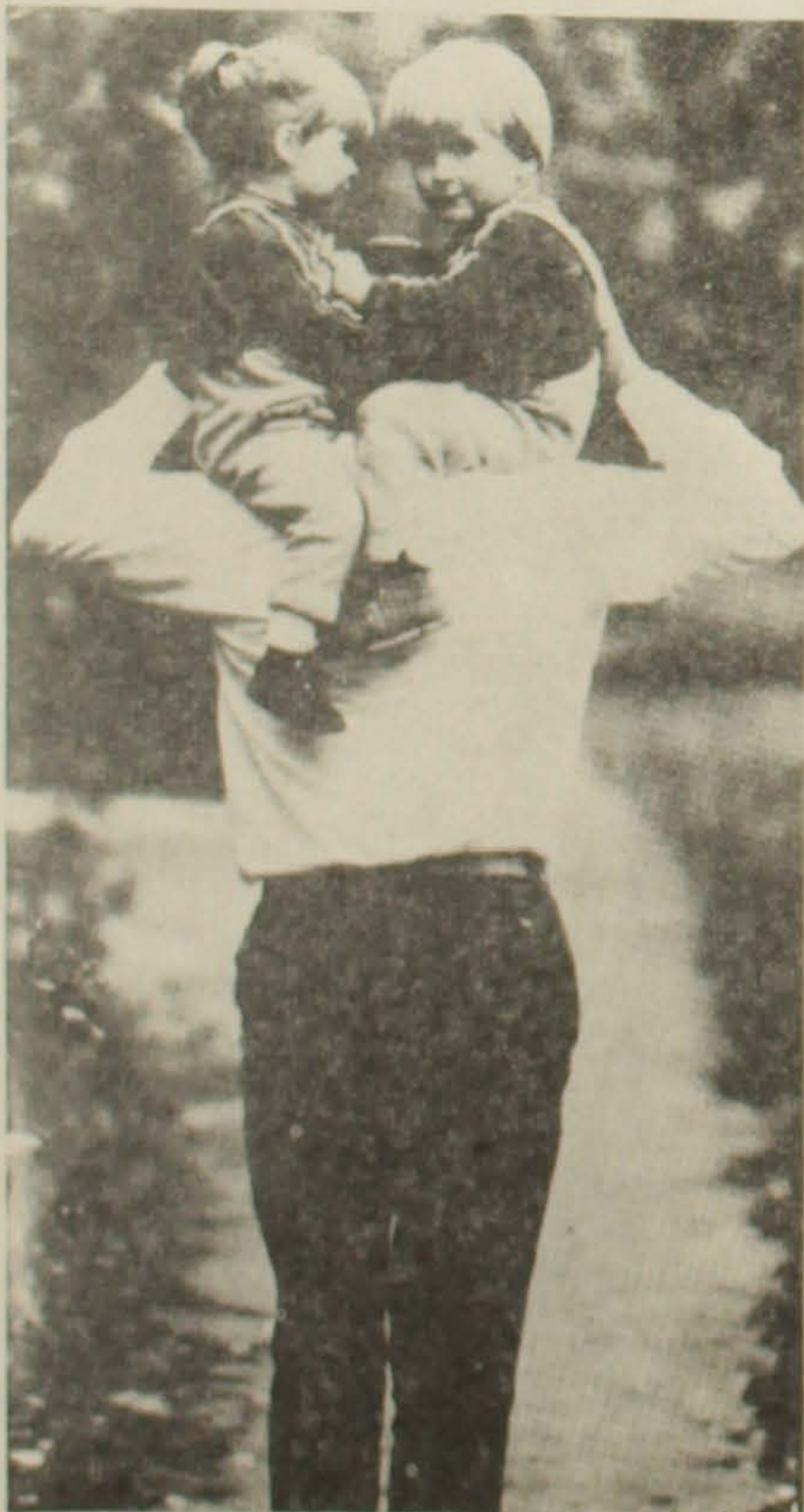
Zamislite dijete umjesto mačke

tinski veseli. Čovjek je dakle čovjeku pravi partner - ne životinja.

Životinje su stvorene radi Boga - i one ga trebaju blagoslivljati. I one su, na neki način, njegova slava u svijetu. Prorok Danijel zapisao je poziv: Ptice nebeske, sve divlje i pitome životinje blagoslivljajte Gospoda, hvalite i uzvišujte ga dovijeka... (usp. Dn 3,79-81). Promatrajući životinje čovjek može proslaviti Boga zbog njihove ljepote, umilnosti, zbog njihove razigranosti... No, čovjek ne smije u životinjama gledati "božanstvo" ili se prema njima odnositi kao prema ljudskoj osobi.

Životinje su stvorene radi čovjeka, što izražava jasno Ps 8. kad pjeva o Božjem divnom stvarateljskom djelu i o čovjeku "kruni stvorenja": "Ti (čovjeka) učini malo manjim od Boga, slavom i sjajem njega okruni. Vlast mu dade nad djelima ruku svojih, njemu pod noge sve podloži: ovce i svakolika goveda, i zvijeri poljske k tome, ptice nebeske i ribe morske..." (usp. Ps 8,6-9). Tako Sv. pismo o životinjama i o odnosu između čovjeka i životinja. U tom svjetlu trebalo bi promatrati i sve naše poglede i odnose prema životinjama. Prema životinjama trebamo imati neko poštovanje kao prema Božjim stvorenjima i one su "djelo prstiju njegovih". Životinje se ne smiju mučiti niti istrebljivati. Tako je postupio i Bog. Od općeg potopa je sklonio s Noom u korabljju po jedan par od svih ptica i životinja i od svih živih bića (usp. Post 8,19-22). Životinje su radi čovjeka. One mu pomažu u radu, daju mu hranu, služile su u Starom zavjetu za razne žrtve, koje su se Bogu prinosile...

Preispitajmo svoj odnos prema životinjama, a osobito svoj odnos prema tzv. "kućnim ljubimcima": prema konjima, psima, mačkama, zečevima, pticama, ribicama... Smijemo ih imati, ali oni ne smiju biti razlogom da manje vremena posvetimo čovjeku - osobito djeci...

Mogao bi on i unuča tako hraniti

Društvo prijatelja napuštene djece

Svima nam je poznato da postoje razna društva za "Zaštitu životinja". Postoji i "Društvo prijatelja životinja". Predlažem da se umjesto ovih društava osnuje "Društvo prijatelja napuštene djece". Pozivam sve članove "Društva prijatelja životinja" da sudjeluju u osnivanju ovakvog Društva. Bilo bi to djelo milo Gospodinu, a na radost tisuća mališana, koje su roditelji napustili ili koji su ostali sami zbog smrti svojih roditelja. Nijedna životinja ne može se usporediti s veličinom i najmanjeg djeteta. Družeci se s ovim malenima doživljeli bismo puno radosti, a njima bismo pomogli da se razvijaju i rastu u ozračju ljubavi i postanu dobri i korisni članovi društva, a ne kriminalci.

Svim mladim bračnim parovima, bez djece, poručujem: Razmislite ne biste li možda mogli usvojiti koje napuštene dijete! Nije li to puno bolje nego li trošiti vrijeme i snage u "igrama" sa životinjama?! U svakom slučaju žena puno ljepše izgleda s djetetom u naručju, nego li s mačkom ili psom...

Svim starijim i osamljenim osobama preporučam da se prošetaju u Subotici do "Kolevke" (a ima i u drugim gradovima sličnih ustanova) i vide te mališane. Mogu ih izvesti na šetnju, s njima se igrati, zaljuljati ih na ljuljaški. A možda mogu pričuvati djecu u nekoj brojnoj obitelji da bi se roditelji mogli malo odmoriti ili obaviti neke poslove koje ne mogu, jer nemaju komu ostaviti djecu na čuvanje...

Kad bismo tako činili bilo bi puno više sreće i razumijevanja u svijetu. Bilo bi puno manje kriminalaca. A i naš odnos prema životinjama bio bi normalniji i pravilniji.

Želim Vam puno radosti u igri s djecom i u zajedničkoj igri djece i životinja. Volim Vas jako, a osobito sve napuštene i tužne mališane.

Vaša ĐurĐica - Čudašce

(Uređuje: Andrija Anišić)

ODGOJ DJELO LJUBAVI (13)

VJERA PREDŠKOLSKOG DJETETA

U prijašnjim godinama govorili smo djeci da je Isus najbolji čovjek, da dragi Bog govori iz njega. Zločesti su ga ljudi pribili na križ i ubili, no on je nakon tri dana uskrsnuo. Božić je njegovo rođenje. Uskrs je njegovo oživljenje iza smrti. Marija je njegova majka, Josip njegov brižni otac na zemlji. Svi se oni za nas brinu, poznaju nas, vole... Možemo im "telefonirati"; štogod im u molitvi kažemo čuju i znaju.

Produbljivanje vjerskog znanja

U razdoblju od 4. do 6. godine, polako, promatrajući razvoj i zanimanje djeteta, možemo mu uz koji blagdan proširiti i produbiti vjersko znanje.

Važno je u obitelji moliti prije i poslije jela. Dijete će tako i bez posebnog učenja oponašajući nas naučiti moliti Slava Ocu, Zdravo Mariju i Oče naš. Treba jako paziti da od molitve ne činimo predstavu. Tako mnogi roditelji želeći pokazati posjetiocima kako njihovo dijete zna moliti traži da ono moli pred njima. To je krivi odgoj. Molitva nek bude molitva. Moli se kad je za to vrijeme: ujutro, uvečer, prije i poslije jela... Pogrešno je također djecu siliti da mole. Treba ih pustiti da ona sama zažele naučiti te molitve. Na silu naučene molitve nemaju ni izdale-

ka vrijednost spontanog dječjeg "telefoniranja" dragom Bogu.

U molitvama djeca čuju o Bogu Ocu, o Isusu, o Duhu Svetom. Prva najkraća i svudašnja molitva jest: Slava Ocu i Sinu i Duhu Svetomu... Svaka molitva počinje: u ime Oca i Sina i Duha Svetoga... Što li djeca pri tome smišljaju u svojim glavicama? Da bismo im nešto od toga protumačili valja poći

od nekih životnih činjenica. Dijete je doživjelo bezbroj puta da je zaspalo i probudilo se. Spavanje je potrebno da se čovjek odmori. I mama i tata spavaju pa onda ne znaju ni za sebe ni za druge. Međutim, dragi Bog nikad ne spava. On je uvijek budan i sve zna, vidi i čuje. On nas je čuvao dok smo spavali, zato ga mi ujutro pozdravljamo s riječima: u ime Oca i Sina i Duha Svetoga i tako započinjemo novi dan. Kad kažemo u ime Oca i Sina i Duha Svetoga, onda mislimo na dragoga Boga koji je vječno budan i neprestano misli na nas i voli nas. Pa i kad mama, tata, braco i seka i svi koji su u kući spavaju i ne znaju za se, dragi Bog misli na nas i ljubi nas. Iz ljubavi k nama Riječ Božja je čovjekom postala i prebivala među nama. To je dragi Isus.

Ne smijemo djetetu o Bogu govoriti previše apstraktno inače će se izgubiti u svijetu priča. Potpuno duhovna misao jasno djeluje u djetetu tek od pete godine. Tek tada je, naime, ono kadro potpuno usvojiti ljudski govor sa svim odnosima izraženim padežima, prijedlozima, veznicima, zamjenicama, brojevima - vrstama riječi koje su potpuno duhovne bez zornoga osjetnog sadržaja.

Reknemo li djetetu: Bog je svuda! - Ono će možda reći: Da, na verandi sam vidjela velke njegove noge! Treba mu protumačiti da Bog nema tijela. No dijete će misliti da ima glavu i noge bez trupa ili samo oči ili samo glavu. Potpuno duhovni pojmovi služe djetetu kad govori, ali ono je još nesposobno da se samo njima posluži.

Priredio: Andrija Anišić

S KRISTOM U SUSRET MLADENAČKIM BORBAMA (3)

3. NAJČEŠĆE ZAMKE

U borbi za najljepši mladenački ideal, vjernost Kristu, nailazimo na mnoge zamke. Najčešće od njih su lakoumnost, lakovjernost, umišljenost i samodostatnost. Razmotrimo svaku od njih.

a) Lakoumnost

znači da netko nešto čini bez pravog i temeljitog razmišljanja o tome. Pri tome mu i ne pada na pamet kakve sve posljedice to može imati, ne samo u tjelesnom nego i u duhovnom životu. Ovim se ne želi tvrditi da svaka lakoumnost može imati teške posljedice, ali lakoumni ljudi ipak prije ili kasnije stradaju. (216 str.)

b) Lakovjernost

znači da je netko spreman povjerovati u tvrdnju, a da mu ni na pamet ne pada da je ona možda neistinita. Zaista, da bismo nekome vjerovali, moramo imati uvid u njegove moralne kvalitete, i uvijek sebi postavimo pitanje zbog čega je dotična osoba naglo velikodušnija prema nama - naročito ako je slabo poznajemo.

Lakoumnost i lakovjernost su vrlo bliske, i u običnom životu se često isprepliću. No, osnovna je razlika u tome što lakoumnik sam srlja u opasnost, a lakovjernika netko zavodi, potiče da nešto učini. Obe zamke su opasne. (220 str.)

c) Umišljenost

sastoji se od toga da sebi umišljamo da smo jači, pametniji, bolji od ljudi iz naše okoline. Stoga takvi ljudi ne primaju ničije savjete. Naprotiv, oni redovno ponizuju svoje prijatelje, pa čak i roditelje i učitelje. Ovakve mlade ne vole osobito, jer nitko ne obožava da mu netko vječito soli pamet. Mnogi sebi umišljaju da više znaju od same Crkve, pa mladić i djevojka o svom preslobodnom odnosu govore: "Nije to ništa, nikakav grijeh. Mi se volimo, pa zato imamo pravo jedno na drugo." Umišljenost obično rada preuzetnost. Mislimo, naime, da smo sposobni da uspješno svladamo sve

napasti, da nam ništa ne može naškoditi, ni loše štivo, ni loši filmovi. I, uglavnom, loše svršimo. Ukoliko smo zaraženi umišljenošću i preuzetnošću, liječimo se dok još nisu urodili gorkim plodovima.

d) Samodostatnost

Uveliko je združena sa umišljenošću. Samodostatan čovjek osjeća da je sebi dovoljan, da može riješiti svoje probleme bez ičije pomoći, da mu čak ni Bog nije potreban. Zatim, često pokušavaju biti vode u društvu, ali ne zato da bi doprinjeli općem dobru, već da bi zadovoljili svoje vladalačke strasti. Ovakve ljude možemo susresti u crkvi, ali oni nisu tu da bi se molili, nego da bi uživali u ljepoti "pjevanja i liturgije". Samodostatnost je zapravo grijeh oholosti. Ovakvi ljudi slični su palim anđelima koji su željeli biti sebi dostatni, ali ih je Bog tada ponizio za vječnost. Ne ostavlja Bog nekažnjene ni samodostatne ljude. Već na Zemlji izlaže ih neprijatnim situacijama. Njih se svi plaše, ali ih nitko istinski ne štuje. Dozovimo sebi u pamet kako je čovjek bez Boga najveća bijeda.

Priredio: Petar Vuković

NATJECANJE "MAKOVACA" U ŽUPI ISUSOVA USKRSNUĆA

(Pripreme za vjeronaučnu olimpijadu)

Uz sve zapreke koje nam priječe normalno komuniciranje s Hrvatskom, župa Isusova Uskrsnuća redovito prima MALI KONCIL - MAK na radost svih vjeroučenika, kao i njihovih roditelja. To je omogućilo temeljitu pripremu djece od I. do VIII. razreda za natjecanje na XXI. susretu hrvatske katoličke mladeži i biblijskoj olimpijadi u Zagrebu, koja će se održati krajem svibnja ove godine.

Skupina zainteresiranih vjeroučenika tokom cijele godine okupljala se nedjeljom u vjeronaučnoj dvorani gdje je zajedno sa s. Tärzicijom obradivala tekstove, zadatke i ostale priloge date u Mak-u, kao i posebne sadržaje "Riječ je Gospodnja" - s Biblijom kroz crkvenu godinu - koji su izdani u posebnom prilogu Mak-a.

Probno natjecanje najstarijih, a time i najbolje pripremljenih MAKOVACA održano je na blagdan Dobrog Pastira, 10. svibnja o.g. u župnoj crkvi Isusova Uskrsnuća. s početkom u 17 sati. Ovo probno natjecanje organizirano je da bi dobili kandidate za natjecanje u Zagrebu.

Malobrojna publika, najviše je bilo roditelja natjecatelja, imala je prilike uživati u znanju našeg mladog naraštaja. Neprevodno bi bilo izdvojiti bilo koju pametnu glavicu, ali moramo spomenuti izvanredno znanje koje su pokazale najmladja i najstarija natjecateljka: Marina Crnjac i Jelena Kopilović. One su s vrlo malom bodovnom razlikom osvojile prva dva mjesta na natjecanju.

Naravno, s. Tazicija odlično je pripremila i ostale sudionike natjecanja: Mariju, Brankicu, Ivanku, Milijanu, Djurdjicu, Ivanu, Gabrijelu i Maju, koje nisu mnogo zastajale u znanju iz vjeronaučne gradje.

Najbolji će poći 29. svibnja na natjecanje u Zagreb gdje će sudjelovati u kulturno-umjetničkom programu i hodočašću u Mariju Bistricu.

Naša župa takodjer je uključena u TRIBUSIJADU, putovanje u Frankfurt. Tako će dvoje vjeroučenika osmoškolaca poći sa s. Tazicijom 25. lipnja najprije u Zagreb, a potom u Frankfurt.

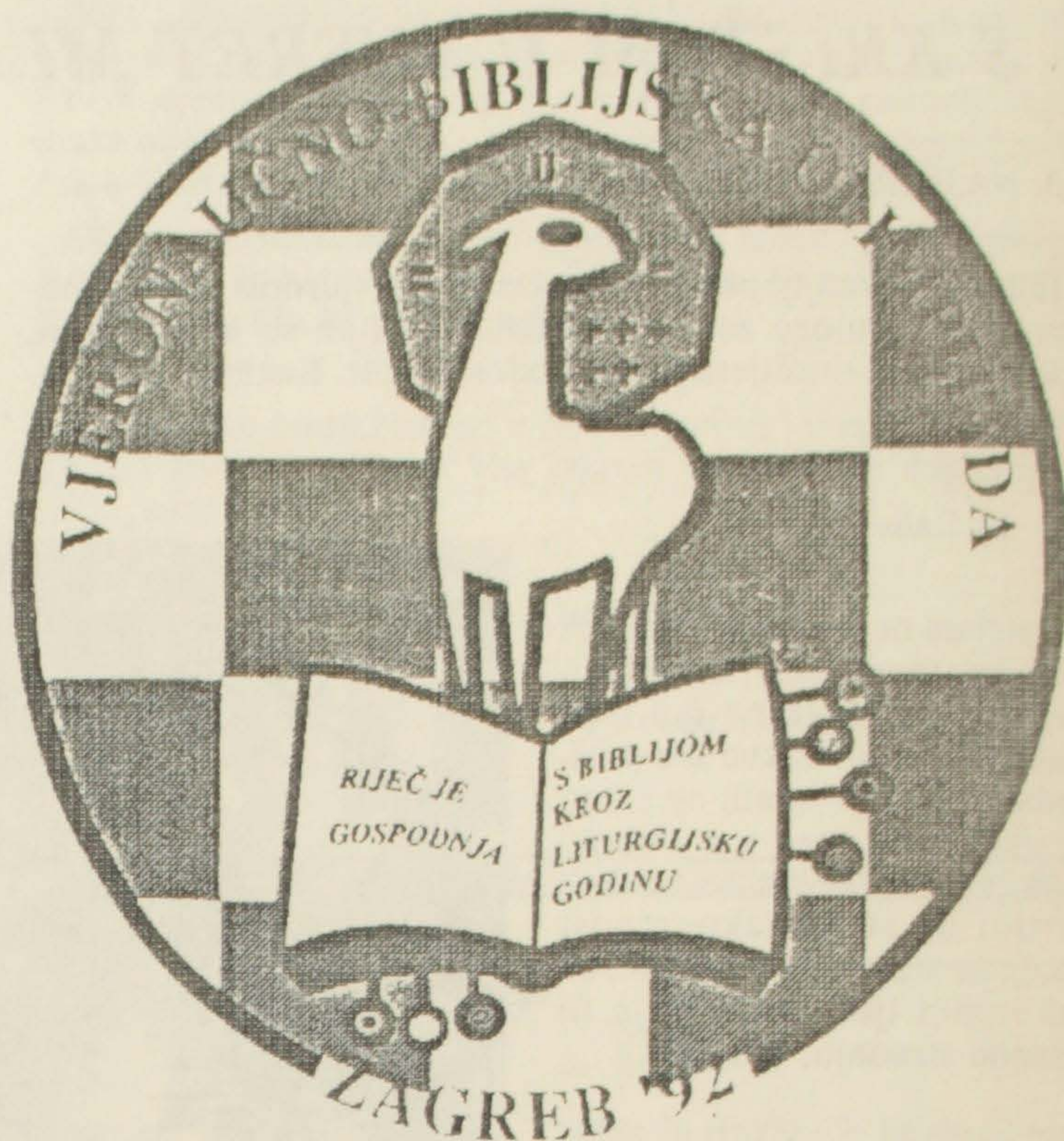
Dana

I SUBOTIČANI NA VJERONAUČNOJ OLIMPIJADI U ZAGREBU

Iako "nas progone, ali nismo ostavljeni u pogibli; obaraju nas na zemlju, ali nismo uništeni" (usp. 2 Kor 4,9), ostajemo privrženi svom Narodu i svojoj matičnoj zemlji Hrvatskoj. Dokaz tome je i naše sudjelovanje na prvoj vjeronaučnoj olimpijadi koja se održala u dragoj nam Domovini. Iako je to 21. susret hrvatske katoličke mladeži, prvi put je održan u Zagrebu.

Nije bilo jednostavno realizirati pripremu i put u okolnostima u kojima se nalazimo. No ljubav prema Bogu i svom Narodu potakla je sestru Trazciju, katehisticu župe Isusova Uskrsnuća u Subotici, koja već više godina, uz redoviti vjeronauk, okuplja prijatelje MAK-a i s njima produbljuje vjersko znanje, te se odvažila poći s najboljima u Zagreb.

Bilo je na veselje i ponos svim Hrvatima iz Bačke koji se nalaze u matičnoj nam Domovini ugledati mališane - svijetlu budućnost svog naroda - u ovako velikom natjecanju. Iako se nismo uspjeli plasirati među najbolje, osvijetlali smo lice svog naroda kroz pohvalu naših likovnih radova koji su bili ures dvorane "Globus" zagrebačkog Velesajma u kojoj se održavalo natjecanje. Među 130 ekipa, od kojih je 34 došlo iz Njemačke, Švicarske i Austrije, te 96 ekipa iz domovine, bile su i dvije naše.

Desetero naših osmoškolaca od drugog do osmog razreda zaista su solidnim znanjem pristupili natjecanju. Njihove uniforme, skladne i otmjene, privukle su pažnju mnogih novinara i gledalaca te su bili usres i poticaj da se pojave na naslovnoj stranici Glasa Koncila od 7. lipnja o.g. U istom Koncilu možete čitati i opširnije o tijeku i sadržaju natjecanja.

Vrijedno je spomenuti da su Sestre Naše Gospe na Bukovačkoj cesti u Zagrebu primile radosno naše mlade natjecatelje na petodnevni boravak, te im pružile izuzetnu gostoljubivost. Sestra Trazicija potrudila se da ih upozna sa znamenitostima grada Zagreba, kako bi se u ova mlada srca što jače i čvršće usadila ljubav prema Bogu i Narodu, a time i postavila prave temelje - one na kojima svijet ostaje! Neka u svemu bude hvaljen Bog i naša nebeska Majka Marija, od kojih molimo MIR svakom srcu, našim krajevima i domovima.

T.

DJECA IZ SUBOTICE, TEMERINA I TAVANKUTA ZAJEDNO

U nedjelju 17. svibnja 1992. godine u subotičkoj župi sv. Jurja okupila su se, na prijateljsko druženje, djeca tri prijateljske župe naše biskupije. To je već treći put da su nam došli gosti iz Temerina. Jedan cijeli autobus djece sa župnikom vlč. Szungyi Lászlóm. Djecu iz Tavankuta predvodila je s. Beata. S nestrpljenjem su ih očekivala djeca naše župe sv. Jurja na čelu sa s. Veronikom i vlč. župnikom.

Okupljanje je počelo oko 15 sati ispred crkve sv. Jurja. Nakon pozdrava i upoznavanja krenuli smo na zajednički izlet na Palić. Na Paliću smo posjetili paličku crkvu i počastili se sladoledom. Zatim smo se neko vrijeme zadržali u igri i veselju. Kad smo se već dobro izmorili, krenuli smo nazad do župe. Ondje su nas čekali kolačići i sokovi koje su pripremile žene i sestre naše župe. Ta okrepa nam je svima dobro došla.

U 19 sati smo započeli zajedničku svibanjsku pobožnost, koja je imala neobičan tok. Umjesto uobičajenih Gospinih litanija djeca su Gospi u čast pjevala i recitirala marijanske pjesme.

Naši gosti iz Tavankuta su, zajedno s nama, priredili veoma lijep prvi dio programa na hrvatskom jeziku, dok su djeca iz Temerina također priredila divan program na mađarskom jeziku. Oni su sa sobom ponijeli pravi mali orkestar. Sve pohvale vlč. Lászlu, koji je veoma lijepo organizirao dječje pjevanje, kao i s. Beati.

Dječje pjevanje bilo toliko zanosno da mi se učinilo da su došli anđeli s neba i zapjevali u našoj crkvi.

Na kraju susreta naš župnik vlč. Dobai István zahvalio je svima koji su pomogli u organizaciji i održavanju ovog susreta.

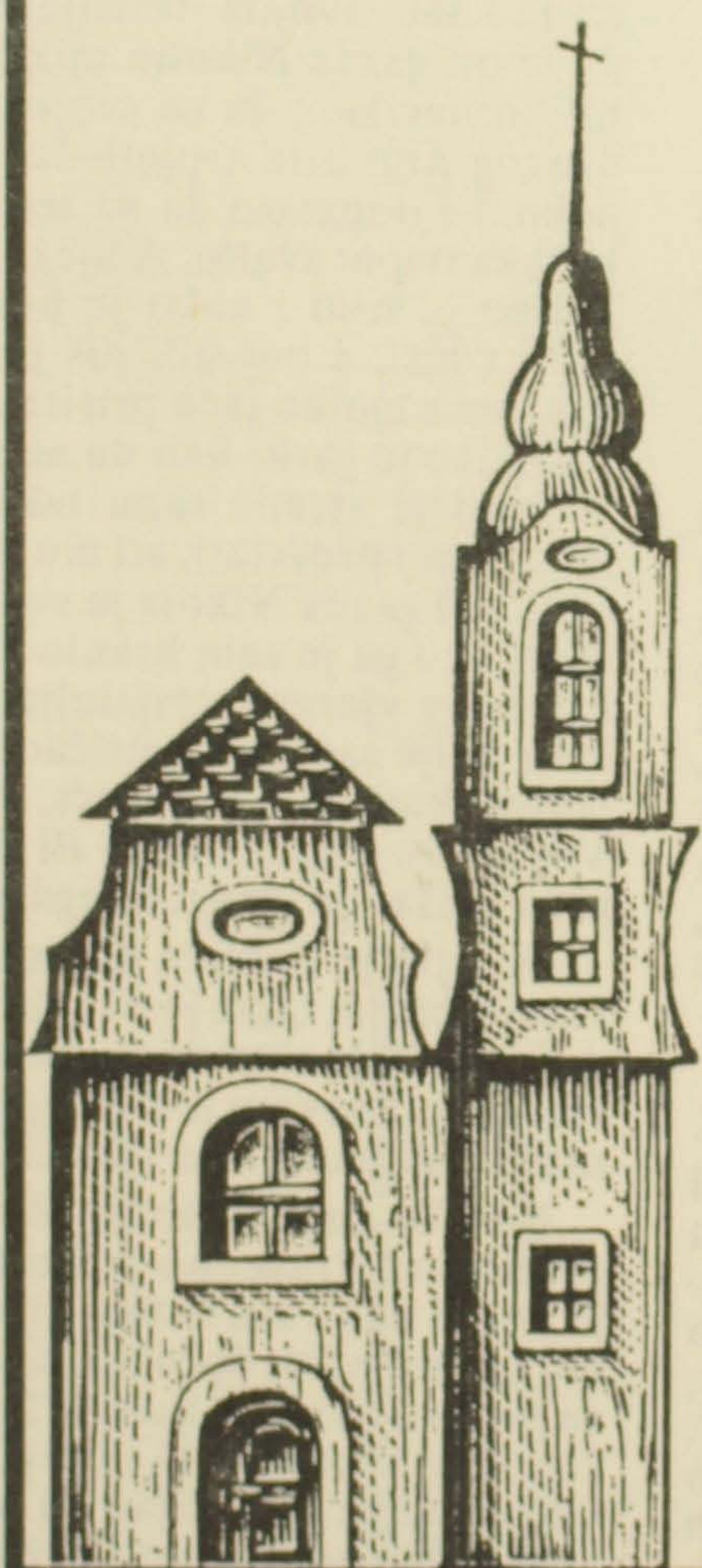
Drago nam je da su gosti iz Tavankuta i Temerina došli, usprkos teškoj situaciji i skupom benzinu, da se bolje upoznamo i više družimo. Hvala im.

Rastali smo se u nadi boljih vremena i iščekivanju novog susreta.

Zvonimir Ivanković

KRV SE SUŠI

Jozica Pašić

1946.

zkhv.org.rs

KRV SE SUŠI

Ljudi su često vrlo naivni. Sa svojim sitnim glavama pokušavaju izigrati veliku Božju mudrost. A to je naravno nemoguće. No mnogi to nažalost uvide istom onda kod nastradaju.

Čavolj, 19.III 1944.

Joza Pašić.

Bajmočki se Bunjevci vole hvaliti, da im je najstariji dio sela onaj kraj u Masnoj Čoši. No da je Masna Čoša starija od Paprenjače, to danas može zapaziti samo ono vješto oko, koje tim krajevima često obilazi te pažljivo promatra kraj kuća i ulica. Jer danas je Paprenjača baš isto tako sastavni dio Bajmoka kao i Bilić i Masna Čoša. A nekad to nije bilo tako. Ako bi se pošlo unatrag kakvih dvijestotine godina, ne samo da se ne bi našlo Paprenjače, nego niti Masne Čoše, pa niti uopće današnjeg Bajmoka. Onda su to sve bili obični - subotički salaši...

Ipak je svakako zanimljiva činjenica, da su se dva salaša sačuvala još iz onih starih vremena. Jedan je u Paprenjači, drugi je u Masnoj Čoši. Te dvije kuće još i danas postoje. Naravno da je i na njima zub vremena izvršio svoj posao. One su nekad stajale same opkoljene visokim razgranatim starim drvećem. A danas su u gustom redu drugih kuća. Krovovi su im bezbroj puta mijenjani. Zidovi rušeni i dograđivani. Sobe pregrađivane i mijenjale svoje gospodare. Sve je to već toliko puta mijenjano i prepravljano, da danas daju posve drugačiju sliku negoli nekada. Pa sve kada bi im i nekadašnji vlasnik i gospodar pokojni gazda Nikola Lamić iz groba ustao, ni on ih ne bi više prepoznao. Šta više, da mu neko i reče, da su to njegovi bivši salaši, on bi se okretao i promatrao, je li to on uopće u onom kraju u kojemu se nekad rodio i umro, ili možda na kojem posve drugom kraju svijeta. Toliko se toga na tim kućama i oko njih promijenilo. Ali - zanimljivo - kuće još ipak i danas postoje.

Njihov je nekada vlasnik bio gazda Nikola Lamić.

Nije to bio školovan čovjek. U ono vrijeme kad je on živio u Bajmoku nije bilo škola, a u škole su išle samo plemićka djeca. No kudgod bi naokolo pogledao okom sve je to pripalo njemu. Pa su ga stoga svi poznati i nazivali jednostavno - gazda Nikola. Nije, dakle, svršio nikakih škola. Nije uopće bio "gospodin". Nije se znao ni potpisati. Ali u sebi je imao nešto gospodskog. Bio je visok, razvijen čovjek. Crn, lijepih očiju, gustih obrva i jakih brkova. Jedan primjerak onih starih Bunjevaca, kaki su nekad svi bili, a kakih se danas sve rjeđe viđa. Lijep, kršan, ponosan i odlučan. Jednom riječju čovjek, čija je već sama pojava u sebi gospodska. A on je i držao mnogo do sebe i svoje riječi. Kad je nešto rekao, onda je to sjedilo ko ono nepomično kamenje na vječnim planinskim stijenama.

Imućan je bio. Sva je bajmočka okolina na daleko i široko pripadala njemu. Imao je nekoliko salaša. Glavni mu je bio onaj u Masnoj Čoši. On je na njemu stanovao. Tu su bile žitnice, tu podrumi za vino i slagališta za kukuruze. A u velikom četvorokutu oko salaša bila je krasna livada zasađena plemenitim voćem, napose šljivama, od kojih se svake godine napeklo na stotine i stotine litara rakije. I da je htio,

mogao bi s proljeća i ljeti uživati u hiljadama rascvjetanih voćaka svoga vrta. Mogao je, da je htio, uživati naslađujući se u zujanju hiljada i hiljada pčelica, koje su lijetale oko kuće skupljajući sladunjavi prašak. Mogao je, ali on nije bio čovjek, koji bi mogao sjediti mirno skrštenih ruku. Njega se moglo u svako doba vidjeti kako obilazi prostrano imanje nadgledajući što se i kako gdje radi. Nikad radnici nisu znali, u koje će se doba pojaviti.

Obično je jašio na konju. A imao je krasnog vranca. "Vranac" - tako su nazivali i svi drugi tog njegovog konja - bio je gazda Nikolin miljenik. Gazda Nikola ga je još kao ždrijebe pazio i nadgledao. Još mu je tad davao zob iz svojih dlanova. A kad se kasnije od ždrebeta razvio krasan konj, bilo ga je milina pogledati. Dugačka mu se griva na suncu odsijevala kao da je posrebrena. A glavu je držao toliko ponosito, kao da je i sam svojim držanjem htio svakome pokazati, da je on gazda Nikolin miljenik. Na svog se gosu bio toliko navikao, da na svojim ponosnim ledima nikog drugog nije htio trpjeti. Pa sve kad bi gazda Nikola nekom i dopustio da ga uzjaše, već bi ga nakon dva koraka triput svalio. A njega je nosio mirno i strpljivo koliko je htio i kako je htio. Ako je trebalo umaći oluji i kiši, a oni bili još podaleko, gazda Nikola bi mu samo malko jače pritisnuo rebra i zategao kajase, i Vranac je jurio kao da se s vilama natječe bacajući s obadvije strane sapu tako, da su se psi mogli za njim samo prevrtati, ali mu do repa ni blizu nisu mogli stići. A i gazda Nikola je svog Vranca neobično volio. Redovito ga je sam hranio i sam napajao. Volio ga je kao svog vjernog prijatelja. I dok bi ga opremao ili kroz polje sam jašio, pričao mu je kao razumnom čeljadetu kud će i zašto ići, što će i kako gdje raditi. Vranac je stajao mirno ili pravilno koračao, načulio uši i slušao pričanje svoga gospodara.

U njih je Lamića bilo osmero djece. Četiri sestre i četiri brata. Otac je bio najimućniji u cijeloj okolini. A iza smrti je ostavio sinovima, da imanje podjednako razdijele. Svakom je sinu dopao po jedan salaš sa okolnim imanjem. Pa je i svaki za sebe bio imućan.

No Nikolu je to bolilo. Tu diobu nije mogao nikako preboljeti. Pravedno je i točno sve razdijeljeno. I on je dobio kao i sva ostala braća. Nije se u tom pogledu mogao na ništa potužiti, a nije se ni tužio. U ljubavi su sve podijelili, u ljubavi se i rastali. A i sad u ljubavi žive. No Nikolu je ta dioba ipak uvijek pekla i bolila. On je uvijek pomišljao na ono doba, kada je još otac živio, te je on, kudgod bi bacio pogled, mogao uvijek reći: - sve je to naše. A sad? Krene li lijevo, to nije njegovo, to jednog brata. Krene li desno, ni to nije njegovo, to je drugog brata. To ga je grizlo. I žalio je što nije bio jedinak u oca, pa da sve to pripadne nerazdijeljeno njemu samom.

Žena mu je bila Mandićeva. Donijela mu je skoro trećinu očevine. Krasan komad. Baš sučelice njegovog. Imanje mu se, dakle vidno i znatno povećalo. Bio je sad najimućniji. On se tom veselio i s tim se ponosio. Ali zadovoljan nije bio. On je htio imati svu djedovinu u svojim rukama. I ta ga je misao uvijek gonila i grizla kao crv.

Dugo je on o tom razmišljao. I konačno je imao gotov nacrt. Nije bio ni zamršen. Sastojao se iz svega dva dijela. Prvo. Krivnja je na ocu što je imao toliko

MOLITVA NEMOĆNIKA

Ti koja umiješ mirisom cvjetati
Majko odvjetnice
Majko štice
Na ruke svoje kao pomirenje nas primi

Poput žrtve paljenice na kamenom oltaru
Cvjetove zle sreće
Nemoći naših htijenja
Sažehi vatrom svetom u trajno pomirenje

Svijetleći kao lojanice neka dogorimo
Za naše nedaće
Za naše ufanje
Vapijuć za Majkom, spasom milosti

MOLITVA ZA POMILOVANJE

Žedu te svetom molim
Više neg umom i srcem
Više neg umom i srcem
Za svetih pet tvojih rana

Svaka svetija nego moje žedi
Svaka bolnija od moje boli
Svaka šira od ljubavi moje
Svetija od svih mojih htijenja

Molim za pomilovanje
Ispod svetoga propela
Za pomilovanje, Bože,
Na njemu koji visi.

PUSTI ME DA MOLIM

Ostavi me na brijegu
povrh žutih snopova pokošenih
molitvu da izmolim
uvijen mjesečevim zrakama

svetu molitvu Svevišnjemu
iz srca da izrečem
nad klasovima povaljenim
u teške žute snopove

Ovijen sam mjesečinom
pusti me da molim
za kruh svagdanji
za svoju braću
molitvu Svevišnjem da prinesem

USKRSNO BDIJENJE

Ostanimo noćas sami
Ispod križa
Na klecalu
Otvorimo dušu svoju

Srce lahor nek nam nosi
Pokoju sreći
Pokoju bolu
Vjerom biće nek nam živi

Upalimo krsnu svijeću
Da nam gori
Da nam tinja
Svjetlo njeno k'o svetinja

MAJKE

Vi ste najljepša harmonija vremena
vječiti svijećnjak
što gori u našim domovima
i pjesma za pokoljenja

Ne dajte da izgine ova pjesma -
vječite patnje
urezat će vam likove
u sinovska srca
kad budete otišle izvan vremena

Načinit ćemo za vas
najljepši spomenik
ljubavi za sva vremena

Ne dajte da ugasne u našim domovima
sveta vatra -
Za koga će ostati vaša pjesma
u praznoj vasioni?

MILUJTE SINOVE

U uskim brazdama crnim
raonik kud vječito stenje
žuljavih ruku očevi
milujte sinove svoje

Oni još vole uzorane brazde
(U bijelim šoljama od gline
urezali su kukuruz da im miri
kao blagoslov očeve njive)
i vole milovanje tvrdih ruku

Očevi, milujte ih rukama hrapavim
od kore
iz crnih brazda raonik
i u njihovoj duši stenje

NISU GA ZAPISALI

Jedan je narod ostao bez povijesti
kao gole grane isprane od kiša

U jesen se pretvorio

Jedno pleme
hrvatsko
(svojatano)
i jezik i dušu ima uz lelek
kao siroče

I majku ima

a nisu ga upisali u knjigu
života
pa izgleda kao nedonošče

RODNA GRUDA

Grudo rodna, moga zavičaja,
u tebi je ko sred samog raja.
Žitnice su sami perivoji,
urešeni cvijećem u boji.

Perivoji i u njima dvori,
zar će vama život da dogori?
Propast će naponi otaca?
Izumrijet će pleme Bunjevaca?

Da ustanu naši djedi stari
do temelja vas bi razorali.
Žitnice bi cvjetne uništili,
krv bi svoju iz zemlje popili.

ZBOGOM

Rekosmo bez i jedne riječi
zauvijek: zbogom

I ogoljelih pleća okrenuvši leđa
prognanička
osiromašenim brdima i torovima
ne sluteći ni oci ni majke
kako se u nama gube vatre
pastirske
i kako je trag sa našega
imena
saprala rodna Buna

Zbrisalo se sa nas
i mlijeko majke
koje smo na polasku pili

DODI EMANUELE

Gospode
ovo je veče puno tuge
u srcu mjed zvuči
- elegiju

A ova suza
niz lice što mi pala
izbroja vrijeme
čemerne duše

Gospode
obidi i nas patnike
u ovoj noći

Životom smo platili
vlastito postojanje

RUKE SELJAKA

U vama stenju oranja
i sjetva jesenjih usjeva
svoju priču stvaraju
za pokoljenja
Vama će se klasovi zreli klanjati

Na dlanovima vašim
upisano u žuljevima kao slova zlatna
na spomeniku kojeg još nitko
nije podigao
Vječno će stajati

Orali smo crnu brazdu duboku
Grob do groba iz kog niču sjemenja

I svi ćemo gledati kako klija
i nećemo dugo razumjeti
taj očinski zagrljaj neba
iz vašega srca rod će izrasti

A znali ste duboko u duše
svojih sinova, poput klesara,
sveto ime hrvatsko na grudi
kao vezilja izvesti

Blagoslovljene da su vam ruke
najsvetije, očinske šake, jake
što su umorne znale svoje sinove
i u najtežem času nježno grliti

POZDRAV SUBOTICI

Ljubljena, kako da te obgrlim
u crvenom maku među klasjem
kad tamo daleko na horizontu
ukrašena toneš u san
djevičanskih vrlina

samo zato jer si nadraži
grad
moj

JUTRO U BAČKOJ RAVNICI

U moru zlatnom, na jutru

Sunčanim zrakom

Sunčanim cvijetom

Ogrnuta u plašt klasova zrelih

Budiš se mirno

Budiš se u talasu klasova zrelih

Živiš u zrenju

Živiš u zori

Klas žuto zlatni povijen, miran

Na vjetru klati

Na vjetru moli

Bačka ravnico, svijete moj bijeli

Ne sanjaš, zoriš

Ne sanjaš, goriš

16.VIII 1982.

KAO DA MOLIM

Ranim mirisom me darivaš

Vlata zrela

Vlata zlatna

Kao da sanjam uljuljan

U crvenom maku

U plavom kukolju

Nadimljem grudi i kao da molim

Za zrenje klasova

Za zrenje žita

Od tebe, beskrajna ravnice,

Jutrom plavim

Molim za rod bogat

sa tvojih njiva

9.VIII 1982.

IVANJE *(Ivanu Kujundžiću)*

I molitva

i ove vatre koje se pale na Ivanje

tinjaju kao dogorjele svijeće

sumorne

A ja bih htio sve da bukti

i izgara

u neugasivom plamenu ljubavi

za ovaj soj

kog si ti tako znao ljubiti

Djeca su donijela stare vijence

palit će se po cesti vatre

možda i od tvojih nedavno uvelih

vijenaca

i neće znati da ti slaviš

U sumrak kad padne plavi zastor

nas neće biti kraj tvog stola

nemamo više komu otići

sami

u svojim sobama molimo za tebe.

(Subotička Danica, kalendar za 1971., str.154.)

GROBOVI

Grobovi na groblju moga djetinjstva

Grobovi nijemi obrasli mnogi šikarom

Grobovi u red poredani kao vojnici

Grobovi od kamena i zemljina humka

Grobovi hladni bez riječi. Nijemi.

Grobovi tegobne starosti puni

Grobovi sućutni mladošću ispunjeni

Grobovi obične smrti i ubica

Grobovi velikih duša i heroja

Grobovi, grobovi.....

Kako sam se sretno igrao nekada
blizu smrti, a nije mi bila bliska.

POSLJEDNJI ZBOGOM
biskupu
MATIJI ZVEKANOVIĆU

Mirno spavaj i počivaj
Bog ti bio plaća vječna
Više neću dolaziti
Neće više tvoja ruka
oprosta mi podijeliti

Mirno spavaj i počivaj
Anđeli te prihvatili
Neće više riječ tiha
savjest moju smirivati.

Mirno spavaj i počivaj
Apostoloskog zbora sine
Više neću štita imat
Neće više onog biti
što će za me moliti

Mirno spavaj i počivaj
Nebo sad su dvorci tvoji
Više neću otvarati
Neću više krhki kalež
dlanom svojim razbijati

Mirno spavaj i počivaj
Zbogom, stari prijatelju
Više neću govoriti
Neću više, samo zadnje
Zbogom ću ti poželiti.

Subotica, 26.IV 1991.

U TUĐINI

Iz vrućih njedara i suzna oka
i u tuđini pali se žiža

Ljubi se svaka gruda
što sve sjeća
na ovo mjesto i ovaj kraj

Rođeni sinovi čeznu u srcu
za opustjelim šorovima

Niti jedna noć ne prođe
a suzom da je ne operu

SVE SU SAMO MOJE SLUTNJE

Osluškujem vjetar što ćarlija
Treperenje lista kukuruza
Povijanje zlatnih klasova
Napajam se srećom iz ravnice

Priželjkujem ledinu salaša
Salaš bijeli
Dok kraj njega
Okom tražim jablan stari

Sve su samo moje slutnje
Moje želje
Trag do sreće

Srce moje sve kad vidi
Osluhnut će
I usnut će

5.III 1982.

NA SPOMEN

U ovoj zemlji naši očevi
i naša braća
motikama tvrdo su upisali
u crnim brazdama -

zakletvu

poljima zelenim
i krvavim čelom znojavim
rukama žuljavim:

- Ovo je zemlja naša
zavjetna
na spomen

ZABORAVLJENA PJESMA

Zaboravljena je tvoja pjesma!
Na usnicama
otvrdnula je gorka kletva

Svira još negdje u krčmi
pijanom nekom sinu violina
- Oj Bunjevče, još te ima živa!

I zvjezdano nebo u noći
što kruni grad dok sniva
zaklapa svoje oči

Pijana ovo je kletva
uz jecaj violina

Zaboravljena pjesma -
ta kletva pijanog sina
u zoru usnula je
u čaši gorka vina.

PUSTARE

Kada mi ožedni duša
a srce osuši poput pijeska
u pustinji
u zatočeništvu moja usta
sagiblju se okovana
da poljube
vas - bezimene pustare

Vi razumijete žed
i jauk vremena

U vama oporo trnje cvate

MOJ GRAD

Na zlatnim klasovima
derdan od kiše
pomaže zrenje plavoga
jutra

ravnica pjeva
u plaštu boje od klasja

A kruna sazdana nad svim
moj grad
najljepši ukras svijeta
Subotica
majka Bunjevaca

Sva plava drijema
pod kupolom srpanjskoga
jutra

BIO BIH SRETAN

Bio bih sretan
nositi misli dobrote i mira

Svijetu
nad uzglavljem šapat uspavanku
umjesto željeznih parčadi
i tona užasna trotila

Svirao bih tišinu
večeri
neugaslih na nebu zvijezda

Skidao bih ljubav
i snove

(Subotička Danica, kalendar za 1971., str. 86)

ZA OVAJ GRAD

Za ovaj grad
moje je srce svelo
na kapi krvi jecaja

Još samo život se budi
za njega
u drovreda visokih jela

Suze se toče
plavih ljetnjih kiša
i potoci teku voda
široki
kao moje srce

U NOĆI

Moj dan traje dugo u noć...
svi mirno već u san zađu
i sniju, čega se u jutro sjećati neće

Ja snijem u isto vrijeme
na tvrdom stolu uz rub dogorjele svijeće

O tebi najdraži grade
snijem snove
tražim sreću
uz osvjetljen prozor zvijezdama

I strah me tjera u zvjezdanu noć

Noć
koja nikada ne prolazi

(Prve objavljene pjesme Branka Jegerića. Rukovet, časopis za književnost, umjetnost i društvena pitanja, Subotica, 1970., br.9-10, str. 509.)

METROPOLO MOJA

Samo tvoja pamti jutro
otkucaj sata ispod zvonika.
Sanjati zore iznad puta
grobove i groblje kad sam pohodio.

Samo tvoje ljubiti sinove,
križ na crkvi svetoga Roka.
Slutiti korak tvoga svanuća,
na grudima kad budem
tvojim gorio,
samo tvoje ime šaptati.

Kraljice Bačko!
Metropolo moja!
Žedati samo sinove tvoje
dok budem tiho
zorom molio

TI - METROPOLO

Ne želim u noći, moram te sanjati,
Plava jutro hoću ti vidjeti,
na raskrižju puta maštati,
kao metropolu, cvijećem obraslu,
srcem pod nebom prisluškivati.

Hoću te sanjati u cvijetu voća,
u moru zelena i zlatna žita.
Hoću te u podneva žarka sunca
ljubiti
na ispaši stada dok po torovima
planduju janjad od žege skrta.

Hoću te nježno uz grudi
stiskati,
cvijetu rodni ravnic!
Ti - Subotico moja!

MOJA DUŠA

Duša mi je čaša gorka
grozdova soka
neispijena
i uvijek do vrha puna

Mučne nosi suze i patnju
ovoga svijeta
napunjena u osvit zore

Gdje će sebe izliti
ali će opet postati
puna

BILJEŠKA O PJESNIKU:

BRANKO JEGIĆ je pjesnik srednje generacije u hrvatskoj književnosti u Bačkoj. Rođen je 13.IV 1944.god. u Subotici. Osnovnu školu završio je u svom rodnom gradu. Zastim je otišao u Zagreb, gdje je u Međubiskupijskoj klasičnoj gimnaziji na Šalati završio 5. i 6. razred, a 7. i 8.razred sa velikom maturom završio je 1964.god. u Gimnaziji "Josip Juraj Strossmayer" u Đakovu. Poslije služenja vojnog roka otišao je 1966.god. u Đakovo.

Filozofiju i bogosloviju završio je u Visokoj bogoslovnoj školi 1970.godine, ali nije primio svećenički red, nego je ostao svjetovnjak. Zaposlio se u Subotici u međunarodnoj agenciji, gdje i sada radi.

Pjesme piše od đaćkih dana, ali je do sada objavio malo pjesama zbog općeg stanja u našem izdavaštvu. Prve pjesme je objavio u školskim đaćkim listovima, a u javnost je stupio objavljivanjem pjesama u subotičkom časopisu "Rukovet" 1970.god. Zatim je objavio nekoliko pjesama u pojedinim godištima kalendara "Subotička Danica" i u listu "Bačko klasje" pod svojim imenom ili pseudonimom Branimir.

Branko Jegić ima u rukopisu mnogo pjesama sa raznim pjesničkim motivima, ali ipak želimo istaći njegove pjesme o ljubavi prema rodnom gradu i zavičaju. Zato nam je želja da zbirke pjesama Branka Jegića budu objavljene i tako obogate našu kulturnu baštinu.

Bela Gabrić

Branko Jegić

JEKA SA RAVNICE

KNJIŽEVNI PRILOG
br. 6.

„BAČKO KLASJE”
br. 69. svibanj-lipanj
1992.

djece. On će zato imati samo jedno. Te će tako iz njegovih ruku sve preći nerazdijeljeno u sinovljeve. Dalje se neće dijeliti. To je bar jednostavno i lako. To samo o njemu ovisi i on će to provesti. To je odlučio još odmah iza vjenčanja. - Drugo. Trebat će sve, ako je ikako moguće, što je nekad bilo u očevim rukama opet natrag povratiti. To pak nije bilo jednostavno provesti. Braća su živa. Ne može im oteti.

Pa ipak ono što mu se u nacrtu činilo kao teže i skoro nemoguće pokazalo se lakše nego je i mislio.

Najmlađi mu je brat Lojzija još kao dijete uvijek pobolijevao. Za pravi posao nije ni kasnije nikad bio. Živio je, micao se, ali mu smrt iz živih očiju virila. Uz to su mu i djeca jedno za drugim umirala. Nikola je to sve pratio. Znao je: bolest će trajati dugo. Tražit će svoje. Posao nazaduje. Lojzija je prodavao komad po komad. Nikola je kupovao. I kad je Lojzija zaklopio oči, ostavio je ženi i preživjeloj kćeri tek u slabom stanju salaš i oko njega nešto zemlje. Sve je drugo bilo već na Nikolinom imenu.

S drugom je braćom išlo malo teže. Ali išlo je. Trebalo je čekati. Vrijeme je odmicalo, ali je i zemlja kapala i primicala se. Komad po komad.

Kod brata Stipana je jedne noći buknuo požar na salašu te mu je izgorila kuća i staja, a s njom propale i najbolje krave. Tek samo par tjedana kasnije, kad je sve žito bilo sveženo na gumno, požar je ponovo buknuo tolikom snagom sad opet ondje, da je dok su se ljudi strkali, bilo polovinu svega sveženog u pepelu. Ostalo mu je tek nešto malo. Tek toliko da baš kruh nije morao pozajmiti. Nikad se nije doznalo kako je do ta dva nenadana požara došlo, no Stipana je to skupo stajalo. Sjeme je za iduću godinu morao pozajmiti. Slamu za marvu je morao pozajmiti. Morao je kupiti nekoliko komada nove jake marve. A ništa nije imao te godine prodati. Za hranu se i sjeme brat Nikola odmah pokazao spremnim da mu dade. Za otštetu ne traži ništa drugo, nego da mu na godinu, odmah nakon obavljene žetve vrati sve u jednakoj količini. I osim toga, da svi Stipanovi radnici o Stipanovoj hrani rade dvije sedmice na Nikolinoj zemlji. Stipan ga je molio, da ga ne upropašćuje još i on, njegov brat. Dosta mu je i bez toga. No Nikola se pokazao još i uvrijeđenim. Jer - govorio je - trebalo bi misliti i na to, da pri tom i on svojevrijedno snosi Stipanov teret, budući da mu toliko stvari daje bez otštete i jednog zrna. A sve bi on to mogao prodati. I Stipan nije imao kud. Pristao je. - Iduće pak godine, kao da je i sama nesreća htjela Nikoli pomoći, da ostvari svoje nacрте, led je, kad je sve bilo u najboljem rastu, tako temeljito uništio Stipanovo i Markovo imanje, da se već sutradan moglo mirne duše sve preorati i zaorati. O vraćanju prošle godine pozajmljenoga nije moglo biti ni govora. Naprotiv, trebalo je ponovo sve pozajmljivati. A Nikola se i opet pokazao spreman. Ponovo uz iste uslove. Ali je sad još dodao: ako mu Stipan ne bi mogao u određeno vrijeme vratiti sve kako je ugovoreno, da će deset jutara Stipanove zemlje zajedno sa kukuruzima na njoj zasijanim pripasti Nikoli. I naravno da je iduće jeseni Nikola obrao kukuruze sa Stipanove zemlje, a zemlju prepisao na svoje ime.

A o bratu Marku da se ni ne govori. On je običavao nedjeljom ranim jutrom odlaziti kolima u Suboticu, a vraćati se odandje trešten pijan u utorak ujutro, ili u najboljem slučaju u ponedjeljak za kasnih večernjih sati. I, dakako, uvijek bez kola i konja, koje je prokartaо. To je tako moglo ići nekoliko godina. No kako svaka blagajna ima svoje čvrsto dno, koje se ne

može ničim probiti, tako je imala i Markova. Trebalo je, dakle, potražiti tuđu blagajnu. Nikolina je stajala uvijek otvorena. Marko je trebao jednostavno prihvatiti uslove. I za nepunih četrnaest godina, ne samo cijela Markova zemlja, nego je i njegov salaš bio već na Nikolinom imenu. Bila je to ona kuća, koja se danas, iako prepravljena, još uvijek nalazi u Paprenjači. A Marka su jednog hladnog zimskog ponedjeljka našli smrznutog u snijegu nedaleko od svog salaša. Valjda je s konja pao, pa se nije mogao niti na njeg popeti, niti pješice dalje ići, pa se tu ležeći u snijegu i smrzaо.

Jedini se vrlo dobro održao brat Krešo. Nije do duše mogao imanje povećati, jer mu ni žena nije mnogo donijela, ali je držao čvrsto ono što je od oca naslijedio. Nesreća mu je bila jedina u tome što je imao samo žensku djecu. Sedmero krasnih Bunjevaka. Milina ih je bilo pogledati. Kad si im prolazio pored salaša i promatrao gdje igraju kolo, teško je bilo ne pomisliti: Nisu li to iz oblaka vile? Naravno da ih je i otac neobično volio. Kako i neće kad su njegove? A samo su mu na ponos i diku bile. Pa ipak su mu one oduzele pravu volju za rad. Nije vidio komu bi se znojio kad će mu se zemlja i onako raskomadati i razići u tude ruke.

Tako je, eto, išlo. I kad je Nikola imao nešto manje od četrdeset godina, više nego polovina nekadašnje očevine nalazila se opet u jednom, njegovim rukama. Dalje nije mogao. No računao: što ne mogu ja, to će skupiti sin. Zato je sina u tome duhu odgajao. Iz dana mu je u dan u dušu ulijevao kao najsvetiju dužnost i zadaću, da sve ono što je nekad bilo njihovo mora opet u njihove ruke doći. A Lajčo je primao sve od srca, kao žedna zemlja prve kapljice kiše. I kad je odrastao, izgledalo je, kao da mu je očeva želja uistinu postala životnim ciljem. Čak se znao pred braćom od stričeva i oholo hvalisati, kako će svi oni biti jednom njegove slugе. Pa uistinu, sve se nekako u tom smjeru i razvijalo.

Lajčo, Nikolin sin, bio je prava očeva slika. Visok, krupan, snažan, lijep. Gusta crna kosa. Lijepe oči. Ponosan hod i smjeli pogled. Sve je to naslijedio od oca. Od majke na licu i tijelu nije imao gotovo ništa. Od nje je tek jednu stvar naslijedio - srce!

Teta Ruža - tako su svi nazivali gazda Nikolinu ženu - bila je isto tako vrlo lijepa žena. Vitka, tiha hoda, a još tišeg glasa. Jedna od onih još i sada mnogih Bunjevaka po salašima, kraj kojih se teško može proći bez nekog osjećaja poštovanja. A pod gazda Nikolinom čizmom teta Ruža je postala gotovo nečujna. U zabiti je sama često i plakala. Majci se tužiti nije mogla jer je umrla, a drugima nije htjela. Žena mu je, i što je mogla drugo nego muževljeve pogreške čuvati i kriti. Ili zar da ona sama o njemu naokolo koješta priča? Ne, to nije znala. Ona je Bunjevka. A Bunjevka o svom mužu poznaje samo jednu riječ - lijepu. Bunjevka je. A Bunjevka zna samo jednu dužnost - biti vjerna. Bunjevka je. A Bunjevka poznaje samo povučenost i rad. I teta Ruža je šutila. Kad je trpila, sama je trpila. Kad je srce krvarilo, to je u grudima ostalo. Kad je plakala, sama je plakala. Kad se tužila, praznoj se sobi tužila. Muž ju je samo pokatkad zatekao sumornu. A i to tek onda, kad bi se iznenada od nekud vratio. Prigovor od nje nikad nije čuo. A još manje kletvu. Suze joj je u očima svega jednom u životu vidio. Onda kad je majku na groblje pratila.

No ono što je supruga sposobna sakriti i od muža, to majka nije u stanju a da ne prelije i protiv svoje volje u dječja srca.

Lajčo je bio još premalen da bi znao pitati majku što joj je. Ali joj je sjedeći na krilu vidao kako joj se s lijepih plavih očiju krune svijetle suze. Čuo je da mu nešto tepa. On je napeo uši, zinuo i gledao u nju. No razum mu je bio još preslab, da nešto shvati. Dok se kasnije igrao po sobi, a ona kraj stativa tkala, vidao ju je kako je znala zastati s poslom, nasloniti se laktovima o bijelo tkanje, sakriti lice rukama i tako dugo mirovati. On je što pitao. Ona je šutila. Nije dizala glave. On joj je prilazio i povlačeći za rukav pitao: "Mama spava?!" Nije spavala. Podigla je glavu i nasmiješila mu se gladeći ga po kratko očišanoj koši. Ali su joj niz lice suze kapale. On ju je gledao. Čudan mu je bio onaj sjaj njenih vlažnih očiju. On to nije shvaćao. Ali se i nesvjesno tad prislanjao uz nju i šutio, kao da je osjećao, da mama nešto teško trpi.

Teta Ruža to nije htjela, ali je osjećajnost pretrađivala u Lajčino srce već onda, dok joj je bio pod srcem. Osjećajnost mu je prelijevala dok ga je grudima grijala. Osjećajnost mu je prelijevala, dok ga je u koljevci ljuljajući uspavljivala. Ona to nije htjela, ali ona mu je bila majka i mogla mu je dati samo ono što je i sama u izobilju imala.

Kad je Lajčo ponarastao bio je neprestano uz oca. Imao je i svog konja. Bijelac. S njim se ponosio i on i otac. Otac na Vrancu a sin na Bijelcu. Tako ih se uvijek vidalo. A gazda se Nikola nije, tako reći, ni odvajao od svog Lajče. Išao na polje i sina je sobom vodio. Bio na trgovini, i Lajčo je ondje bio. Išao nadgledati radnike, i Lajčo je s njime bio. Mjesto da kao nekad razgovara s Vrancem, gazda Nikola je sad pričao Lajči. Tumačio mu je sve svoje osnove, sva svoja zapažanja. Pričao mu sva svoja iskustva. Govorio mu o poštenju i marljivosti pojedinih radnika. Dijete je primalo sve iz očevih ustiju punim povjerenjem, dok na koncu nije od njega postao i u mišljenu, i u ponašanje, i u radu istesani stopostotni drugi gazda Nikola. Jednog se samo Lajčo nije mogao otresti. Odrekao se i svoga mišljenja, odrekao se i svoje volje. Ali ne i svog osjećaja. Ono što je kao malen primio od majke, bilo je potisnuto u pozadinu, ali ne i uništeno. Od oca je naslijedio veliku ljubav prema zemlji i djedovini, a od majke prema pravdi i poštenju. U tom se sastojala i glavna i jedina razlika između oca i sina.

Zapravo ni sam Lajčo ne bi znao točno reći, kako je on to naišao na Katicu Stantićevu. On ju je, doduše, i prije mnogoputa vidao kad je obilazio salaše ili nadgledao posao. A i u kuću im je tolikoputa zalazio, kao što je i ona u njihovu dolazila. Po godinama mu je bila blizu. Možda tek godinu dvije mlađa ili možda koju i starija. Ko bi to točno znao? Kod lijepih se ženskih to rijetko kad može točno ustanoviti od oka. Otac joj je na jednom od njihovih salaša. Na onom u Paprenjači. Ima ih četrnaestoro braće i sestara. Sve jedno drugom do uveta. Kuća uvijek puna ko košnica. Ona je druga po starosti.

Jednom je Lajčo bio s ocem na istom salašu. Bila je žega da se mozak u lubanji topio. Prava pasja pokora. Otac je naredio Katicinom bratu Luki, da im napoji konje. A kad su ponovo na njih posjedali i htjeli dalje, zatražio je gazda Nikola i bokal vode za sebe. Katica je utrkala u kuću i za čas mu donijela crnu zemljanu posudu s hladnom vodom iz podruma.

- Možda bi htio i mladi gazda? - upita djevojka gledajući Lajču kad je ponovo primila posudu iz gazda Nikolinih ruku.

I Lajčo je uzeo i pio.

Toga se, eto, događaja Lajčo svakiput sjetio, kad je u mislima pokušao naći onaj susret kad mu je Katica prvi put zapela za oko. Tad ju je valjda već i po hiljaditiputa vidio. Ali začudo, nikad do tad nije na nju mislio. A sad mu najednom ostalo u živoj pameti sve što je načinila, sve što je rekla. Sve što je bilo s njom u vezi. U ušima mu je cijelim putem zvonio njen glas. Pred očima mu lebdilo njeno držanje i smijeh. Kosa, ruke, grudi, oči, hod, košulja. Sve mu sad najednom upadalo u oči. I kad su nakon par dana opet onuda naišli, Lajčo reče ocu da je žedan, pa da svrate na Katicin salaš.

Svratili su.

Poslužila ih Katicina mama. Katicu nisu ni vidjeli. Lajčo nije pitao gdje je. Vode nije baš mnogo pio. A cijelim je daljnjim putem bio neraspoložen.

Naravno da je nastojao, da bude dovoljno oprezan, da sve svoje misli u vezi s Katicom ne objesi pred oca na veliko zvono. Uostalom, pa nije imao što reći. Jer, što mu je i mogao kazati? Da mu je rekao da je Katica lijepa? Pa to bi i otac priznao. Da mu je kazao, da mu se sviđa? Pa to bi i otac mogao potvrditi. Da mu je kušao protumačiti, da je on voli? Otac bi mu se nasmijao. Jer Lajčo je volio svu mušku i žensku mlađ po njihovim imanima. I oni su njega svi veoma cijenili i volili. Upravo su se radovali onom času kada će on imanje preuzeti u svoje ruke. Da je i rekao, dakle, da je voli, otac ga ne bi shvatio. Ipak je Lajčo neprimjetno uspio, da je Katica brzo zatim došla na njihov glavni salaš, u Masnu Čošu. Trebala je u kući pomagati teta Ruži. Što je to Lajčo s njom htio? Ni on sam nije pravo znao. Tek, eto, godilo mu je, da je češće vidi. Da s njom razgovara.

Mami se djevojka brzo dopala. A i gazda Nikoli je ušla u volju. Svi su je zavolili kao svoje dijete. A što dalje sve više. Ne zna se ko ju je više volio. Kao da su se natjecali jedno s drugim. S tom im je djevojkom u kuću ušlo proljeće. Čak se i gazda Nikola počeo prema njoj drukčije ponašati nego prema drugima. Nije rijetko znao uz put sjašiti s konja, da natrga nekoliko stručaka poljskoga cvijeća, da ponese - kako je sam običavao govoriti - nešto svom golupčetu, kako ju je on od milošte nazivao. Povjeravao joj je šta više, da i neke poslove ona sa ženskadijom posvršava. A teta Ruža je naskoro prepustila Katici cijelu kuću. Nije to ni zapažala. A Katica je obavljala sve po svojem ukusu premda su svi mislili, da radi baš onako kako se to njima najviše sviđa.

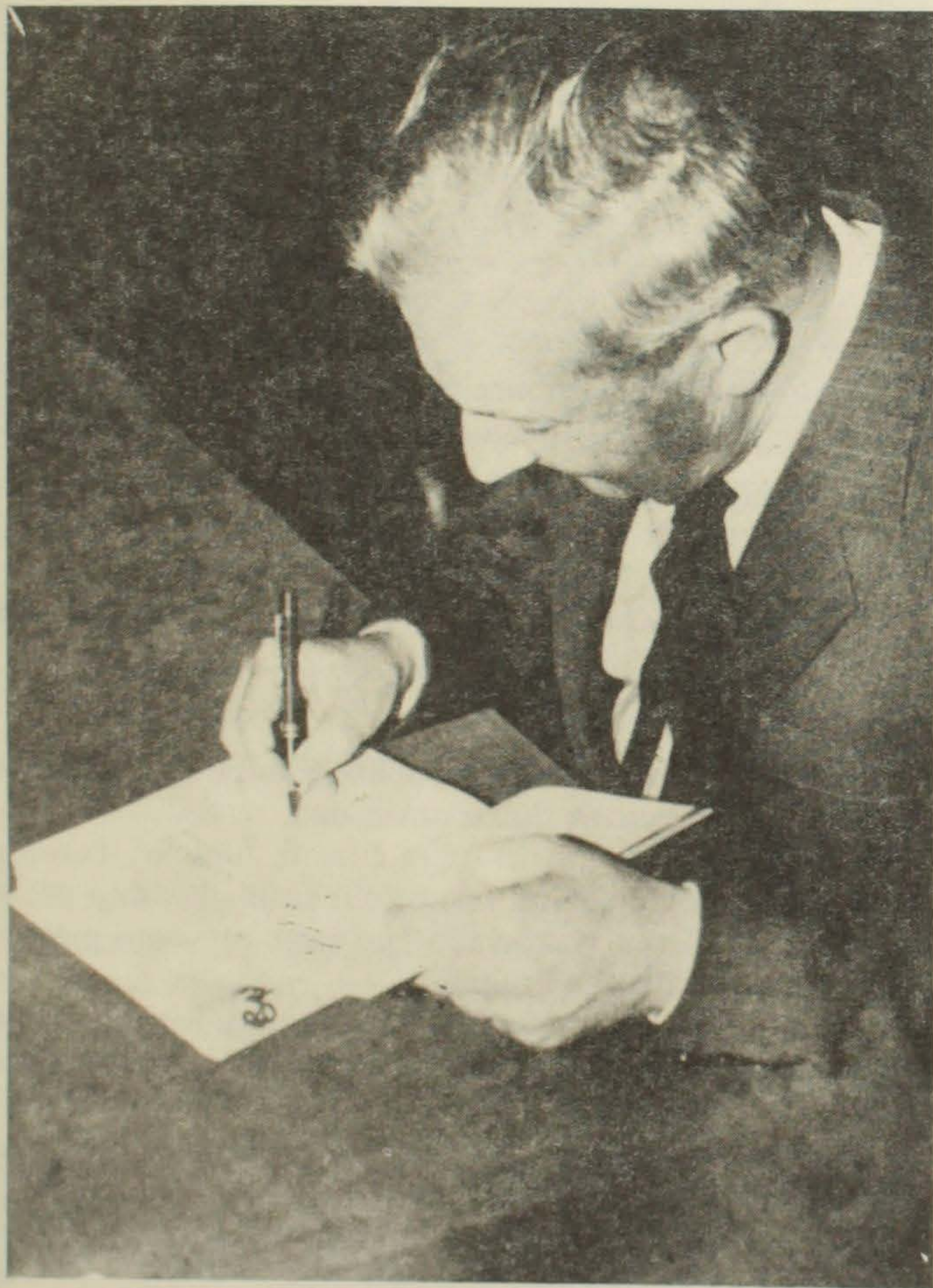
Katica je pak bila svud. Kao da je imala četiri noge i osam ruku. Na sve je stizala. Već je najranijim jutrom po dvorištu pjevala i dozivala sa krovova golubove tepajući im, da ona zna bolje od njih gukati. I gukala je po dvorištu obilazeći sad jednog repatog, sad drugog gušatog. Svi bi se golubovi oko nje sjatili. Jedni na ramena, drugi na ruke, a oni najbezobrazniji i na glavu. I svi su oko nje lepršali. Znali su: u krilu im nosi kukuruza. - Sad si je opet vidio gdje zakićena u kosi cvijećem skakuće oko kokošiju i tumači im, kako su čak i njihovi magarci od njih pametniji, jer uvijek na isto mjesto dovedu ovce, a one nikad ne znaju gdje treba snesti. Veliki je pak gazda Nikolin ker Milkov postao Katicin najvjerniji pratilac. Kud Katica s lijevom, tud Milkov odmah s desnom. Katica u sobi, Milkov ispružio obadvije prednje noge pred kućnim pragom i dahće. Katica se na salašu u Masnoj Čoši osjećala kao kod svoje kuće. Teta Ružu i gazda Nikolu nije drukčije zvala nego Tatica i Mamica. A Mamici nije prošao veći svetac, da Katici nije kupila nešto od odijela. Svi su bili s njom zadovoljni. A Lajčo još i sretan.

PIŠU NAM NAŠI

PRVI SUSRET NAŠIH STUDENATA U HRVATSKOJ AKADEMIJI ZNANOSTI I UMJETNOSTI

Okružena starim parkom Zrinjevcem, dostojanstvena zgrada Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu, 9. travnja ove godine primila je po prvi puta zagrebačke sveučilištarce, studente iz Bačke i Srijema. Susretu je prisustvovalo četrdesetak studenata različitih usmjerenja, te pored novinara i fotoreportera, uvaženi gosti: akademik Andre Mohorovičić, dr. Ante Sekulić i dr. Luka Štilinović sa suprugom.

Nazočne je na početku pozdravio tajnik HAZU g. Moguš. On je izrazio svoju radost što je HAZU, godinu dana nakon proslave svog 125. jubileja od osnivanja (1866.-1991.) bila u mogućnosti predstaviti se mladim Hrvatima iz dijaspe. Upoznavši nas na kratko s povješću hrvatskog naroda, g. Moguš je istaknuo značaj jezika u postojanju i održanju jednog naroda.

Dr. Ante Sekulić potpisuje svoju knjigu

Riječ je predao akademiku Andreu Mohorovičiću, uredniku knjige "Bački Hrvati", koji je mlade upozorio na kulturno i umjetničko blago HAZU. Od mnogobrojnih europski priznatih ostvarenja, posebno je istaknuo bogatu zbirku stranih majstora koju je ovoj kulturnoj instituciji ostavio njezin utemeljitelj biskup J.J. Strossmayer, grafičku zbirku različitih autora, te niz drugih djela značajnih za hrvatski narod i njegov kulturni i povijesni razvitak. G. Mohorovičić je kratko izložio oblike organiziranja stručnih odjela.

Potom se studentima toplim i prijateljskim riječima obratio dr. Ante Sekulić. Za mnoge je to bio prvi susret sa našim cijenjenim sunarodnjakom. Dr. Ante Sekulić već više od dvije

decenije živi i radi u Zagrebu, posvećujući svoju ljubav i znanje svojoj domovini i svojem hrvatskom narodu na bačkim ravninama. Obraćajući se mladima rekao je kako moraju naučiti "biti, stati i opstati" jer pogledi upereni u pojedince, pogledi su u cijeli narod i svaki osobni uspjeh - uspjeh je cijeloga naroda kao što je i svaki osobni poraz i nesreća - nesreća cijeloga naroda. Govoreći kratko o svojoj knjizi, dr. Sekulić je rekao: "Primit će se onakvu kakva je pisana". Jedina želja koju je uputio sveučilištarcima bila je da knjigu pročitaju ne radi drugih već radi sebe. Podsjetimo kratko, radi se o knjizi "Bački Hrvati" od dr. Ante Sekulića, koju je uredio akademik Andre Mohorovičić, a izdala Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti (zakonskom uredbom od prošle godine JAZU je promijenila ime u HAZU). Naslovni omot knjige izradio je naš akademski slikar Ivan Balažević. Knjiga je 1991. godine doživjela svoje drugo, prošireno i dopunjeno izdanje. Na kraju svog govora dr. Sekulić je sveučilištarcima i svojoj ravnici poželio sretne i blagoslovljene Uskrsnje blagdane.

U ime mladih, Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti i dr. Sekuliću zahvalio je dr. Luka Štilinović koji u rješavanju studentskih problema i brizi za njihov studij ima značajan udio. Sveučilištarci su se razišli razgledajući veličanstvenu zgradu HAZU, ispunjeni veseljem i ponosom što pripadaju narodu koji ima dugu povijesnu i kulturnu tradiciju i baštinu kao što je naša.

Lucija

SVJETLANI KOPUNOVIĆ NAGRADA REKTORATA ZAGREBAČKOG SVEUČILIŠTA

Studentica 1. godine Defektološkog fakulteta u Zagrebu dobila je u petak, 12. lipnja nagradu Rektorata Sveučilišta u Zagrebu za pisani rad iz pedagogije na temu: "Prijateljstvo - harmonija života". Tim povodom je urednica emisije Hrvatskog radija za Hrvate u Bačkoj, Banatu i Srijemu gospođa Slavica Štefić imala s njom jedan kraći razgovor. Evo:

Slavica Š.: Kako je došlo do tog pisanja rada, kako si uopće sudjelovala na tom natječaju?

Svjetlana K.: Pošto je rad u okviru pedagogije, imali smo seminarsku grupu kod prof. Marije Bratanić. Tokom godine smo surađivali s njom, razgovarali, dogovarali se za temu. Zapravo je taj rad plod jedne kvalitetne suradnje između nje i nas studenata. Što se tiče rada sve je bilo sasvim spontano. Nije bio konkurs niti natječaj, nego je Profesorica nakon što je pročitala rad - koji joj se dopao - mislila da bi trebali konkurirati. I onda je tako krenulo sve...

Slavica Š.: Nekoliko riječi o sadržaju rada. Možeš li ga opisati našim slušateljima?

Svjetlana K.: Jako sam sretna da sam sama mogla birati temu. Izabrala sam temu prijateljstva. Pisala sam na temelju literature... Pisala sam o tome što je prijateljstvo, kakav je značaj prijateljstva za čovjeka danas, oblici prijateljstva, uvjeti koji su potrebni...

Slavica Š.: Kakav je značaj prijateljstva za čovjeka danas?

Svjetlana K.: Pa, za osobni rast svakog čovjeka vrlo je značajno prijateljstvo, pogotovo u današnjim uvjetima...

Slavica Š.: Ti si došla iz Subotice. Vjerujem da je to bilo malo teško doći studirati u Zagreb. Da li si stekla ovdje nove prijatelje?

Svjetlana K.: Da, puno. Ovdje se sad već osjećam kao kod kuće. Imam puno prijatelja ovdje i svi su nas lijepo primili...

Slavica Š.: Kakva je poruka onima koji Te slušaju kod kuće. Tvojim prijateljima u Subotici...

Svjetlana K.: Sve ih puno pozdravljam, volim i mislim na njih.

Svjetlani našoj dugogodišnjoj suradnici čestitamo na primljenoj nagradi i želimo puno uspjeha u daljnjem studiju. Od slijedećeg broja nagrađeni rad objavljuvat ćemo u nastavcima.

A.

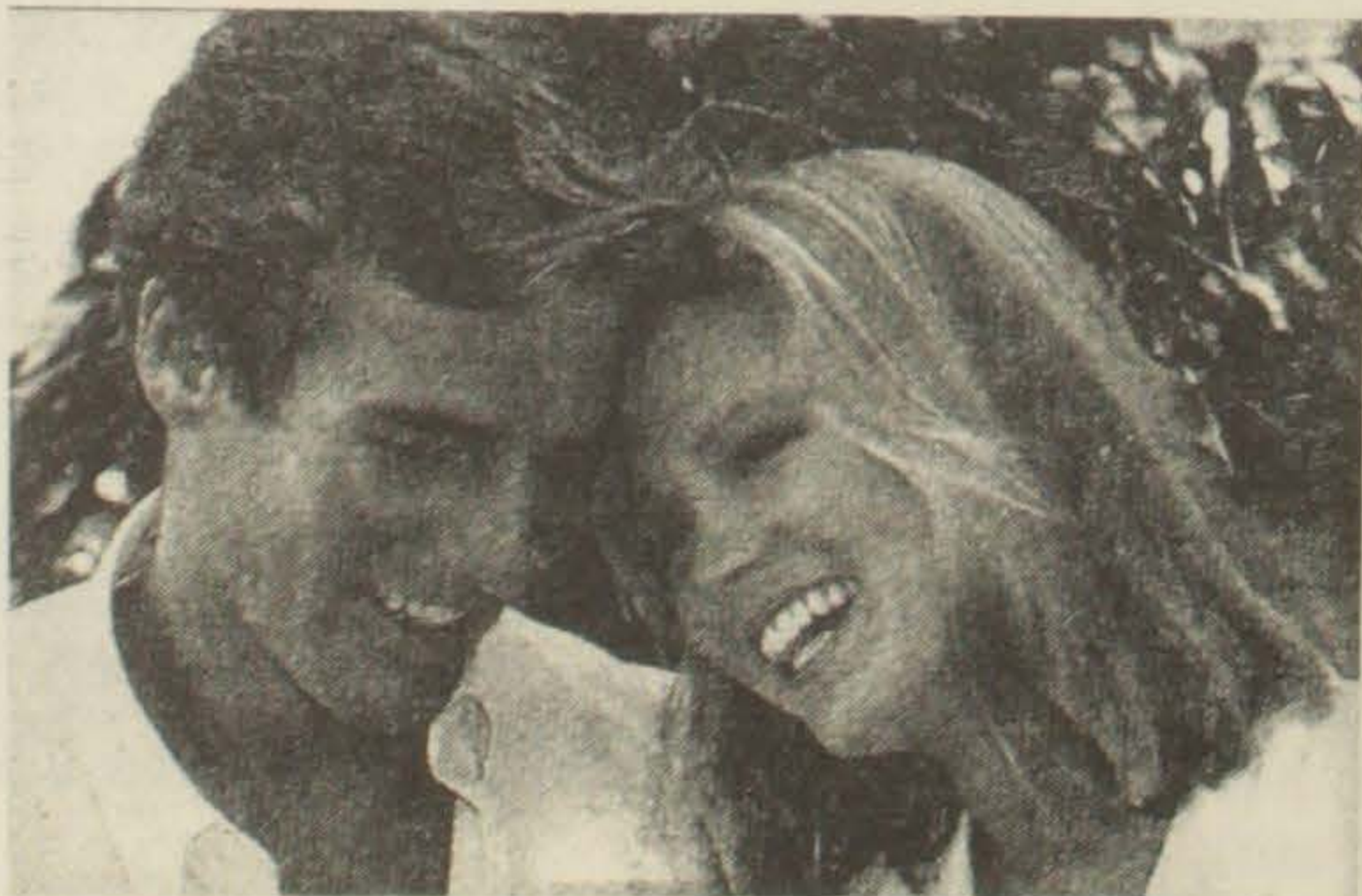
Inače su proteklih dana na Zagrebačkom sveučilištu završili svoj studij naši sugrađani: Željko Vidaković Hadnađ, Beatrisa Vukmanov Šimokov i Marijana Kujundžić, koji su diplomirali na zagrebačkom Pravnom fakultetu, te Blaženka Bačlija koja je diplomirala na Muzičkoj akademiji u klasi prof. Stjepana Radića, odsjek klavira.

Čestitamo svima i očekujemo ih u našoj sredini, kako bi nam pomogli svojim stručnim znanjem.

SRCE - IZVOR PRIJATELJSTVA

Prijateljstvo je velika tajna života i srca.
 Most je to povjerenja i nagnuća dvije osobe.
 Prijateljstvo nadilazi kopno i more i dosiže nebesa.
 Prijateljstvo je Božji dar našem biću.
 Budući da je Bog u svojoj biti ljubav,
 nosi on u sebi i tajnu prijateljstva.
 Isus, Bog s nama i među nama
 poklanja nam ovaj dar srca
 i njime usrećuje nas i druge.
 Ovo Božje nagnuće našem biću
 otkrivamo u plavetnilu neba
 u iskrenoj radosti
 u dobrom raspoloženju.
 Prijateljstvo,
 čiju milinu osjećaju svi koji imaju široko i novo srce,
 je više od srdačnosti i ljubaznosti,
 ono je Božja snaga u nama
 i radosni povratak u zagrljaj Osobi koja nas čeka.
 Tko ima prijatelja
 i ukrašava prijateljstvo
 svojim bićem i darivanjem
 taj sluti i otkriva veliko obećanje
 Boga ljubavi
 o sreći onih koji ljube -
 i u ovom nestalnom vremenu
 i u blaženoj vječnosti.

P. H. W/ A. A.

VII. MEĐUNARODNI DAN MLADIH Bdijenje mladih subotičko sjemenište "Paulinum" 11. 04. 1992 u 20 sati

I ove godine održano je, uoči Cvjetnice, povodom Međunarodnog dana mladih, Bdijenje mladih subotičkih i okolnih župa.

Program ovogodišnjeg Bdijenja mladih izradila je grupa mladih vjernika, na čelu s preč. Andrijom Kopilovićem, na temelju pisma Sv. Oca za Međunarodni dan mladih.

Program je bio slijedeći:

Na početku je meditativna glazba za sabranost. U dvorani je mrak. Gori sasmo jedna velika svijeća. U datom času, predvoditelj svečano navijesti Evandjelje koje je i tema i moto ovogodišnjeg susreta: Mk 16,15-19.

I. dio: SVJETLO

Predstavnici pojedinih župa pristupaju, zapale svoju "luč" na velikoj svijeći i izgovaraju molitvu koja je prikazno-prozobena s nakanom da to veće mole na nakanu:

1. Sv. Terezija - za Crkvu
2. Sv. Rok - za Papu
3. Sv. Juraj - za biskupe
4. Franjevačka zajednica - za redovnike i redovnice
5. Isusovo Uskrsnuće - za misionare
6. Marija, Majka Crkve - za laike u poslanju Crkve
7. Tavankut - za duhovna zvanja
8. Mala Bosna - za mlade krkšćane
9. Đurđin - za mir
10. Žednik - za hendikepirane, beskućnike i prognane
11. Bikovo: za bolesne, ranjene i stare

Na svaki molitveni zaziv odgovaramo pjevajući: Gospodine, pomози nam, da Te više ljubimo, Gospodine pomози nam da se više ljubimo.

Svi predmolitelji tako ostaju u polukrugu oko svijeće sa svojim "lučima".

II. dio: RIJEČ GOSPODNJA

Nakon tihe glazbe započinje Služba čitanja koja je preporučena u pismu Svetoga Oca za ovaj dan.

1. Čitanje: 1 Kor 9,15b-23 - čita čitač iz župe sv. Terezije. Slijedi kratka meditacija na tekst koju sastavlja i čita predstavnik župe sv. Jurja. Nakon kratke šutnje pjevamo pjesmu: "Ja sam glasnik velikoga kralja".

2. Čitanje: Jer 1, 4-10 - čita predstavnik župe Isusova Uskrsnuća. Predstavnik župe iz Aleksandrova meditira na pročitani tekst.

3. Čitanje: Dj 1, 4-11 - čita predstavnik župe sv. Roka, a meditaciju sastavlja i čita predstavnik iz Tavankuta.

Ovaj dio Bdijenja završava spontanom molitvom vjernika.

III. dio: POSLANJE

U kapelu dolazi i mađarska grupa. S nama je i g. Biskup. Slijedi homilija na hrvatskom i mađarskom jeziku, nakon čega svi pjevamo pjesmu "Krist na žalu".

Budući da ove godine, zbog rata, nismo mogli dobiti maslinove grančice, ovogodišnje Bdijenje nije završeno na uobičajen način s podjelom grančica, nego samo svečanim biskupskim blagoslovom i poticajem na molitvu za mir.

Na izlazu pjevali smo na latinskom jeziku usklik: CHIRISTUS VINCIT, CHRISTUS REGNAT, CHRISTUS IMPE-RAT (Krist pobjeđuje, Krist vlada, Krist vječno kraljuje).

I ovogodišnje Bdijenje bilo je dobra priprava mladih za Veliki tjedan i prava duhovna obnova.

A.

DJECA PJEVAJU

"Zlatna harfa '92."

I ove godine je održana svečanost malih dječijih zborova pod nazivom "ZLATNA HARFA". Svečanost je održana 31. svibnja 1992. godine u Subotici u župnoj crkvi sv. Terezije, u katedrali. Nastupilo je 11 zborova. Evo ih po redu nastupa i broju sudionika svakog zbora.

1. Đrudin - 27
2. Mala Bosna - 7
3. Tavankut - 50
4. Subotica - Marija Majka Crkva - 40
5. Bikovo - 18

Subotica – Manja Majka Crkve

6. Subotica, sv. Juraj - 50
7. Subotica, sv. Rok - 60
8. Sombor - Presv. Trojstvo - 30
9. Subotica, sv. Terezija - 50
10. Sombor - sv. Križ - 38
11. Subotica, Isusovo Uskrsnuće - 40

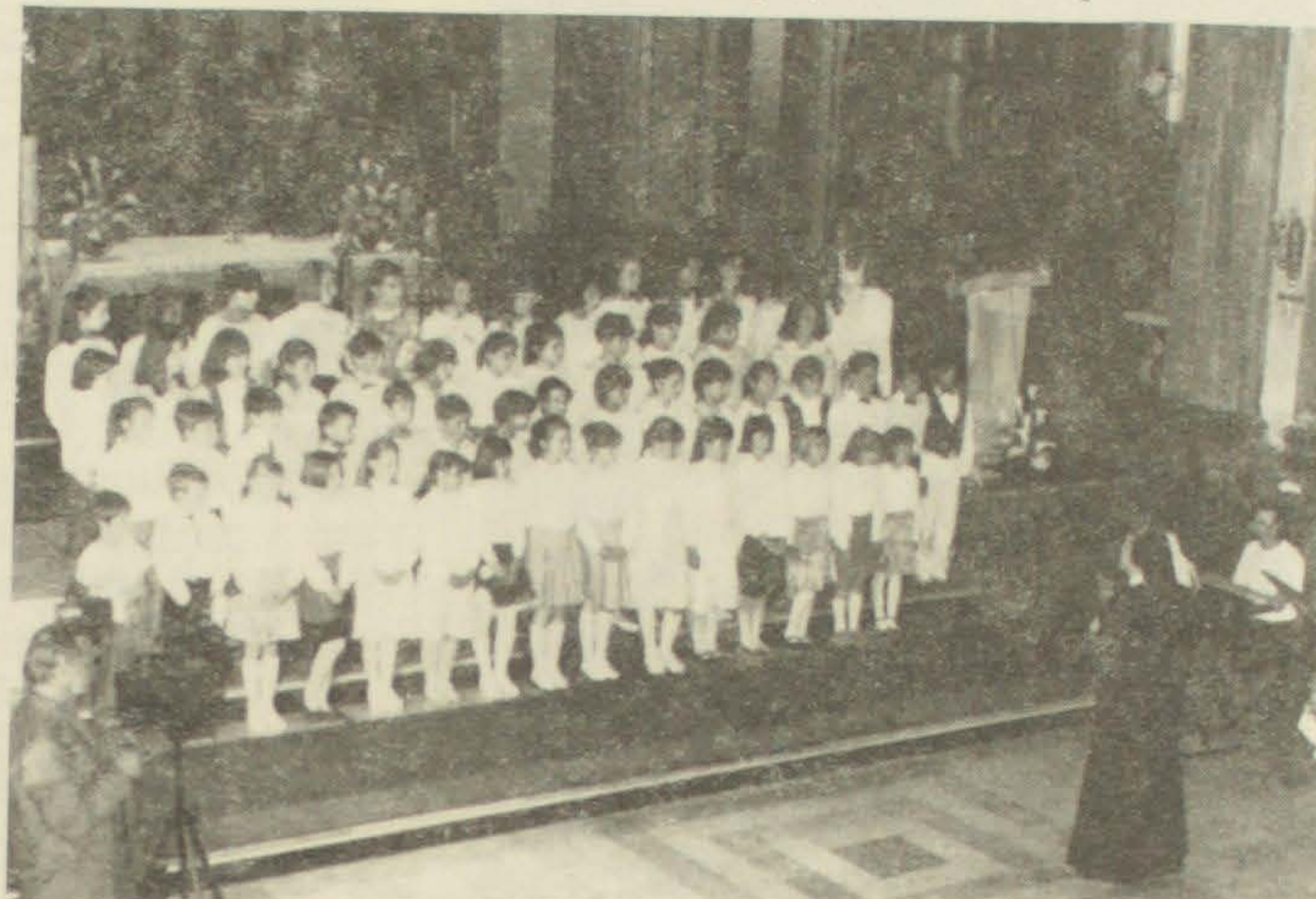
Preko 400 djece pjevalo je, razmišljalo i molilo u okviru zadane teme - čistog okoliša - Ekologije. S njima su bili njihovi svećenici, katehistice, orguljašice i roditelji. Biskup msgr. Ivan Pénzes pozdravlja sudionike i otvara zborovanje. Daljnji tok svečanosti vodi vlč. Franjo Ivanković. Sve teče u najboljem redu. Svaki zbor pjeva po jednu pjesmu. Pjeva se djčiji za-

Bikovo

nosno i oduševljeno. Teško je i stručnjacima ocijeniti tko je najbolji. No, ovo i nije natjecanje za nagradu, nego radosno slavljenje Gospodina kroz pjesmu, iz usta malenih.

Po nastupu svih 11 zborova, bila je kraća stanka. Djeca su izišla iz crkve, pojeli kolačiće, popili sok i kupili sladoled.

Subotica – Sv. Rok

Opustili se i malo odmorili.

U drugom dijelu bila je sv. misa. Predvodio ju je mjesni župnik preč. g. Stjepan Beretić. Propovijedao je djeci vlč. Julije Bašić. Pjevanjem je ravnala s. Mirjam Pandžić.

Tako je i šesta po redu "Zlatna harfa" hrvatske katoličke djece Subotičke biskupije prošla lijepo, radosno i milosno polodonosno.

Josip Temunović

SVE SE
MOŽE
IZMIJENITI
MOLITVOM.

Moli i vjeruj
i doživjet ćeš
čudesu
Božja.

MB

ISUS U SIROMASIMA

Potaknuta tekstom o subotičkom Karitasu u prdžadnjem broju "Bačko klasje" gdje za one koji se žele uključiti u Caritas piše: "obećavam ti plići novčanik, puno odricanja, puno "gubljenja" vremena, mnoštvo dosadnih razgovora, puno neugodnih mirisa... Ali obećavam ti i radost, mir i sreću usprkos svemu i - mirnu savjest", odlučila sam povjeriti vam svoje iskustvo prema bližnjemu...

Na početku korizme donijela sam odluku: "Isuse, svaki tjedan ću najmanje jeddanput pohoditi zajednicu sestara Majke Terezije - Misionarke Ljubavi i tamo ću ti služiti u najmanjima i najpotrebnijima." Pomagati Misionarkama Ljubavi može svatko tko želi. One ga toplo i vedro prime, ne obvezujući ni na što i ne očekujući više od onoga što pojedinac želi dati. K njima je svaki čov-

jek dobro došao.

Međutim, moja prva iskustva u vezi odlaska k njima, obilježena su znakom križa. Sjećam se, kako sam se osjećala, kada sam otišla k njima prvi puta.

Kuća je mala, skrivena u neuglednom dvorištu, a ispred kuće sjede starci u odrpanim odjelima. Praona i kuhinja su jednostavne i obične, samo s najnužnijim stvarima, bez strojeva, tehnike i luksuza. I sve druge prostorije su krajnje jednostavne i praktične, ne velike. Mala kapelica plijeni svojom jednostavnošću i skromnošću. Tamo je samo Isus u Svetohraništu, jedan kip Majke Božje, kipić sv. Josipa, dio debla koje čini oltar i jednostavan križni put. Nema sjedala, klecala, instrumenata...samo cvijeće, ljubav i toplina.

I kada tako čovjek s bučnih ulica jednoga velegrada, gdje ljudi hrle u potrazi za izgubljenim novcem i vremenom, zade za svijet siromaštva i ljubavi, u jedan posve Isusov svijet, onda se nađe u čudu, ne snalažeći se. Takvu jednostavnost i siromaštvo nisam očekivala! Bila sam zatečena velikodušnošću ovih osoba, koje su ostavile baš sve, ostavivši svoju domovinu stotine tisuća kilometara daleko i pošle služiti Isusu u najsiromašnijima. Počela sam im pomagati i s vremena na vrijeme odlaziti k njima. Ali, Sotona nikada ne spava, čak ni onda kada mislimo da smo najdalje od njega, "kao ričući lav obilazi, tražeći koga da proždre" (1 Pt 5,8). Ubrzo sam doživjela kako mi je odlazak k njima postao teret. Vrijeme koje sam imala na raspolaganju, postalo mi je previše "dragocijeno", željela sam ga samo za sebe! Razmišljala sam: Isusa se može ljubiti i na drugi način. S druge strane, bilo mi je teško zbog sebičnosti i mlakosti koje sam osjećala u duši. Ali, bunt u meni je rastao sve do te mjere da sam počela zamjeravati Gospodinu što sam uopće i upoznala karizmu ovih redovnica! Život je bio dosta težak i imao križeve i bez njih! U srcu i duši - borba: želja da živim Evanđelje i da već jednom "prignem oholu glavu svoju" kako kaže jedna postaja križnoga puta, i želja da se ogradim od njih i njihovog svijeta odricanja i ljubavi. Nisam imala snage i volje "gubiti" vrijeme, udisati miris bijede i napuštenosti, prljati ruke neuglednim poslovima. Ali, osjećaj mira i zadovoljstva koje sam svaki put nakon odlaska k njima, nije se mogao ničim nadomjestiti. Tko jed-

nom sretne Isusa u Njegovoj najmanjoj braći, ne može mu više okrenuti leđa. Poslije sv. ispovijedi odlučila sam: u korizmi ću svaki tjedan odlaziti k sestrama! Ova odluka donijela je mir i radost u moju dušu.

Tako sam kroz Korizmu pošla u susret Uskrsnom Isusu. Njemu upravljam svoju molitvu riječima: "Neka se Tvoje uskrsnuće dogodi u svima nama, tako da te uvijek spremno ljubimo u braći i sestrama koji su u potrebi. Ne dopusti, Uskrsli Gospodine, da ikada zatvorimo vrata svojega srca pred potrebama brata čovjeka!"

Lucija

U POSJETI CARITASU BEOGRADSKE NADBISKUPIJE

Na poziv vlč. g. Antuna Pećara, direktora Caritasa Beogradske nadbiskupije okupili su se, u četvrtak 11. lipnja 1992. godine, u Beogradu predstavnici Caritasa Beogradske metropolije.

Susret je započeo u prekrasnim prostorijama Caritasa Beogradske nadbiskupije (bivši samostan sestara Usmiljenki) u 11 sati.

Vlč. Antun nam je kao uvod u ovaj susret pročitao Hvalospjev ljubavi sv. Pavla apostola naglasivši da je ljubav o kojoj pjeva sv. Pavao izvor svakog "Caritasa". On je u uvodnim riječima pozdravio prisutne, te istaknuo značaj ovog susreta.

Nakon toga je vlč. Andrija Anišić, tajnik Subotičke biskupije, izrekao par poticajnih misli na temu: "Isus - čovjek za druge - uzor svakog karitativnog rada".

Poslije toga su se svi prisutni predstavili i rekli ponešto iz svog dosadašnjeg karitativnog rada. Bilo je to obogaćenje za sve.

U razgovoru je istaknuta potreba suradnje karitativnih djelatnika sve tri biskupije Beogradske metropolije, osobito zbog novonastale situacije - kada je otežana suradnja sa Zagrebačkim Caritasom.

Razgovarali smo i o poteškoćama karitativnog djelovanja. Dok je Caritas Beogradske nadbiskupije sređen i već vrlo lijepo radi, dotle su Caritasi Subotičke i Zrenjaninske biskupije tek na počecima.

Bilo je riječi o poteškoćama i mogućnostima primanja pomoći iz inozemstva, osobito u hrani, lijekovima i odjeći.

Caritas Subotičke biskupije su predstavljali vlč. Lazar Novaković, Ružica Šimić, Snežana Perušić i vlč. Andrija Anišić. Caritas Zrenjaninske nadbiskupije predstavljao je njegov direktor vlč. Erős Mihály, a Caritas Beogradske nadbiskupije vlč. Antun Pećar, direktor, msgr. Marko Čolić, zamjenik, te Marija Golub, tajnik, i Gordana Leko, aktivista, Zoran Filipović - Niš. S nama je bila i gospođa Stanislava Škunca-Milanović iz Saveznog sekretarijata za rad, zdravstvo, boračka pitanja i socijalnu politiku.

Ovaj susret bio je svima na poticaj i ohrabrenje za ovaj tako značajan, iako ne lagan rad.

IZ ŽIVOTA I RADA CARITASA BEOGRADSKE NADBISKUPIJE

Ljubav bez granica

Vrlo je zanimljivo i značajno ono što smo saznali o radu Caritasa Beogradske nadbiskupije. Važno je to isticati u ovim teškim vremenima, kada su mnoga srca ranjena mržnjom i netrpeljivošću. Vrata ovog Caritasa otvorena su svima bez obzira na vjeru i naciju. No, valja naglasiti da je većina onih koji navraćaju u ovaj Caritas i traže pomoć pravoslavne vjere ili ateističkog uvjerenja. Oni dolaze bojažljivo i traže pomoć, a odlaze iznenađeni ljubaznošću i obradovani darovima. Ljubav doista nema granica. Ljubav trebaju svi i dužni smo je iskazivati svima, a osobito onima najpotrebnijima i najmanjima. Dar udijeljen bez ljubavi bezvrijedan je dar, a dar pružen s ljubavlju dvostruki je dar. To je iskustvo djelatnika Caritasa Beogradske nadbiskupije. Takva ljubav, u ovim vremenima nacionalnih sukoba, nada je ljepše budućnosti. Hvala im za ovo iskustvo. Bog koji je Ljubav neka ih uvijek veseli milinom svoje blizine.

A.A

Rad Nadbiskupijskog karitasa

"Polovinom februara ove godine, naš je Caritas dobio izuzetan dar. Austrijski Caritas nam je poslao pošiljku od 80 tona hrane. Od toga poklonili smo 36 tona Crvenom krstu Srbije. Kasnije nam je Crveni krst pomogao omogućivši nam besplatan transport paketa s hranom. Hrana je prevezena i uskladištena u Nišu, Kraljevu i Kragujevcu. Određenu količinu hrane prevezli smo također pomoću kamiona Crvenog krsta u skladište crkve Uznesenja BDM i u Zemun.

Kad smo uskladištili robu, pristupili smo raspodeli hrane po župama i domovima časnih sestara. Određenu količinu paketa sa hranom sami smo raznosili po kućama siromaha i onih za koje smo bili sigurni da im je hrana neophodna. Također, svakodnevno delimo pakete sa hranom ljudima koji dolaze u Caritas da traže pomoć. Osim paketa delimo odeću, obuću, hranu i poklonjene delove nameštaja. Za neku od ovih usluga svakodnevno nam dolazi na desetke ljudi. Mnogi od njih traže ili nude posao (čuvanje dece, nega starih ljudi) iz čega se vidi da je preko potreban servis za pružanje takvih usluga.

Svakodnevno posećujemo više starijih i nemoćnih osoba kojima pružamo različite usluge (odvođenje lekaru, pozivanje i dovođenje lekara u kuću, nabavka lekova, pospremanje stana, održavanje lične higijene, kuvanje i donošenje toplih obroka, pranje i peglanje veša, kupovina namirnica, popravka kućnih aparata...). Osim toga posećujemo više porodica koje se nalaze u nezavidnoj situaciji zbog malih ličnih dohodaka i većeg broja članova porodice koje se ne mogu same izdržavati. I pored svih ovih konkretnih poslova koje obavljamo, čini nam se da ljudima najviše znači pažnja i ljubav koju im pružamo. Stariji ljudi su uglavnom usamljeni, te im najviše znači poseta i razgovor s njima.

Sticanjem okolnosti, u našoj se kući od februara meseca ove godine nalaze dve starije bolesnice. Jedna od njih je iz-

beglica (ranjena u obe noge) koja još uvek ne može da skine gips sa nogu. Druga je, gospodica Katica Vidović, teško bolesna i ne može se starati o sebi, tako da smo je primili u našu kuću na oporavak.

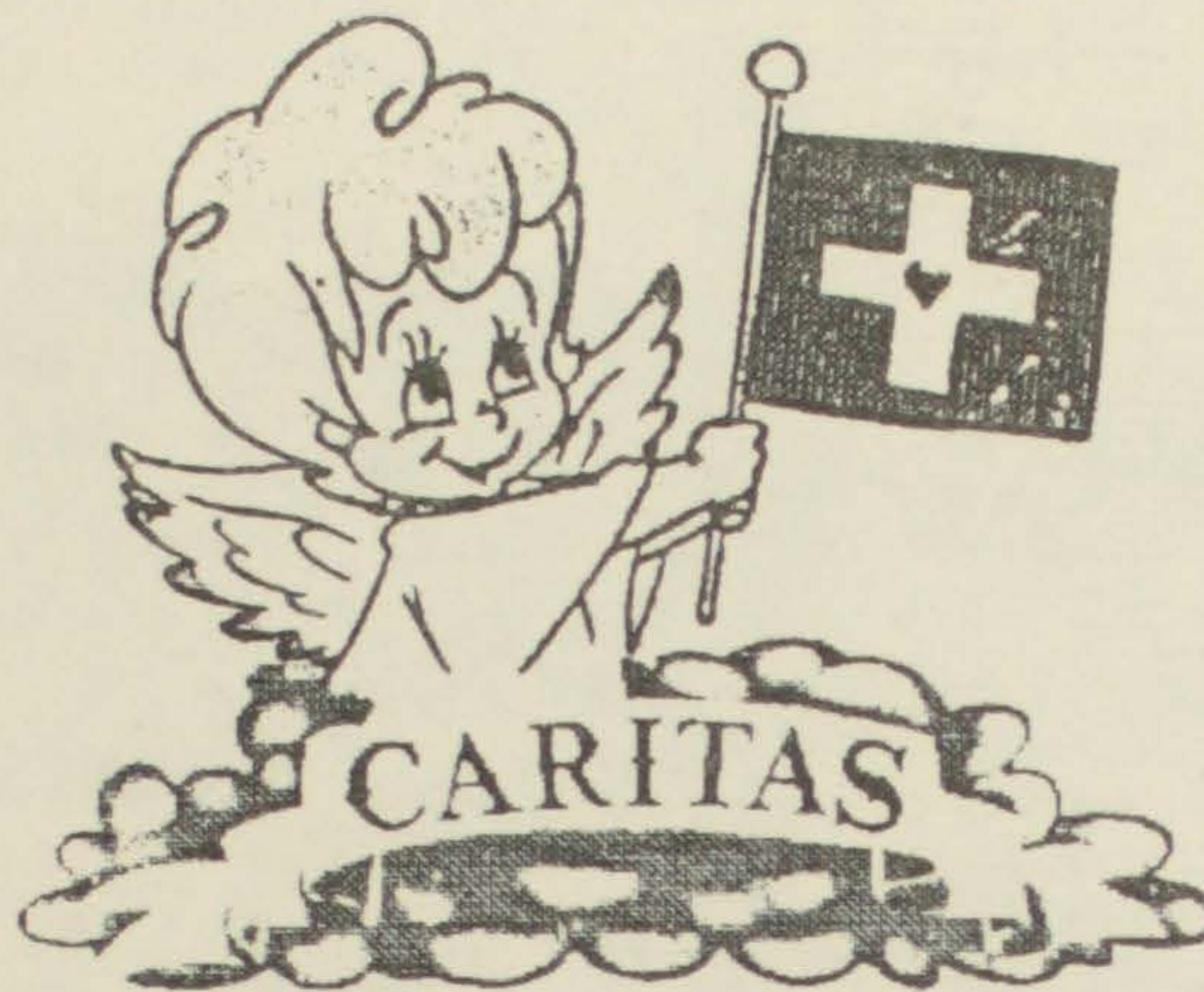
Osim nas, svoj doprinos nezi bolesnica dale su časne sestre Svetoga Križa i Milosrdne sestre sv. Vinka Paulskog. U našoj je kući zbrinuta i jedna porodica izbeglica iz Karlovca koji svojim radom pridonose uspešnom radu Karitasa.

Sav taj obimni posao uspevamo da obavimo zahvaljujući ljudima koji se dobrovoljno javljaju da pomognu našem Karitasu. Ipak, posla je puno više nego ljudi koji nam nude pomoć. Zato i ovim putem pozivamo sve dobronamerne ljude, koji nam žele pomoći, da se jave našem Karitasu (Kneza Miloša 62, Beograd, tel. 011/683-551).

KNB

U Beogradu inače radi vrlo uspešno još jedan Caritas, Caritas crkve Krista Kralja, Proleterskih brigada 23a.

(Blagovijest, maj 1992., str. 18).

OBAVIJEST

Caritas Subotičke biskupije neko vrijeme neće raditi. To vrijeme ćemo iskoristiti za sređivanje Caritasa i razmišljanju i dogovoru o budućem radu. Zahvaljujemo svima koji su nam na bilo koji način dosada pomogli.

Molimo sve zainteresirane za rad u Caritasu da se jave vlč. Lazaru Novakoviću na tel. 024/796-031 ili gospodi Ružici Šimić - tel. 024/33-652.

LJUBAV
NIJE RAZDRAŽLJIVA
NE PAMTI ZLO
NE RADUJE SE NEPRAVDI
A RADUJE SE ISTINI
SVE VJERUJE
SVEMU SE NADA
SVE PODNOSI
SVE PRAŠTA
LJUBAV NIKAD NE PRESTAJE
(sv. Pavao, Hvalospjev ljubavi)

PANORAMA SUBOTICE PRIJE 150 GODINA

Unatoč svojoj veličini u to je vrijeme grad bio slabo poznat. Putnik koji bi se sa sjevera primicao gradu iz pravca Tompe, na mahove bi se osjećao kao u pravoj pustinji. U nedogled su se pred njim prostirali pješčani brežuljci - "bucke". U daljini se naziralo zelenilo tek pošumljene pješčare. Stabla su bila oko pedlja debela. Topole su čuvale grad sa sjevera. Kako izgrađene ceste nije bilo, pijesak je predstavljao životnu opasnost. Za pješčanih bi oluja zaprežna kola mogla zapasti u pjesak. Nakon pješčare i šume pred putnikom se prostiru pašnjaci, a zatim i nama dobro poznati krajolik: lijepe njive, redovi drveća, salaši na obzoru. Stanovnici Šebešića su u to vrijeme držali duhan, konoplju, kupus. Do halaške rampe smjenjuje se pješčani ali i travom obrasli put. Dobro se ovdje živi i na pijesku i na crnici. Rode vinogradi, rode i njive. Verušićani su se dičili pšenicom i kukuruзом. Kraj halaške kapije prostire se stočno sajmište. Prodavalo se tu na tisuće grla stoke. Ostavivši sajmište na desnoj, na lijevoj se strani nizao dugi niz malih neuglednih kućica. Napredujući prema središtu grada sve se više pojavljaju ljepše i veće građanske kuće šindrom pokrivene. U samom središtu grada i po koja katnica.

GRADSKA KUĆA

Gradska kuća je u to vrijeme ušla u petnaestu godinu. Isticao se na njoj toranj niskog krova. Na tornju balkon sa sve četiri strane. Bila je to markantna palača na glavnom trgu. U gornjoj odaji tornja nalazio se stan čuvara. S balkona bi za to određeni starac promatrao cijeli grad kako bi se na vrijeme uočila opasnost od požara. Svaka četvrt sata građane bi pozdravljao s "Hvaljen Isus" javljajući točno vrijeme. S balkona na pročelju gradske kuće obraćali bi se gradski uglednici građanstvu u svečanim prilikama. Nad balkonom se nalazila crvena mramorna spomen ploča ispisana latinskim jezikom u obliku kronostiha:

"gratIIs aVgVstae MarIae theresIae
CIVes e statV oppIDano LIberI faCtI
rege franCIscO IVstItIae a DMInIstrIs
CVraVerVnt."

U prijevodu: "Ovu zgradu podigoše službenicima pravde za vrijeme kralja Franje milošću Marije Terezije slobodni građani." U prva dva reda je 1779. kao godina početka gradnje, a u trećem i četvrtom redu godina 1827. kao godina svršetka gradnje te najuglednije kuće na trgu. U tornju je bilo zvonu i sat. (1)

SPOMENIK PRESVETOM TROJSTVU I GRADSKA KALVARIJA

Još 20. kolovoza 1815. godine podigao je Matija Vojnić od Bajše spomenik Presvetom Trojstvu. Pobožni darovatelj je spomenik povjerio brizi grada Subotice. Pred spomenikom je bilo nekoliko stepenica kojima se prilazilo oltaru. Tu je

bila jedna od postaja na tjelovskoj procesiji. (2) Međutim, 28 godina nakon izgradnje spomenika, nebrigom grada, zapao je u tako bijedno stanje, da su se likovi jedva prepoznati mogli.

1758. godine o trošku obitelji Futo kao i obitelji Pala Oskolasa podignuta je prva gradska kalvarija ispred same franjevačke crkve. Kako se grad širio, tako je vremenom i kalvarija bila premještena na malu uzvisinu južno od Rogine bare.

Rogina bara je pak bila otprilike na mjestu današnjega parka pred željezničkom stanicom u Subotici. Novu je kalvariju o svom trošku podigao već spomenuti Matija Vojnić od Bajše. Sugrađani su ga zvali "Mačuška". Ta je kalvarija blagoslovljena 17. studenog 1817. godine. Mačuška je i kalvariju povjerio brizi grada Subotice. Mjesto kalvarije je vjerojatno bilo na mjestu gdje se sada nalazi pošta kraj željezničke stanice. S jedne strane segedinskog puta je dakle stajala kalvarija, a s druge vinogradi. Oko kalvarije rastao je red bagrema. Sve su postaje bile svježije okrečene. U koriz-

mi su tamo vijernici obavljali pobožnost križnoga puta. Nažalost, našlo se gradske gospode, koja bi se sa svojim kočijama provozala i kroz kalvariju. Tako je travnjak bio prilično oštećen tragovima točkova.

CRKVA SV. TEREZIJE

U to vrijeme ništa ljepšega za vidjeti u gradu od velike crkve. U odnosu na druge dijelove grada bila je na visoku mjestu. Dičila se i tada bakrenim krovom. Njezini kitnjasti, bakrom pokriveni tornjevi bili su i pozlatom ukrašeni. U jednom je zvoniku bilo zvonu - ponos građana: teško preko 3.000 kg. Petkom je zvonilo popodne u tri sata - na spomen smrti Isusove. Njime se zvonilo na veće svetkovine ili kad je tko od uglednika umro. U drugom je zvoniku takođe bilo veliko zvonu sa više manjih. Pred križem, koji i danas stoji pred crkvom mogao se svaki dan vidjeti pobožni svijet, kako klečeći na ulici moli.

Na pročelju crkve još i danas stoji latinski natpis - također kronostih: "hanC tIbI CoeLI reX eXstrVXerat Vrbs noVa seDeM" što znači "Ovo ti je sjedište, nebeski kralju, podigao novi grad". Istaknutim latinskim slovima dobivamo 1798. godinu, kad je gradnja crkve dovršena. Prije stoljeće i pol je u crkvi svete Terezije na vojničkoj svetoj misi nastupala vojna glazba sastavljena od trideset svirača. Među konjaničkim jedinicama austrijskog carstva subotička vojna glazba je zauzimala jedno od uglednijih mjesta.

ĐURO ARNOLD

Uz prelijepi glavni oltar i ne manje lijepe sporedne oltare, ova se crkva diči izuzetno dobrim orguljama. U crkvi nastupa zbor pod ravnanjem Đure Arnolda. Zbog njegove darovitosti i kreativnosti, mnogi su držali da je šteta što je u Subotici. U razvijenijoj sredini mogao je i više. S njim su doduše župnici Sučić i Šarčević imali mnogo neugodnosti, budući da je govorio, kako je on sklopio ugovor s gradskim poglavarstvom,

Tužnica, stara gradska kuća i gimnazija (Srušeni 1904)

– Stara Subotica do 1912. (Iz kolekcije Prokeš)

pa da se župnicima ne mora podlagati. Na to je poglavarstvo zbog tužbi obojice župnika, ozbiljno upozorilo zborovodu i orguljaša. (4) Uz ime Đure Arnolda vezano je i osnivanje subotičke muzičke škole. 1805. je postao crkveni zborovoda. Iste je godine osnovana i njemačka građanska milicija. A Arnold je do 1814. u muziciranju poučavao dvanaest dječaka. Po ugovoru bio je i inače dužan odgajati svirače koji su mogli nastupati za crkveni zbor. (5) Đuro Arnold je organizirao koncerte. Tako je 1835. kao crkveni zborovoda priredio dobrotvorni koncert u korist subotičke bolnice, koja je 1842. godine bila dovršena. (6) Arnolda je gradsko poglavarstvo za kantora i zborovodu izabralo još 1800. godine. Bio je dužan organizirati zbor i osigurati orkestar. 1803. godile je već imao petoricu svirača. Uglazbio je božićnu pjesmu "Veselje ti navješćujem". Za svoja skladateljska djela bio je odlikovan i od Svetoga Oca. (7) Sahranjen je u kripti katedrale. Umro je 25. listopada 1844. godine.

O tome kako je Subotica izgledala prije 150 godina moći ćete čitati u slijedećem nastavku. Očima putnika vidjet ćete franjevačku crkvu, gimnaziju...

Stjepan Beretić

Bilješke:

1. Ivanyi Istvan, Szabadka Szabad Kiralyi Varos tortenete, II, Subotica, 1892. 20-21 str.
2. Navedeno djelo, 316 str.
3. Navedeno djelo 316
4. Tormasy Gabor, A Szabadkai Romai Katholikus Foplebana tortenete, Subotica, 1883, 225.str.
5. Ivanyi, navedeno djelo, 455
6. Navedeno djelo 566
7. Navedeno djelo 285. str

Literatura:

Bartfay Jozsef, Szabadka kiralyi varos rajza, Tarsalgo, br. 32, 1843, Pest 23.travnja, 125-126 str.

ZAHTJEV DA SE ODUSTANE OD RUŠENJA ZGRADE BIOSKOPA "ZVEZDA" U SUBOTICI t.j. ZGRADE BIVŠE MATICE SUBOTIČKE

Kulturna javnost u Subotici ovih dana je iznenađena viješću da se planira rušenje zgrade bioskopa "Zvezda". Uzbudenje je zbog toga, jer to je jedan od najvrednijih hrvatskih kulturnih spomenika u Subotici.

U toj zgradi od 14.januara 1934.god. pa sve do poslije drugog svjetskog rata nalazila se Matica subotička, a od 8.marta 1936.god. i sjedište hrvatske kulturne zajednice.

Da šira kulturna javnost upozna to pitanje u cjelini, iznosimo nekoliko povijesnih podataka.

Subotički biskup Lajčo Budanović u dopisu br. 2581/1933 od 20.jula 1933.god. obavijestio je Gradski Senat u Subotici da se "obrazuje jedan organ koji bi radio na izgradnji prosvjetnih potreba i zadaća crkvenih općina. Rimokatoličke crkve općine u Subotici formirale su Humano - prosvjetni odbor pod predsjedništvom gospodina Blaška Rajića, koji će na području svojih članova obrazovati radne odbore za humano - prosvjetni rad". (citati iz navedenog biskupovog dopisa).

Humano - prosvjetni odbor katoličkih općina u Subotici priredio je 14.januara 1934.god. svečanost koja je nazvana "Razgovor". To je bio osnivački sastanak Matice subotičke kao "centralne prosvjetne ustanove iz koje će se upravljati

radom u pogledu prosvjetljivanja širih narodnih slojeva". "Matica subotička znači zgradu u ulici Paje Kujundžića br. 9, zemljišno knjižna parcela 1496. u kojoj radi Humano - prosvjetni odbor subotičkih katoličkih crkvenih općina. Matica subotička je pravno lice i zemljišno knjižni vlasnik". (citati iz proglasa o osnivanju).

U zgradi Matice subotičke nalazila se i kapelica, koju je posvetio biskup Lajčo Budanović u slavu Blažene Djevice Marije, "Majke dobroga savjeta".

Nakon nekoliko godina rad Humano-prosvjetnog odbora je proširen. Osnovana je nova kulturno-prosvjetna ustanova sa širim djelokrugom rada.

U Matici subotičkoj 8.marta 1936.god. bila je osnivačka skupština tog novog društva, koje je dobilo ime "Hrvatska kulturna zajednica, savez hrvatskih radnika i društava u Subotici" (skraćen je naslov: "Hrvatska kulturna zajednica u Subotici").

Na osnivačkoj skupštini prihvaćena su Pravila u kojima je označena svrha društva, vrlo širok djelokrug rada i druge odredbe koje se odnose na članove i na organiziranje društva. Predsjednik je bio msgr Blaško Rajić, župnik i generalni vikar Apostolske administrature u Bačkoj. Tajnik je bio dr Mihovil Katanec, advokat.

Kraljevska banska uprava Dunavske banovine u Novom Sadu odobrila je Pravila Hrvatske kulturne zajednice u Subotici rješenjem br. 4899. od 25.januara 1937.god. na osnovu važećih zakonskih propisa.

Hrvatskoj kulturnoj zajednici pristupila su sva hrvatska društva u Subotici, a to su: Humano-prosvjetni odbor katoličkih crkvenih općina, Pučka kasina, Momačko kolo, Katoličko divojačko društvo, Hrvatsko pjevačko društvo "Neven" i dr.

Na taj način Matica subotička je postala centar kulturnog i prosvjetnog rada među Hrvatima-Bunjevcima u Subotici i okolici. Tamo se nalazilo uredništvo "Subotičkih novina" i kalendara "Subotička Danica", a uz to je organizirana i druga izdavačka djelatnost. Priređivana su razna predavanja, izložbe, među kojima je najvažnija "Smotra bunjevačke prošlosti" (od 29.IX 1935.god.) i druge kulturne priredbe, od kojih je najpoznatiji "Razgovor", koji je održavan svake godine početkom januara povodom godišnjice smrti našeg velikog prosvjetitelja i narodnog preporoditelja, biskupa Ivana Antunovića, koji je umro u Kaloči 13.januara 1888.god.

Za vrijeme ratne okupacije 1941.-1945.god. prosvjetni rad je zamro, a poslije rata ova zgrada je oduzeta kao i ostale zgrade Subotičke biskupije. Poslije raznih korisnika zgrada Matice subotičke predana je Bioskopskom preduzeću "Subotica". U zgradi je smještena uprava preduzeća, a kapelica je pretvorena u salu bioskopa "Zvezda".

Tako je bilo niz godina i 27.marta 1992.god. našu kulturnu javnost je iznenadila vijest Radio Subotice da je završena rekonstrukcija dvorane bioskopa "Lifka" i priprema se rekonstrukcija dvorane bioskopa "Zvezda" na taj način što će stara dvorana biti srušena i izgrađena nova.

Na tu vijest je odmah reagirano i 1.aprila 1992.god. subotički biskup Ivan Penzeš je poslao zahtjev da se odustane od rušenja te zgrade. Zahtjev je upućen subotičkom gradonačelniku gospodinu Jožefu Kasi, Međuopštinskom zavodu za zaštitu spomenika kulture u Subotici i Bioskopskom preduzeću "Subotica".

U zahtjevu je obrazloženo da se radi o vrijednom spomeniku kulture i navedeni su svi povijesni podaci, koji su ovdje spomenuti, a Katolička crkva kao bivši vlasnik te zgrade želi da se ta zgrada vrati kako bi se mogla upotrijebiti za onu svrhu za koju je namijenjena.

Posebno je naglašeno da je potrebno odložiti bilo kakvu akciju oko rušenja te zgrade, jer Vlada Republike Srbije priprema zakon kojim će biti regulirano pitanje vlasništva oduzetih crkvenih zgrada.

Gradonačelnik, gospodin Jožef Kasa je pokazao dobru volju i razumijevanje pa je naredio da se svaka akcija obustavi dok se o tome ne raspravi.

Zato molimo gospodina gradonačelnika da ostane pri svome stavu da se ništa ne poduzima na štetu te zgrade, nego treba dočekati nov zakon koji će vjerojatno riješiti pitanje vlasništva zgrada koje su oduzete vjerskim zajednicama.

Mi želimo da Skupština Republike Srbije što prije donese pozitivan zakon pa da se ta zgrada bivše Matice subotičke vrati bivšem vlasniku pa da bude ono što je bila. Očekujemo da mjerodavni ljudi u Subotici neće dozvoliti da se sruši taj spomenik kulture. Treba prosuditi kakav bi to bio loš odjek u subotičkoj kulturnoj javnosti, a osobito među Hrvatima-Bunjevcima. Treba pomisliti kako bi se bilo koji narod u Jugoslaviji osjećao da se sruši njegov kulturni spomenik. Zato na sve apeliramo da ne dozvole rušenje zgrade bivše Matice subotičke kao kulturnog spomenika i nekadašnjeg hrvatskog kulturnog centra.

Uredništvo "Bačkog klasja"

PRIPOVIJEST "BAČKOG KLASJA" U NASTAVCIMA

JOSIP PAŠIĆ: "KRV SE SUŠI"

Uredništvo lista "Bačko klasje" odlučilo je da u nastavcima objavi ovu pripovijetku Joze Pašića iz bunjevačkog života u Bajmoku. Pisac opisuje najveću našu nesreću, a to je izumiranje pojedinih poznatih bunjevačkih obitelji.

Poštovani čitatelji, sačuvajte pojedine nastavke ove pripovijesti u "Bačkom klasju" tako ćete na kraju moći sastaviti cijelu knjigu.

JOSIP PAŠIĆ rođen je 29. 12. 1913. godine u Bačkom Mo-noštoru. Poslije završene osnovne škole u rodnom selu, gimnaziju je pohađao u Somboru i Travniku. Poslije gimnazijske velike mature studirao je na Bogoslovnom fakultetu u Zagrebu. Za svećenika je zaređen u Subotici, 29. lipnja 1939. godine po rukama biskupa Lajče Budanovića.

Svećeničku dužnost obavljao je u Bačkoj, a zatim je prešao u Zagrebačku nadbiskupiju i bio je župnik u više mjesta. Sada živi kao umirovljenik u svećeničkom domu na Kaptolu u Zagrebu.

Pisanjem se bavi od gimnazijskih dana i objavio je brojne pripovijetke. U Subotici 1946. godine objavio je pripovijest "Krv se suši".

U novije vrijeme J. Pašić objavio je zbirke pripovjedaka: "Tuše suze" (KS, Zagreb, 1977. i 1979), "Najobičniji muškarac" (KS, Zagreb, 1981.) "Dida Fenjer" (KS, Zagreb, 1981.).

Također je objavio niz pripovjedaka u zagrebačkom katoličkom listu "Glas koncila".

Objavljivanjem ove pripovijetke J. Pašića omogućujemo čitateljima da upoznaju djelo ovog poznatog hrvatskog šokačkog književnika.

Uredništvo

IZDAVAČKI PODVIG ISTORIJSKOG ARHIVA U SUBOTICI

Proslavi jubileja 600.godišnjice prvog spomena Subotice u pisanim dokumentima 1391.godine pridružio se i Istorijški arhiv uz druge subotičke kulturne ustanove.

U skladu sa svojim osnovnim zadatkom da čuva dokumentacionu građu iz prošlosti i njene okolice, Istorijški arhiv

je na najbolji način doprineo proslavi ovog velikog jubileja.

Učinio je pravi izdavački podvig, najveći od svog postojanja. Objavio je knjigu osnovnih dokumenata iz povijesti Subotice, gdje je oslikan pravni položaj i život stanovništva od 1391. do 1828.god. Zbirka dokumenata je objavljena na dva jezika: srpskohrvatski i mađarski, a ima slikovit naslov: Koreni, svedočenje vekova, Gyokerek, evszazadok vallomasa (Subotica, 1991.).

Ovo je prvi tom planirane serije dokumenata o svim područjima života u prošlosti Subotice. Glavni i odgovorni urednik je Milan Dubajić, direktor Istorijškog arhiva, a ovaj prvi tom je uredio Laszlo Madjar, arhivista.

U ovoj knjizi objavljeni su dokumenti i znanstveni radovi pojedinih srhivskih stručnjaka.

Zbog skučenog prostora spomenut ću samo neke dokumente.

Gašpar Ulmer je priredio najstariji "Statut", objavljen 4.juna 1745.god. a napisan je bunjevačkom ikavicom (73.-75.str.). Opis tog dokumenta, tj. o jeziku i pravopisu toga dokumenta piše mr Josip Buljovčić (259.-262.str.).

Gašpar Ulmer je objavio dokumente pod naslovom "Privilegija kraljevskoj komorskoj varoši Sent Marija 1743." (45.-48.str.), "Večiti ugovor magistrata Subotice sa ugarskom kraljevskom komorom iz 1743.godine" (61.-67.str.). Oba dokumenta je sa latinskog izvornika prevela na srpskohrvatski jezik Mirjana Dimitrijević. Ovim ugovorima Subotica je postala komorska varoš pod imenom Sent Maria (1743.god.).

Gašpar Ulmer objavio je važan dokumenat pod naslovom "Privilegija slobodnog kraljevskog grada Marija Tereziopol iz 1779.godine" (81.-95.str.). Na osnovu ove privilegije carice Marije Terezije, objavljene u Beču 22.januara 1779.god. Subotica je postala slobodni kraljevski grad pod imenom Marija Thereziopol.

Najviše priloga u ovoj knjizi objavio je arhivista Laszlo Madjar. Osim njegovog članka "Subotica i njeno stanovništvo do 1828.god." (1.-29.str.) navodimo priloge: "Prvi spomen naziva Subotica u dokumentu 1391.godine" (35.-39.str.), "Popis domaćinstva subotičkog šanca 1720.godine" (137.-148.str.), "O popisu posjednika i njihove imovine za razrezivanje poreza po portama 1748.godine" (148.-189.str.), "O popisu domaćinstva privilegovanog komorskog grada Sent marija 1765.godine" (191.-234.str.), "Nazivi Subotice u pisanim dokumentima" (253.-257.str.). Navedene su brojne varijante u pisanju najstarijeg oblika Zabatka i Subotica, a osobito ima mnogo varijanti u pisanju imena Sent Maria i Maria Thereziopolis, a u novije vrijeme ustalili su se nazivi Subatica, Subotica i mađarski Szabadka.

Ima u ovoj knjizi još niz važnih dokumenata i zato možemo reći da je ovo vrlo važna publikacija, koja može korisno poslužiti svima koji se zanimaju za povijest Subotice i njenih stanovnika, koji su svoj grad vijekovima gradili i čuvali u ljubavi.

Ova zbirka nam pomaže da upoznamo brojne dokumente, koji su do sada bili nepristupačni i nepoznati široj čitalačkoj publici. Zato zaslužuju veliko priznanje i zahvalnost svi oni koji su na bilo koji način pridonijeli i pomogli da dobijemo ovu vrijednu knjigu.

Zbirka dokumenata "Koreni" prikazana je subotičkoj kulturnoj javnosti na svečanosti u velikoj čitaonici Gradske biblioteke, u četvrtak 16.IV 1992.god. sa početkom u 17 sati. O ovom izdanju su govorili suradnici, koji su u knjizi objavili svoje priloge. Tako su slušaoci mogli upoznati sadržaj knjige i njenu vrijednost, a bila je prilika i za kupovinu.

Svima, koji žele upoznati brojne podatke iz naše povijesti, iskreno preporučujemo ovu korisnu knjigu, koja spada među najvrednije u našem izdavaštvu zadnjih decenija. Zbog toga treba istaći zasluge njenog izdavača, Istorijškog arhiva u Subotici i njegovih vrijednih radnika i suradnika.

Knjiga se može nabaviti kod izdavača i u subotičkim knjižarama, a ovaj mali prikaz neka bude pomoć u njenom upoznavanju i širenju.

Bela Gabrić

JUBILEJ ŽUPE SV. JURJA U SUBOTICI

S malim zakašnjenjem, u nedjelju 26. travnja 1992. godine proslavili smo 150. obljetnicu osnutka župe sv. Jurja u Subotici. (Župa je osnovana 30. svibnja 1841.)

Slavlje je započelo tjedan dana ranije kada je nad ulazom u crkvu postavljen natpis koji glasi: A SZENT GYÖRGY PLÉBANIA FELÁLLITÁSÁNAK 150 ÉVFORDULOJA - 150. GODIŠNJICA USTNAOVLJENJA ŽUPE SV. JURJA

U nedjelju 26. travnja 1992. godine na početku svečanosti u 9 sati gospodin biskup János Pénzes u svečanoj povorci je ušao u crkvu uz pratnju župnika István-a Dobai, tajnika biskupije Andrije Anišića i subotičkog gvardijana o. Andrije Matća. Ispred njih je išla skupina djece u madžarskoj i bunjevačkoj narodnoj nošnji. Dječji zbor sa pukom pjevao je na madžarskom jeziku pri ulasku povorke u crkvu. Poslije toga je Danika Lagyak na madžarskom jeziku ispred članova Pastoralnog vijeća pozdravio sve prisutne. Župnik je na hrvatskom jeziku pozdravio g. biskupa i sve prisutne. Ujedno je zamolio biskupa da ovu sv. misu prikaže kao zahvalu za sve primljene milosti u našoj crkvi.

Poslije toga je slijedio pozdrav na madžarskom jeziku: dvije recitacije i molitva za gospodina biskupa. Pjevalo je petoro djece uz predaju cvijeća poslije svake otpjevine želje.

Dječji zbor hrvatske djece pozdravio je gospodina biskupa recitacijom i pjesmom "Veselo braćo" uz predaju cvijeća.

Poslije pozdrava započela je sv. misa. Prvi dio je bio na madžarskom jeziku.

U propovijedi g. Biskup se obratio vjernicima na oba jezika naglasivši da slaveći jubilej ujedno slavimo i proštenje ove crkve. Objasnio je uvjete potpunog oprosta. Iz života sv. Jurja je istakao njegovu vjernost Bogu. Iz ljubavi prema Bogu sv. Juraj je žrtvovao i vlastiti život. Biskup je pozvao vjernike da budu vjerni uskrsnom Gospodinu koji nam daje svoj mir. Poslušajmo Isusove riječi: "Ne budite nevjerni, nego vjerni!" Ovaj dan je izraz zahvale Bogu za sve primljene darove u ovoj crkvi. Pristupajući sv. Pričesti moramo vjerovati u Božju prisutnost među nama i u nama. Neka nam pomogne da tako živimo kako bismo zavrijedili život vječni.

Prikazne darove prinijela su djeca u narodnoj nošnji. Drugi dio sv. mise bio je na hrvatskom jeziku.

Na kraju sv. mise mlađa skupina djece izvela je ritmički prikaz uz pjesmu na hrvatskom jeziku "Da mi je biti sunce".

Poslije ove lijepe priredbe veliki broj vjernika razišao se svojim kućama sa željom i molitvom da im uskrsli Krist ojača vjeru i podijeli svoj mir. Svi su zahvalili za primljene milosti proteklih 150 godina i molili su za mir i blagoslov u svim godinama, koje će doživjeti ova velika subotička župa.

Vita Grunčić

Ivo Prčić mlađi

HVALA

*Hvala
što mogu gledati
praskozorja buđenja;*

*Hvala
što mi rosa škropi
noge bose;*

*Hvala
što slušam odjek
jutarnjih zvona;*

*Hvala
što radosno očekujem
prve zrake sunca;*

*Hvala na jarkoj svjetlosti
raskošne zore;*

*Hvala
na treptaju lišća
po šumskim stazama;*

*Hvala
na ružičastom odsjaju
u smiraju dana;*

*Hvala
na tihom zovu
snenog večerja;*

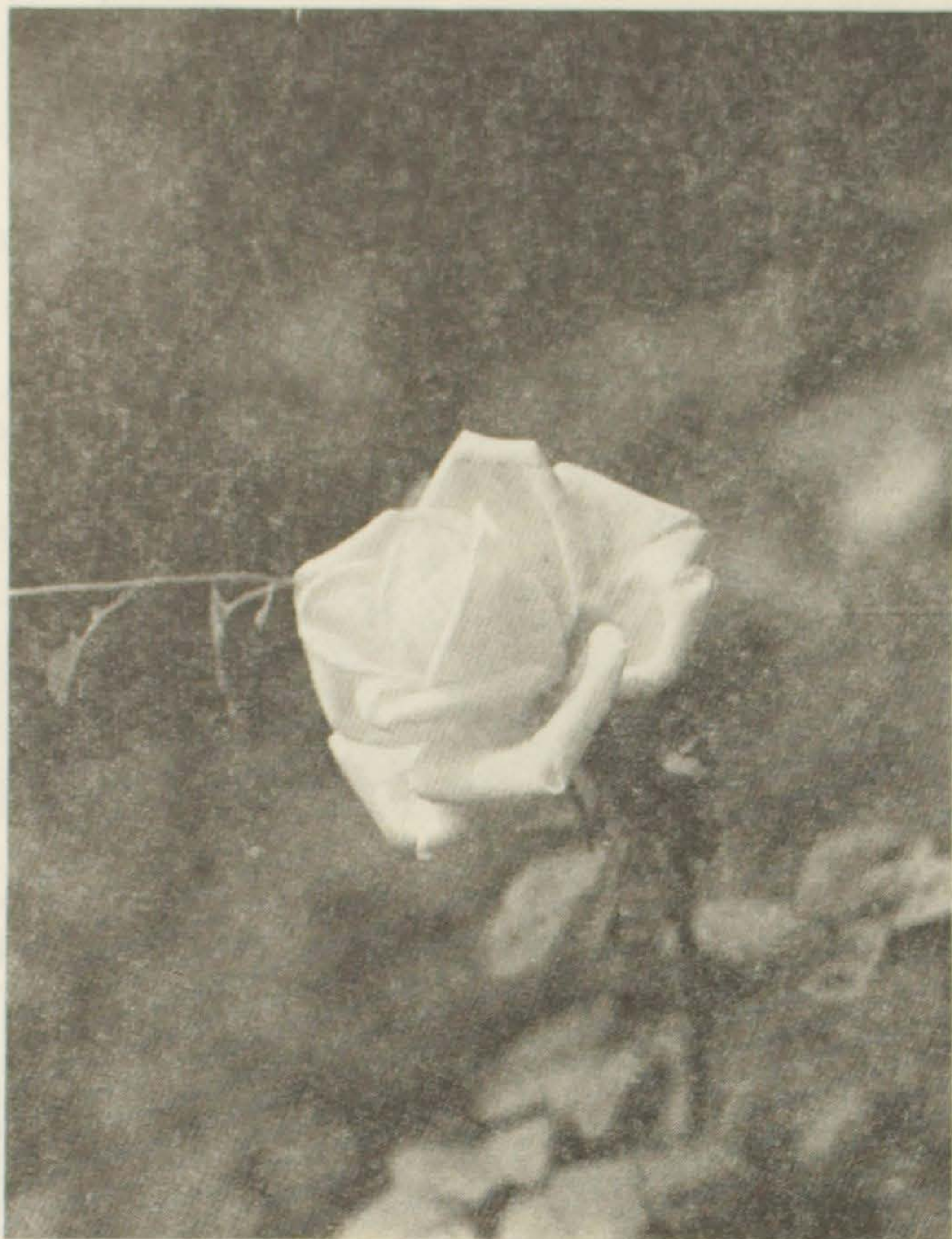
*Hvala
Stvoritelju
na sazdanom svijetu!*

Subotica, 19.IV 1990.

USKRSNI KONCERT KATEDRALNOG ZBORA "ALBE VIDA KOVIĆ"

Subotička sinagoga bila je svjedok velike kulturne priredbe. Katedralni zbor "Albe Vidaković" je 24. travnja 1992. god. u 20 sati priredio svoj tradicionalni uskrсни koncert sa veoma obilnim i lijepim programom.

Poslije pozdrava Ivice Perčića svečanost je otvorio dječji zbor "Zlatni klasovi" koji je uz pratnju oko 30 malih tamburaša pjevao gregorijanski koral: Himan Kristu Kralju, a zatim pjesme o. Ivo Perana: "Slavimo Te, Bože" i s. Mirjam Pandžić: "Bože, primi srca žar".

Ovaj koncert je održan u uskršno vrijeme i zato je mješoviti zbor izveo niz poznatih pjesama: Franjo Dugan: Kraljice neba raduj se; Uskršnu Isus doista ("Cithara ocht chorda", 1701.); Pjevaj hvale, Magdaleno ("Cithara ocht chorda", 1757.); o. Fortunat Pintarić: Pobjedni dan slavimo; Karlo Adamić: Na nebu zora rudi, aleluja.

Ženski zbor mladih je pjevao kompoziciju Mate Leščana: "O čovječanska hrano" i s. Tarzicije Fosić: "Divan si, Gospodine u svetima svojim".

Solo sopran Terezija Buljovčić Jegić je pjevala pjesmu A. Dvoržaka: "Gospod Bog je pastir moj", a solo sopran Marijana Ivković je pjevala pjesmu C. Francka: "Panis angelicus".

Mješoviti zbor je još izveo sljedeći program: Albe Vidaković: "Svet" i "Blagoslovljen" iz Druge mise; Krsto Odak: Hvali dušo moja Gospoda; o. Anselmo Canjuga: Responzorij za Veliki četvrtak; G. P. da Palestrina: O dobri Kriste; J. Gallus - Petelin: Evo Pravednik kako umire; J. S. Bach: Choral iz "Muke po Ivanu"; s. Lujza Kosinović: Velik je Gospodin Bog naš; G. F. Handel: Raduj se, Majko Kraljice; Božo Antonić: Zemlja se potrese. Kao dodatak programu mješoviti zbor je poletno otpjevao svečanu kompoziciju "Aleluja" G. F. Handela.

Neke točke programa izvedene su u pratnji malog kornog orkestra, čiji sastav čine Zeke Aniko (violončelo), Marina Pećerić i Marijana Mandić (flaute). Na električnim orguljama izvedbu su pratile Zdenka Ivković, Suzana Ljubić, Silvana Bilinc i Jasna Jegić.

Tamburaški orkestar je pripremila Jelena Jaramazović,

a muzičke tamburaške aranžmane učinio je Stipan Jaramazović.

Izvedbom svih točaka programa ravnala je s. Mirjam Pandžić.

Ovaj lijep koncert sa veoma bogatim programom bio je u čast našeg najvećeg blagdana, Uskrsa, ali je to bila i molitva naših duša koje su pune straha i neizvjesnosti zbog ovog teškog vremena u kojem živimo. To je bila molitva za mir u našoj zemlji, za mir među narodima s kojima živimo.

Pjevanje katedralnog zbora je vapaj da ljubav nadvlada mržnju u srcima svih ljudi u našoj sredini i da svi nađu u sebi snage da potraže puteve prema slozi i međusobnom poštovanju.

Također treba istaći da je ovaj koncert bio važan događaj u kulturnom životu, u koji se Katedralni zbor "Albe Vidaković" uspješno uključuje u okviru Subotice i daleko šire.

Ovaj vrijedni kolektiv Katedralnog zbora zajedno sa svojim ravnateljem s. Mirjam Pandžić uključen je u naš javni kulturni život i u tome im treba dati svestranu podršku da ustraju na putu do novih uspjeha pa da i dalje njeguju ljepotu i sklad pjevanja, darivajući slušaocima duhovna zadovoljstva.

Bela Gabrić

SPOMEN KONCERT KATEDRALNOG ZBORA "ALBE VIDAKOVIĆ"

Postala je tradicija da subotički katedralni zbor "Albe Vidaković" svake godine održi spomen koncert povodom godišnjice smrti našeg velikog muzikologa i kompozitora Albe Vidakovića, koji je umro u Zagrebu 18. travnja 1964. godine.

Sveta misa zadušnica bila je u nedjelju 26. travnja u 10 sati u katedrali-bazilici sv. Terezije, a spomen koncert je bio na istom mjestu 3. svibnja 1992. godine u 18 sati.

Zbor je izveo ovaj program:

O. Anselmo Canjuga: Responzorij na Veliki četvrtak; Albe Vidaković: Svet i Blagoslovljen iz Druge mise; G. P. da Palestrina: O dobri Kriste; J. Gallus-Petelin: Evo Pravednika kako umire; G. F. Handel: Raduj se, Majko Kraljice; Krsto Odak: Hvali, dušo moja, Gospoda; o. Ivo Peran: Bože, primi srca žar.

Takodjer su posebno nastupili mladi članovi, pa je ženski zbor mladih pjevao poznatu kompoziciju Gouno-a: Ave Maria, a muški zbor mladih pjevao je kompoziciju Vinka Jelića: Probasti Domine.

Koncert je uljepšao svojim nastupom dječji zbor "Zlatni klasovi", koji je izveo kompozicije uz pratnju malih tamburaša: o. Ivo Peran: Sve slavi Boga, Vilim Grbac: Cvijeće za Mariju.

Zborom je ravnala s. Mirjam Pandžić, a na el. orguljama je pratio Alen Kopunović Legetin.

Tako je ovim koncertom katedralni zbor dao dostojan spomen i čast našem velikom glazbeniku Albi Vidakoviću, čije ime s ponosom nosi.

Ovaj koncert je spojen sa svibanjskom pobožnošću prije sv. mise. Na taj način je ova lijepa kulturna priredba bogatog duhovnog sadržaja bila u isto vrijeme i molitva za mir, koji želimo u ovo teško vrijeme. Svi prisutni su ovaj koncert primili kao veliko duhovno olakšanje i okrjepljenje u općoj zdvojnosti. Ljudi su željni ovakvih priredaba, koje smiruju dušu u ovoj općoj uznemirenosti.

Bela Gabrić

Tavankut

USKRS U TAVANKUTU

U velikom nestrpljenju, i ove 1992. godine dočekali smo Uskrs. Cio Veliki tjedan u nama je jačala saznanja da se bliži najveći kršćanski blagdan. I cio Veliki tjedan naša srca su kucala radosnije. Veliki Petak, dan muke Gospodinove, protekao je u sjećanju na Golgotu. Na Veliku subotu u našoj crkvi je bila posveta hrane, kako je već ustaljeno. A istoga dana, u predvečerje, mnogi su se okupili na Uskrsnuće. Cijela služba riječi i sve pjesme najavljivale su toliko slavan i toliko divan događaj. Poseban su ugođaj dale posveta vatre, svijeća i vode. Svatko se uistinu osjećao izistinskim sudionikom svečanosti. Ipak, nečega nije bilo - predivnog, ali sjetnog Božjeg groba koji je cijeli dan bio u centru pažnje. Ostala je samo tjeskoba pri pomisli na njegovu muku, ali su prvi znaci pobjede nad smrću rastjerivali i nju. I zvonila su zvona u crkvi, i zvonili su praporci u našim srcima.

Slijedio je zatim novi dan - Uskrs! Na svečanoj misi u 10,30 okupilo se mnoštvo svijeta. Misa je protekla u blagdanskom raspoloženju, premda je svatko bio i sjetan zbog nemilog rata. I kao što "i" ne bi bilo "i" bez točke tako ni blagdan u našoj crkvi ne bi bio blagdan bez Malog župnog zbora. Njihove čestitke u svakome nazočnom probudile su nježnost, svakom su uvećale sreću zbog blagdana, ali i svakoga potaknule na molitvu za mir. Sutradan su selom "harali" polivači, ali o tom bi se moglo pisati i pisati. Spomenimo samo da ovaj običaj u Tavankutu nikad nije bio u potpunosti iskorijenjen, ali i to da je ove godine broj polivača znatno porastao.

Uskrs je blagdan sa kojim je potrebno zakoračiti u novi svijet, u koji smo unijeli više sklada i dobrote. Uskrs je blagdan koji nas uvijek nanovo podsjeća na pobjedu Janjeta nad Kurjacima. Želimo li stupiti u sjenu uskrslog Krista, budimo bolji ma koliko dobri smo bili do sada.

I nadajmo se da ćemo slijedeći dočekati u miru! P.V.

IZLET...HA?! PA DA!

U srijedu, 29. travnja, potaknuti pristiglim proljećem i svim što ono uključuje, grupa vjeroučenika iz Tavankuta, predvođeni s. Beatom Zelić, odlučila je poći na izlet. Bez

neke posebno određene maršrute i bez nadmenih vodiča, ova se grupa uputila u polsatno pješaćenje do obližnje šume. Nakon prijatnog, ne predugog pješaćenja i bez ikakvih nezgoda, zauzeli su poluumorni vjeroučenici svoj teritorij i odredili mjesto za igru. Cio su bogovjetni dan jurcali za loptom, hvatali leptire i zamišljali figure u oblacima tako da nisu ni primjetili kako vrijeme brzo odmiče. Odlučivši da se vrate, utvrdili su da je zaista trebalo napraviti malo određeniji plan izleta, jer pješaćiti ponovo do kuća, nakon ovako zamornog dana nije bilo nimalo lako. Pa ipak, i ovo finale svršiti je fino jer je svatko ponio ponešto lijepo sa ovog izleta. Ali, bez problema nije moglo. Naime, majke i očevi su jedva prepoznali svoju djecu jer su se kući vratila daleko tamnopotija. Eto što jedan običan izlet može napraviti!

Stijena

S MARIJOM MAJKOM CRKVE - DANAS

Ovogodišnja devetnica u čast Mariji Majci Crkve u Subotici-Aleksandrovu održana je od 30. svibnja do 8. lipnja.

Devetnica je imala svoj ustaljeni red: sv. Misa i propovijed, te pjevane Lauretanske litanije.

Teme ovogodišnjih propovijedi određene su prema Zbirci Marijanskih misa.

Mjesni župnik, preč. Andrija Kopilović govorio je na temu: "Sv. Marija - Majka" i "Sv. Marija - Kraljica i Majka milosrđa". Župnik iz Odžaka, vlč. Jakob Pfeifer govorio je o "Djevici Mariji, Majci Božjeg promisla". Vlč. Andrija Anišić, tajnik biskupije, propovjedaao je na temu "Djevica Marija, Majka utjehe". U srijedu, 3. lipnja, na temu "Djevica Marija, Pomoćnica kršćana" govorio je preč. Stjepan Beretić, katedralni župnik. O "Djevici Mariji, Majci od otkupa" propovjedaao je sombroski župnik vlč. Josip Pekanović. U petak je preč. Blaško Dekanj, župnik subotičke župe sv. Roka, govorio o Djevici Mariji, zdravlju bolesnih". Duhovnik subotičkog sjemeništa "Paulinum" vlč. Slavko Večerin obrađio je temu "Djevica Marija, Kraljica mira", a preč. Lazar Ivan Krmpotić, župnik iz Bačke Palanke propovjedaao je na temu "Djevica Marija, vrata nebeska".

Na sam blagdan Marije Majke Crkve svake godine je u 9, 30 sv. misa s blagoslovom djece. I ove godine su na tu misu okupio lijep broj vjernika, te oko 80 djece, nad kojima je g. Župnik izgovorio molitvu blagoslova, te položio na njih ruke.

Večernju sv. misu predvodio je biskup, msgr. Ivan Penzes, uz koncelebraciju svećenika iz Subotice i okolnih župa. Prigodnu propovjed na temu "Danas - Majka u Crkvi" na hrvatskom i mađarskom jeziku, održao je vlč. Szungyi László, župnik iz Temerina.

U ovim teškim vremenima tako je važno posvijestiti si da imamo Majku, moćnu Zagovornicu kod Boga. Trebali bismo se češće podsjetiti onih poznatih riječi: "Kad u duši mira nemam, a gdje ću ga naći?! Nigdje, ako neću, Majko, pred Tvoj oltar zaći". I trebali bismo joj se obraćati riječima pjesme: "Na putu života križ čeka nas ljut, daj Majko nam kaži Ti u nebo put".

A.

VIJESTI IZ DOMOVINSKE CRKVE

Protekla dva mjeseca, od našeg zadnjeg broja, zbili su se mnogi značajni događaji. Premalo je prostora da bi o svima njima barem nešto se progovorilo. U većini naših župa stiže "Glas koncila", istina, s malo zkašnjenja. Zato se neću osvrnuti na sve važnije događaje jer su nam oni već poznati. Ističem samo nekoliko najznačajnijih događaja koji su se dogodili u našoj domovinskoj Crkvi:

ZAGREB

Dne 27. do 29. travnja 1992. godine sabrali su se biskupi Jugoslavije na svoju posljednju konferenciju. Nažalost, na ovoj sjednici nisu prisustvovali biskupi iz Bosne i Hercegovine zbog rata koji je bjesnio na prostorima njihove Zemlje. Na zasjedanju je bilo 28 biskupa. Biskupi su upozorili na prijeteću katastrofu na teritoriju Bosne i Hercegovine i Hrvatske zbog velike opasnosti ratnog stanja na ovim područjima i velikog broja izbjeglica koji su morali napustiti vlastite domove da bi sačuvali svoje živote. Tu svoju brigu biskupi su izrazili i u priopćenju za javnost u kojem pozivaju cijelu domaću i svjetsku javnost da se djelotvorno zauzme oko smirivanja krvavih događaja.

Bosna i Hercegovina

Mnoge su crkve i sakralne objekti porušeni u proteklom tjednu teškog rata koji je zahvatio ove krajeve. Teško je izdvojiti mjesta koja su najugroženija jer ih je mnogo. U Sarajevu je tragično stanje više od mjesec dana. Mržnja je zauzela previše maha. Mnogi su nevini ubijeni, ranjeni, protjerani... Mnoga su katolička mjesta gdje je živio hrvatski ili muslimanski živalj razrušena, opljačkana i spaljena. Kao narod vjernika nemožemo se pomiriti sa bilo kojim zlom, posebno sa ovim koji sve više zauzima maha. Želja nam je i molitva da ovo zlo što prije prestane. Izražavamo svoje suosjećanje sa svima koji na bilo koji način trpe.

Medjunarodno priznanje

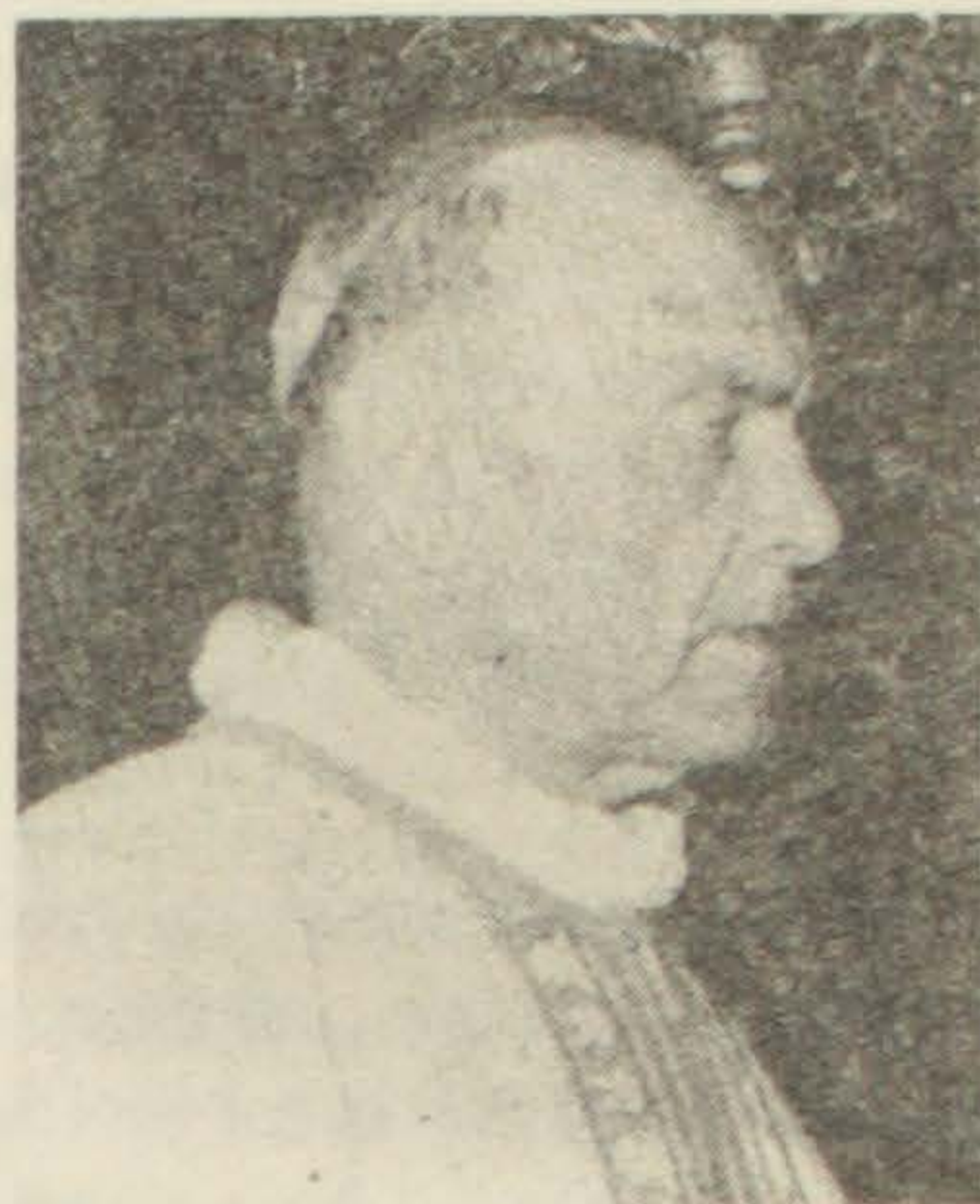
Već se više od godinu dana poduzimaju mnogi potvati na međunarodnom priznanju više republika bivše Jugoslavije. Tako je neočekivano brzo svijet zvanično priznao tri nove republike: Hrvatsku, Sloveniju, Bosnu i Hercegovinu. Ujedinjeni Narodi ovog puta su brzo reagirali i primili u svoje članstvo nove samostalne zemlje. Nemiri u Hrvatskoj te Bosni i Hercegovini utjecali su brzinu ovih značajnih odluka. Kao vjernike moraju nas zanimati svi pothvati koji omogućuju ljudima slobodniji i čovječniji život. Novim državama želimo sretnu budućnost i skori mir na svim prostorima.

Zagreb

Nastupu novog apostolskog nuncija mons. Einaudija u zagrebačkoj prvostolnici svečano je prisustvovalo mnoštvo vjernika i nekoliko biskupa na čelu s prvim biskupom Crkve u Hrvata kardinalom Franjom Kuharićem. Nakon službenog uspostavljanja diplomatskih odnosa između Svete Stolice i Republike Hrvatske 13. svibnja novi Nuncij se tako prvi put javno obratio svim vjernicima poručujući da sv. Otac brižno prati sva zbivanja na našim prostorima i na njih uvijek reagira.

Banja Luka

Umirovljeni biskup mons. Alfred Pichler iznenadno je umro dne 17. svibnja u prostorijama biskupskog ordinarijata. Pojoni biskup kroz duge godine uspješno je vodio ovu mjesnu Crkvu. Isticao se kao veliki promicatelj provođenja liturgijske obnove u Domovini. Puna tri desetljeća vodio je mjesnu Crkvu i ulagao mnogo napora oko širenja ekumenskog duha. Biskup je sahranjen u banjalučkoj katedrali sv. Bonaventure 19. svibnja ove godine.

Borba za život

Predsjednik Biskupske konferencije kardinal Franjo Kuharić uputio je 1. svibnja ove godine pismo u kojem traži hitnu promjenu Zakona o zdravstvu u kome je još 1978. godine službeno dopušten pobačaj. O ovom zakonu već se dulje raspravljalo. Krajem svibnja organiziran je i "dvoboj" između g-dje Ružice Čavar i predsjednice pokreta za ravnopravnost žene. Dijalog je bio vrlo buran i argumentiran s jedne strane. Dr. Ružica vrlo argumentirano i smireno iznijela je svoje zalaganje za pravo na život svakog začetož života. Poslije emisije bilo je polsatno glasanje putem telefona. Dvije trećine gledatelja izjasnilo se za pobačaj. Nad ovim stanjem Crkva se mora zamisliti i poduzeti sve da se zaštiti temeljno pravo na život svakog čovjeka. Zato je kardinal intervenirao i moli širu javnost Domovine i službene vlasti da sve poduzmu kako bi se i službeno zabranio legalni pobačaj u cijeloj Zemlji.

F.I.

DJELOTVORNA KORIZMA

U somborskim župama sv. Križa i sv. Nikole Tavelića u korizmi je organizirana dobrotvorna akcija djece. Prve korizmene nedjelje djeca su na kraju sv. mise dobila prikladne Karitasove štedne kutijice u koje su kroz cijelu korizmu prikupljala svoje dobrotvorne priloge za djecu koja žive u bijedi. U ovo djelo ljubavi uključili su se i neki stariji vjernici. Na Uskrs su djeca u svečanom prikaznom ophodu prinijela svoje pune kutijice. Ukupan prihod od 40.000 dinara već je drugog dana upućen najpotrebnijima u našoj Domovini. O ovoj akciji izvijestio je i najnoviji Mak kojega redovito primamo i rado čitamo.

Župna zajednica sv. Križa je ove vazmene noći na Veliku subotu postala bogatija za 8 novih članova. Najveći broj krštenika bili su naši vršnjaci osnovci koji su nam se na početku školske godine pridružili na vjeronauku. Ove godine broj krštenja je već znatno premašen u odnosu na prošlu godinu. To nas sve veseli. Naši ministranti su posebno aktivni. Najrevniji ministriraju svaki dan, a svi svake nedjelje. Toliko ih je da nemaju dovoljno ministrantskih odijela, a i prostora oko oltara je premalo da bi se svi složili oko oltara.

Želimo svim vjeroučenicima naše biskupije sretan ljetni raspust i molimo da se što prije vrati mir na sve prostore naše Domovine.

Vjeroučenici iz Sombora

PROSLAVA 50. OBLJETNICE SMRTI SVETOG LEOPOLDA MANDIĆA

Na sam liturgijski blagdan sv. Leopolda Mandića 12. svibnja ove godine u župnoj crkvi Isusova Uskrsnuća u 18 sati u Subotici svečano je proslavljena 50. obljetnica smrti svetog Leopolda Bogdana Mandića, svećenika kapucinskog reda, koga je blaženim proglasio papa Pavao VI. 1976. godine, a svetim sadanji papa Ivan Pavao II. 1983. godine. Svečano euharistijsko slavlje predvodio je gvardijan subotičkog franjevačkog samostana o. Andrija Matić u koncelebraciji sa domaćim župnikom mons. Belom Stantićem, generalnim vikarom biskupije i svećenikom Lazarom Ivanom Krmpotićem, koji je održao i prigodnu homiliju. U homiliji je naglasio svečevu visoku svijest pripadnosti hrvatskom narodu, koje se nikad nije odrekao, makar je cijeli svoj život proveo u tudjini, a nije ga se odrekao ni onda kada je radi te svoje hrvatske pripadnosti od fašističkih vlasti bio prognan iz Padove na jug Italije. Naglasio je Le-

opoldovo nastojanje oko pomirenja čovjeka s Bogom i sa bližnjima, a to je upravo ono što je i nama u okviru našeg naroda veoma potrebno kako se ne bi smo dijelili po ovakvoj ili onakvoj političkoj pripadnosti, nego da tražimo dobrobit svoga naroda, pa i unutar Crkve. A pomirenje nema bez iskrenog oprostjenja, koje se mora protegnuti na sve ljude, dapače i na neprijatelje. To je Leopoldova poruka nama koji živimo ovdje u ovim našim prostorima.

Z.K.

GODIŠNJA SKUPŠTINA KUD "BUNJEVAČKO KOLO"

26. aprila 1992. god. održana je redovna godišnja skupština KUD "Bunjevačko kolo" iz Subotice uz prisustvo oko 150 članova. Skupština je održana u velikoj dvorani Društva (Preradovićeve ul. br.4).

Izveštaj o jednogodišnjem radu Društva podnio je predsjednik Bela Ivković.

Referat o programskoj orijentaciji KUD "Bunjevačko kolo" za naredni period pročitao je Vojislav Sekelj, potpredsjednik Društva.

Viziju o koncepciji revitalizacije velike dvorane Društva i cjelokupnog prostora podnio je Alojzije Stantić, potpredsjednik Društva.

Neke primjedbe o održanim priredbama "Dužijanca 91" i prijedloge za organizaciju žetelačkih svečanosti "Dužijanca 92" iznio je Grgo Bačlija, tajnik Društva.

Pored drugih gostiju, skupštini je prisustvovao i Kasza Jozsef, gradonačelnik Subotice. On je uzeo aktivnog učešća u radu Skupštine i ukazao je na potrebu održavanja kontinuiteta žetelačkih svečanosti "Dužijanca", koja ove godine proslavlja 25. godišnjicu od organizacije prve gradske Dužijance u Subotici, u ljeto 1968. god. (1968.-1992.).

Skupštinu su pozdravili i bili prisutni predstavnici HKPD "Matija Gubec" iz Tavankuta, KUD "Nepker" iz Subotice, "Bajske bunjevačke čitaonice" iz Baje, Instituta "Ivan Antunović", Saveza kulturno-umetničkih društava opštine Subotica, predstavnica KUD "Nepker" Rehak Rozsa predložila je održavanje zajedničkog koncerta KUD "Nepker" i KUD "Bunjevačko kolo" tokom jeseni ove godine, a čist prihod bi išao u korist adaptacije i preuređenja velike dvorane KUD "Bunjevačko kolo".

U građevinskim radovima na adaptaciji prostorija Društva očekuje se pomoć zanatlija, vlasnika privatnih preduzeća i drugih sponzora, koji će se uključiti u ovaj zamašan posao koji će se izvoditi prema projektima što su izrađeni u tu svrhu.

Prema zamisli, želja je da se u okviru restoranskog dela otvori restoran sa bunjevačkim specijalitetima i klupskim prostorijama u kojima će se članovi i drugi gosti moći zabavljati uz tamburašku muziku, društvene igra i druge aktivnosti.

Zaključeno je da predsedništvo Društva što prije imenuje Organizacioni odbor žetvenih svečanosti "Dužijanca 92" i da u tom smislu SO Subotica imenuje odbor za ovu manifestaciju, koja predstavlja okosnicu rada KUD "Bunjevačko kolo".

Na kraju skupštine za nove članove predsjedništva Društva izabrani su Ana Kopunović, socijalni radnik HI "Zorka" i Grgo Kujundžić iz predstavnštva "Intereuropa" u Subotici.

Želja nam je da se planovi ove skupštine što korisnije ostvare i tako pomognu u svestranoj aktivnosti Društva.

Grgo Bačlija

OBAVIJEST

INSTITUT "IVAN ANTUNOVIĆ" IZ SUBOTICE

obavještava sve mladiće, koji su završili osmogodišnje školovanje, o mogućnosti upisa u BIS-KUPIJSKU KLASIČNU GIMNAZIJU u Subotici.

MLADIĆI, ako želite nastaviti školovanje u katoličkom duhu i na hrvatskom nastavnom jeziku, javite se - za detaljnije informacije - direktoru škole g. Miocs Jozsefu ili tajniku biskupije g. Andriji Anišiću na adresu:

Trg žrtava fašizma 19
24000 SUBOTICA
telefon: 024/21-769

KLASIČNA GIMNAZIJA nije samo priprema za studij teologije, nego i za studij na svim fakultetima humanističkog usmjerenja.

POZIV GOSP. ŽUPNICIMA I ČITAOCIMA

Uljudno molimo gospodu župnike ako imaju preostalih godišta "Subotičke Danice" i "Bačkog klasja" da budu ljubazni to predati gosp. Andriji Anišiću.

Također se obraćamo svim čitaocima "Subotičke Danice" i "Bačkog klasja" ako imaju koji primjerak starih godišta "Subotičke Danice" od početka izlaženja 1884. do 1946. god. zatim stare brojeve lista "Neven" od 1884. do 1941. god. i stare brojeve "Subotičkih novina" do 1941. god. MOLIMO da to darujete za Bunjevačko-šokačku biblioteku "Ivan Kujundžić" pri Institutu "Ivan Antunović" u Subotici, da može korisno poslužiti za znanstveno istraživanje.

Sve možete predati ili poslati gospodinu Andriji Anišiću, 24000 Subotica, Trg žrtava fašizma 19 (zgrada biskupije).

Svima unaprijed zahvaljujemo!

Uredništvo "Bačkog klasja"

POZIV SURADNICIMA "SUBOTIČKE DANICE"

Najljepše zahvaljujemo svima koji su svojom suradnjom pomogli u objavljivanju ove naše poznate publikacije.

Ovim putem pozivamo na suradnju sve one koji misle da svojim priložima mogu pomoći vrijednosti "Subotičke Danice", a u želji da pomognu duhovnom i kulturnom napretku svoga naroda.

Svoje priloge i suradnju pošaljite do kraja mjeseca lipnja (juna) na adresu odgovornog urednika vlč. Lazara I. Krmpotića, 21400 Bačka Palanka, Trg bratstva jedinstva 28, ili na adresu urednika vlč. Stjepana Beretića, 24000 Subotica, Harambašićeva 7.

Svima hvala na suradnji, jer samo zajedno možemo postići korisne uspjehe.

Uredništvo "Subotičke Danice"

IN MEMORIAM

PRVA OBLJETNICA SMRTI BISKUPA MATIJE ZVEKANOVIĆA

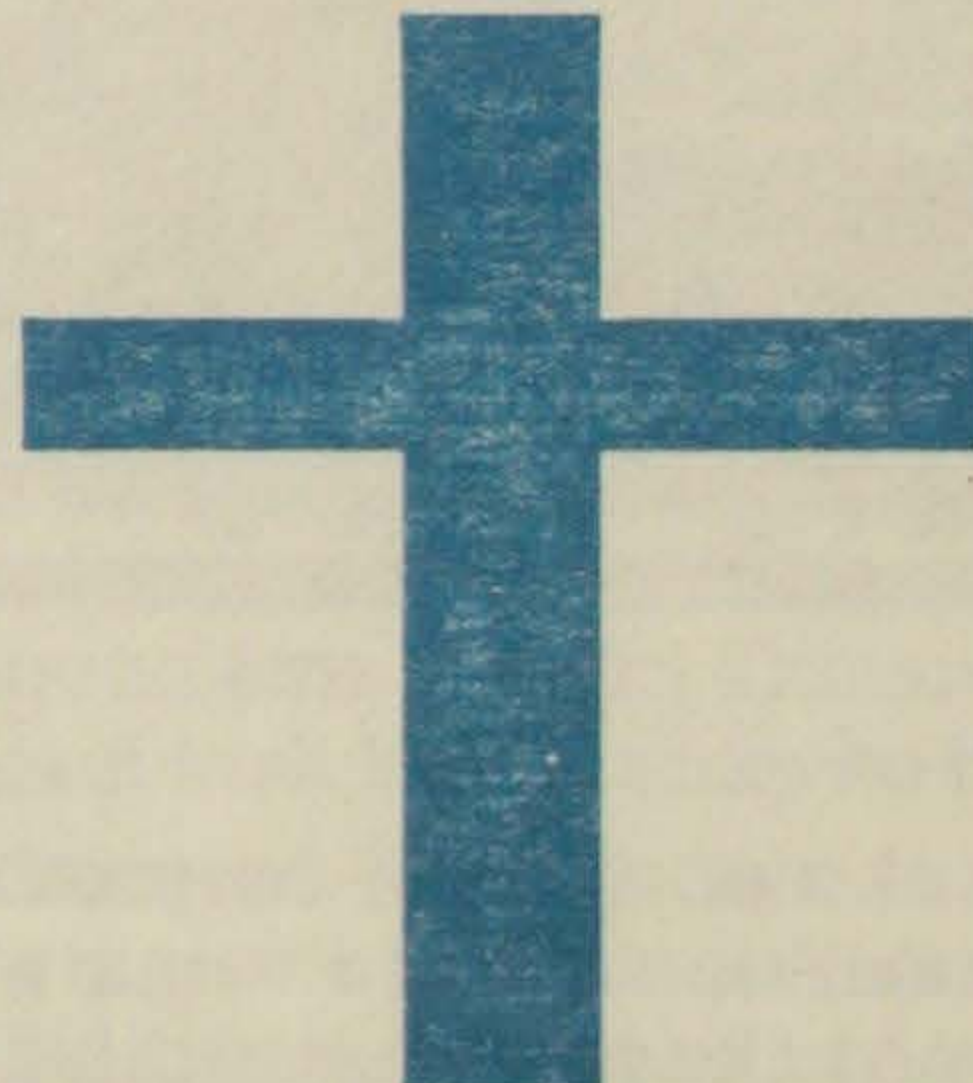
Prošla je već puna godina dana od smrti našeg biskupa Matije Zvekanovića. Tom prigodom je u subotičkoj katedrali-bazilici, 24. travnja 1992. godine, s početkom u 10 sati održana sv. misa zadušnica koju je predvodio, preuzvišeni g. msgr. Ivan Pénzes. On je u svojoj propovijedi govoreći o svom Predčasniku naglasio kako je on govoreći o smrti isticao da je se ne boji, ali je uvijek molio kad dođe da bude u milosti Božjoj.

U koncelecijaciji s biskupom bilo je i oko 60 svećenika. Na misu se, iako je bio radni dan i prije podne, okupio lijepi broj vjernika.

Neka Gospodin mirom i radošću vječnoga života obdari našeg pokojnog Biskupa - velikog radnika i molitelja, a našu biskupiju sačuva od svakoga zla.

OMNIA OMNIBUS!

A.

"BAČKO KLASJE" - izdaje Institut „Ivan Antunović“, Subotica, GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK mr. LAZAR IVAN KRMPOTIĆ, 21400 Bačka Palanka, Trg bratstva i jedinstva 28. Telefon: (021) 740-468. Uređuje UREDNIČKO VIJEĆE. Suradnju i dopise slati na adresu odgovornog urednika. ADMINISTRACIJA LISTA: Župni ured Isusova Uskrsnuća, 2400 Subotica, Gajeve 2, Telefon: (024) 21-496. Narudžbine i uplate slati administraciji. List izlazi šest puta godišnje. List je oslobođen od poreza za promet na osnovu mišljenja Republičkog sekretarijata za informacije, Beograd, br. 413-01-272/91-01 od 28. II. 1991. Tisak: LOGOS-grafička radnja, 24426 Totovo Selo, Zlatiborska 4.